دار الفنون کتابخانه درسلرینه
انه یکیم اصول فقه کتابی
دفتریدر
رحمی

A.Ü.
İLAHİYAT FAKÜLTESİ
KÜTÜPHANESİ
Ayniyat No: 46495
Yer No: 36323

(واما العلامة فما يعرف الحكم علية التعلق وجوب و وجود به وهي اما محض كالتكبير ومضاف ذات طلاق قبل رمضان بشهر واما بعد الشرط كمار واما بعض اللفظ كالاصل الشرعية واما مجازا كالعلل الحقيقية الشرط الشرعي

احكام وضعية كالاستقراء ركنيت علت سببيت شرطيت علامت انصاري مشابهت مص آشوه خطاب وضع وحكم وصف متعلقين بولاناز ركن علت سبب شرط علامت دن بحثه تعرض وبواسم فرمانه ور وهي طلاق الاستقبال وذكر و باندن فرانخمه شمدي علامت الف منى باشه شروع استبدر (علامت) العقده اماره در مسجده نشد منار وكبي تنبيه بعضلر علامت ذي العلامه او زرينه تقدم ايله مرتبه علامت الاثر وخان كبيكه وجودي نادر كه وجودي او زرينه تقدم تبدر وبعضلر كبيه ظاهر اولانك بولدم تقدم علامتده شرط اولمسيله مجرد اصطلاحه مبني در والا برشبهك آخره علامت الوصف تن آنكه او زرينه تقدم لابد دكلدر بلكه بعضا وخانه نشد منار كبي ذي العلامه بعضا اولور بعضا خ آخر الاشارات كيدر (حاصل) علامت زمان وجوده موجوده دلالت ايتمكي كبي زمان لاحقده وجود بولمق مبني شبهه دلالت ايدر (علامت) اصطلاحده حكمك كاشف وجوده وجوبنه دلالت ايتمكي معرف اولان سببدر رينه مجرد حكمه معرف كيدر او زرينه تقدم وجوب ايدن سببدر (فرضلر اولان صوم و صدقه كبي اوقاتي كيبكه بلاخلاف اولانلر شهر رمضان كبي وجوب بزينه دلالت ايدر (بعضلري) بالطبع عليه العلامه در كه حكم وضعي دركه حكم وضعي تكليفي اقسام باقيسي شابه سنده خلاصه اولور رمضانه مرتبه اصلا علامت بدر صلاته بركن دن ديكر كنه انتقال قصد بلياتن اما تكبيرة الاحرام كبي آوازه واقامت اولبلدر (ر) اوچنجي انت طالق قبل رمضان بشهر) قائله مذكور (رمضان) كبي وجوبك محضه تبعدن در چونكه وقوع طلق زمانني معرف وآكا اماره در (۲) شرط مضافه علامتدر بعضلرينه آصلان دولاوت ليكه بولدرمه شرط بعض العلامه وعلامت بعض الشرط وبلور فرالحقيقه افتتاح چونكه علتي بولمق ايچون صفتني معرف وآنك ايچون بالماره اوقاتي سببيه علامتدر بوده رچونكه وجوبنه معرف آنكله عكسي صفتني بلكه بوجهله اصلا نيلكه توقف ايتمكله اصلا علامت محضه دكل شرط مضافه به علامتدر كه تكليف ولاوت كبي بلور علوق وجوبني ظهور اولمق سببيه نظراً برشبهك ثبوتي علوقك ثبوتنه بوجهله كه علوقك ثبوتي متوقف اولمغله ولاوت علامت محضه دكل شرط مضافه علامت الشرط اولور (۲) علت مضافه علامتدر

(۲)

چونكه بونلر علل حقيقيه و علل موجبه بذواتها اولميوب بلكه احكام شرعيه نك امارات قيلمدن در (مثلا بيع ملكه نظراً ذات
ايچون علت نصبيه دكل وضع شارع ايله وجوده بولدقدن علت شرعيه در حل استعمال مدنظراً تحاج اولمقله بلدر
اوقات عبادات دخي آنكبي علل شرعيه سببيه شوقدركه موجب ثبوت ترتيبي سببي اثبات ايدر كه اوزره عبادت حقنده
حضه تترتب ايده وكذلك بيع و نكاح كبي علل شرعيه بزينه نشد منار وغيرها مرتفعي اولانلر ملك و حل سببيه ترتيبي و
اماره سراية دلمش اولور حاصلي چونكه علل شرعيه نك قيلمدن در (۱) بكا اضافه ايدلمش بعضلرينه شرط و بالمقابل بعضلرينه
علامتدر بذواتها معتبره اولانلر علل حقيقيه و شرط حقيقي كبي (في الواقع طلوع شمس وجوده نهار وعلت اولميوب
كبي اماره سرخ اوله بيلور چونكه وجوده نهاري طلوع معين قدر نهاريدن طلوع شمس وكذا حدوده شمسدن وغلبة ظن
وكل بلكه مجازاً علامتدر (تنبيه) حكم وضعي كه اسباب علل شرعيه علامات الاجتماع ايله بيلور بعضلري
جهتدن بعضلرينه نسبتله تقدم و تاخر ايله بعضلري اعتباريه علت حكم مضيفه اولمق جهتدن سبب
حكمك موقوف عليهسي اولمق جهتدن شرط حكمي معرف و علم اولمق جهتدن علامت اولمق اولور شرع
حاله وارث مدكوره بيننده تداخل اولوب تعاريف قيد جهتيله اعتباريه حاصلدر و الله اعلم بالصواب

(الركن الثاني في الحاكم) مقدمه شبهك مشتمل اولدغي اركان اربعه دن ركن ثاني حكم بيانندر و
بو ركن وجوه و مرتبه كبي احكام شرعيه ايله متعلقدر و زينه حاكم اولمن شرع منير ميسر و بيانه مقيد در بوسوزلر
چونه دائره رچونكه بونلره اصل قبليه بنيده اختلاف و قيل و قال بولوب بوجه آتي مذاهب كثيره حاصل اولمشدر

(احكام الحسن والقبح بمعنى استحقاق المدح والثواب والذم والعقاب عند الاشاعرة والمعتزلة) الحكم
الخطاب) مباحث امر و نهي نك تمامنه سببي اتيدكي اوزره حسن و قبح در معتزله يه اولمق لطفي ذاتي و حسن
بالذات قائلي و اشاعره يه حكم نزاعي اتفاق حسن و قبح در (بعض استحقاق الخ) قيدينه اتيان اشبه در (اشبه و نادا مدح و ذم في حال عقله اگر ثواب و عقاب يا بالجمله استحقاق
مذكوره حسن كه ادراك و نادا ذم عقلا عقاب استحقاق مذكوره قبيح ايله حاكم عقله الاشاعره اگر اتيان شرع
حضرتمز يه معتزله زعم ايتدكلري كبي عقل حاكم دكلدر (اولا مذهبه بنا ديكلرن كبي عقل خطاب بالكشف
و وجوبنك اول موضعاتنه حسن و قبحي مدركه دكلدر بلكه مجرد خطاب شارع نمه بر آنده و امر اطلاق (اعلى

حسن وقبیح اشاعره به کوره مشربی در نفی آمده اشارح حسن و ما نهی عنه شارع قبیح و لو انکه لا یکلف الا بالممکن
(العقود تعالی و انکار معتزله تبعیض حتی نسبت بسوء ادب) سورهٔ اسراء مذکور که آیت که به اشاعره تمسک نمود مدعای ما را دلالت
اضافه ایشان کلام اهل معقول یعنی حسن و قبیح ذاتی به حکم عقل اگر شرع دلیل عقل و مؤید او نازل نشده باشد
حسن اولاً شخص عقلاء جائز او مورد ی حالیه به جواز استفهام و حکم عقل و شرع آیه شریفه شخص مذکور
عقاب تعذیب عقلی نشود (الاساس ص ۱۸ و ۱۹ و جود شاذ ک) قبیل الفعل تعذیب عقلی اب او وقتیکه
و چونکه عقلی مستلزم او رجحان حاکم الخ شرع ایده کرده باشد او در واقع تعذیب ای و اجب لازم
لازمش انتفاء تعذیب یافته مستلزم انتفای ملزوم و هو تعذیب ای لازم ملزوم و هو المطلوب (بوبابه
و دیگر آیه شریفه در ازجمله (و لولا ان یقولوا ربنا لولا ارسلت الینا رسولاً فنتبع آیاتک
من قبل ان نذل و نخزی) آیتی و (لئلا یکون للناس علی الله حجة بعد الرسل) حکم دیگر ی اشاعره تمسک نمود عارض مؤید در
قلنا لو سلم ارادة التعذیب الاخروی فنفیه لایاتی الا تحقاقی) اصحاب مذهب اشاعره تمسک نمود مقبول او نشد
اشاعره تمسک نمود دلیل عقلیه مذکور را نیز جواب دهند یعنی قائلوا ربنا لولا ارسلت الینا رسولاً فنتبع آیاتک
تعذیب اخروی مترتب بر ارسال رسل حقیقه و فوت بعد ارسال رسل حقیقه و فوت بعد ارسال
بطریق الاستیصال التعذیب دنیوی ارام المشرکین بواسطه تعذیب بالسیف یا قام المشرکین او بوده (حاصل آیه
آیت مذکوره مبنی (و اذا اردنا ان نهلک قریة امرنا مترفیها ففسقوا فیها حق علیهم القول فدمرناها تدمیرا) قول
کریمی دلالت عذاب بنا یا به تعذیب تخصیص جائز و فقط بوکلا تخصیص ملا یطاق یعنی دلیله بعد اصل کلی
منعی تسلیم بعد و تعذیب فلک نقلی الوجوبی استدلالی متعرض سلم ایده رد کرد و تعذیب بنکر ایله عذاب
و نبوی و کل تعذیب اخروی ارام هستی تسلیم تقدیر نموده آنی نقلی تمسک مفهوم و اجب عرض و معتبر او ادعای استحقاقی مذکور
مناقی او مانا (فی الحقیقه واجب یستحق تارکه التعذیب ده جائز د چونکه تارکی بالفعل تعذیب نه نور دیگر
و کلمه مرتبه مذهب اهل حق و گوید ده انتو عفو کمک جواز دیده (و ایضاً لولاه لما تحققنا کما فی الکتاب انتقاد)
و الصدق اجلاً) اشاعره تمسک دلیل عقلیه ذی یاد نر یعنی ایمان بتمسک حاکم الخ شرع ایده نفیه دالتی کی
ستوجب و حالت ایله که اگر حسن و قبیح حاکم شرع و لکن عقل ادراک متصف بوجه ذی حسن و قبیح اذا او کما

بوتمسک افعال حسنه و قبیحه دن عدم تعلقش بالزم کلیه کما یلزم بالملزم (اتباع تعلق) بر تعلق حسن یا قبیح
اگر ذاتی ایله او فعل لازم و آنلرن یکی منتفی او لورسه و هو حالده عدم تکلیف عاجز سبب بولور (اطلاق
لازمی اثبات حسن و قبیح ذات انفعالدن لازم تخلفی بالملزم چونکه صدق کذب تقبل ضرر کبی بر معنی عرضی
باعتبار ایکیسنه ذکر اعتبار ایده نه اولور اصل امور اگر حسن و قبیح ذاتی و فعل ایچون و صف لازم اولسه تخلف قبیح
بولمازدی مع هذا انفاذ نبی بالمعجزه کذب و اهلاک کبری الاقبل منفعض صدق امور تازه تخلف ذکر اولور
و اقعده رضا حقیقه کذب فعلی بحق ذاته قبیح اگر یه بذلم ده بر نبی ذریعه انفاذ و تکمیل حسن اندازه تحقق
و بکره اجباء المسلمون اولور (کذلک صدق فعلی مسخ حیثیه هو شدند فقط اهلاک نبی و یاسفاک دم بری
بل نفس ایتدیکی صورتده بو صدوره قبیح و قطعاً حرام صریحدر لاجرم حسن و قبیحک لوازم افعالدن اولوب فعل
تظاهر و تخلف مجوزی تبعیت ایدر سه (کذا اشارة واجب تارة الخ حرام اولان هرنکله بوجه مرجح رعایت
و صرف یکه حد وقوعنه ایچون اولور سه واجب حسن ظلم و ایذا و قصد بالبسه قبیح و حرام اولمش اولور (قلت
لم حرم فلا یفید لسلب الکل) اشاعره تمسک دلیل یقینه اصحاب مذهب تردید یه جانبدن جواب ورد یعنی انکار کبری
دلیلدی نا تمام در چونکه انفاذ نبی صورتده کی کذب انجق اباحه و واجب طرق موصل تعیین یه بیلیدن و واجب
و حسن اولمدر کذلک صورت مذکوره (صدق فاکذب قبیح و حرمتی مجوزه حرام اولمز اصلا که سبب فعل و ترکنه
ا تقرر و ضرر بصورتنده حالا یوکرکز اولدیغی امر مطلوب سویله کبی بلکه جداً اولورسه واجب حسن و اگر ظلم
ایسه قبیح و حرام اولور ا (چونکه بولدرک واجب و حرام آخره سبب اولیه بیلیر اولدیغی حالده تارکنه مستحق
بولدیلک تمام تقدیرده نه سلیکلن بی مفید اولمز بعضه بولدیکر صورت جزئیه ایله اثبات فیضه لنا و المقصد
اشاعره تمسک مدعا کبری اولاً (الاشی من الحسن و القبیح ذاتی لما فعال) سلب کلیسی الغا ایده مز بو حالده بعقلا
حاکم اولماسی صورت مطلقه ده ثابت اولمازدی (و هذا ما جواب) آخر آنا عام نه تخلف عدم بالذات یا تخلف
و الوجوب جاء لاجتماع ضدین اعظم منه قبیحاً قبح ذاتیاً کما اقر تکاب الضدین الذی لا هلاک نبی ظلماً الذی لا یجتمع
حسناً فانهم کذا السلام (والعقل عند المعتزلة والشرع مبین فی البعض) افعال کلیه مسند حسن و قبیح
حاکم عند المعتزلة الخ شرع مقدمه اما شرع شرف بعض امور مثل مکم عقل عند افعال مبین و لکن شعور
غیر مع تحقیقه انه کسبیاً کذب القبح الذات بل صرف الله عن انفاذ نبی بالمعجزه و الحس و قبح ذاتی او

(تنبیہ) معتزلہ کا یہ زعم بھی حکم فقط عقل اور ایجاب کو درجہ حسن و قبح ناظر ہیں (لولا الشرع بالجملہ حکم اللہی کا بایں لہ (حتی اسال رسکل کہ عدم فرض و تقدیر شریعت مقدرہ الآن تفصیل الذہنی وجہ کا حاجب ایشل ولو دی (لولم یحکم الیہ مرام برفعل ایلہ دامت عبدک استغالیہ یعنی ذامت مکافئ معذور بکشف نہ کرسکے میرا اعتبار جسیہ۔ (معتزلہ بیندہ م ایرہ عاجز مختلف والنو بنیاد ان قدما حسن و قبح ذاتی فعلدی ایجوں الوسنہ (و متاخرای بہ صفت حقیقیہ ن نشت ایمنہ دیکر قبیح باکہ تبحکی صفت حقیقیہ دن ایجوں الوسنہ ایرہای حیاتی و اتباعی ایہ حسن و قبحکی منشای صفت حقیقیہ اولیوب بلکہ بطاقم وجوہ و اعتبار اندن منبعث اولنمسدر ذاہب اولمشدر۔ (ارہ معتزلہ الفکک حسن و قبحی صدق و کذبہ منسوبی و کذبہ نک قبحی کبی ضروری و صدق نہ نک حسنی و کذبی نک قبحی کبی نظری اولمسدر بنا قبح تصدیق اتیسدر (ثم ظن المیہ کہ بعض حسن و قبحی عقلا ادراک ایدہ بیوب ایجق شرعلہ یلنوب (صوم آخر رمضان حسنی و صوم آخر شوال الکی قبحی کبی واقعا بولی ادراک و معرفہ عقل ایجوں سبیل و قدر نولغلا ایجق شریعت حکم ایدیکندن طولہ ایدہ کہ نولمز مستند و مبنی حسن و قبح ذاتی یہ شریعت کشف و بیان ایتدہ (اعلم اولہ کہ معتزلہ نک ایجوں مطلقا یدیکی اثباتدہ اکبی دلیلی حقیقی ایجوں دلیلیا الزام وارد رمض (لازم الجہل او صبح العدو ان مرکوز فی الاذہان) قویہ حقیقی اولاہ بر طرف تبدیدہ بیخبیہ ہی رشتہ تبدیر عقلی ادراکی کسبی و ظلم عدو اکلک قبحی عامہ معقول و ذائقہ مرکوز و ثابت اولمسنہ و شرعدہ تعرف ذوق سلیم دلالت ایلیکدہ در حتی توحال بو دین سماوی ایلہ مبدئ و شریعت و کتابہ منبع اولیان برادہ و دہریہ کبیر اثباتہ و ظن ایتمیدر کہ بو معجزہ مہ نظریات دیہ حکم و تکلیف شرعی اولدیغی (ثم ظن تقدیر م) بو مکلف و معجزہ کا نظر اوزریہ عقلا واجب اولدیغی قبلہ نظر اتیم چونکہ انسان کندی اوزرینہ واجب اولدیغی ایچون شیئی شرعا و آنی اقناع عنہ اثبات جائز در حالبوکہ زینہ کی مکلف اولمدیغی حالدہ اولدیغی معجزہ یہ نظر ایتمیہ مدعی مدعیہ شرعا ثابت اولیوب نظر فی المعجزہ اوزرینہ واجب بلکہ رفع ایچون ثبوتی معجزہ یہ متوقف و معجزہ یہ بدون النظر فیہ ثبوتی ممکن بوصورتدہ اوزرینہ نظر فی المعجزہ واجب بلکہ دیہ وجوب نظر ایلہ ثبوت شرعدن ہر برینک آخر اوزرینہ توقف اتمیکلہ حالدہ و بو کلام مواولدیغندن رسول ایچون بر شخصہ نظر فی المعجزہ خصوصندہ لازم المکرم اولمامسی لازم یاتار اقسام رسل ایلہ مقصود اولبوب (اراد عدم بودن بری جہل دیکر بحثی ایلہ وجوہ ایلہ مجوز ایلہ مشکل در (ایدی تقیق

(ولان سر استوی فی غرضہ الصدق والکذب فی حسن قدر علی الاتفاق وعلی الاہلاک یختار الصدق والاتفاق ورما یوہ الاطمئنا عقلا) طریقین حقیقیین کہ ایکیسہ اشاتدہ یعنی جلب نفع و دفع ضرر کبی غرض مطلوبی تحصیل حصولہ کندی عندہ صدق و کذب من کل الوجوہ اولرکہ قطعا صدقی اختیار (کذا) ہلاکہ شرف بولمن ہر شخصہ اتفاق و اہلاکہ قصد اولدیغی حالدہ صدق اتفاق دہ حتی اثبات ایہ دیکی آدم بو ایہ اتحق صورتہ اولاہ صدقک و ثانیہ الاتفاق عقلا سن اولدیغنا ثابتدہ (قابل لکون الاول اصلح والثانی الیق برتبۃ الجنۃ) طریق کاندہ بو جہاندہ کہ تو صدق و اتفاق ذی اختیار اتحق حسن عقلیدن ایجوں الوسنہ بلکہ بطاقم وجوہ و اعتبار اندن منبعث اولنمسدر ذاہب اولمشدر۔ (ارہ معتزلہ الفکک حسن و قبحی صدق و کذبہ منسوبی و کذبہ نک قبحی کبی ضروری و صدق نہ نک حسنی و کذبی نک قبحی کبی نظری اولمسدر بنا قبح تصدیق اتیسدر (ثم ظن المیہ کہ بعض حسن و قبحی عقلا ادراک ایدہ بیوب ایجق شرعلہ یلنوب (صوم آخر رمضان حسنی و صوم آخر شوال الکی قبحی کبی واقعا بولی ادراک و معرفہ عقل ایجوں سبیل و قدر نولغلا ایجق شریعت حکم ایدیکندن طولہ ایدہ کہ نولمز مستند و مبنی حسن و قبح ذاتی یہ شریعت کشف و بیان ایتدہ (اعلم اولہ کہ معتزلہ نک ایجوں مطلقا یدیکی اثباتدہ اکبی دلیلی حقیقی ایجوں دلیلیا الزام وارد رمض (لازم الجہل او صبح العدو ان مرکوز فی الاذہان) قویہ حقیقی اولاہ بر طرف تبدیدہ بیخبیہ ہی رشتہ تبدیر عقلی ادراکی کسبی و ظلم عدو اکلک قبحی عامہ معقول و ذائقہ مرکوز و ثابت اولمسنہ و شرعدہ تعرف ذوق سلیم دلالت ایلیکدہ در حتی توحال بو دین سماوی ایلہ مبدئ و شریعت و کتابہ منبع اولیان برادہ و دہریہ کبیر اثباتہ و ظن ایتمیدر کہ بو معجزہ مہ نظریات دیہ حکم و تکلیف شرعی اولدیغی (ثم ظن تقدیر م) بو مکلف و معجزہ کا نظر اوزریہ عقلا واجب اولدیغی قبلہ نظر اتیم چونکہ انسان کندی اوزرینہ واجب اولدیغی ایچون شیئی شرعا و آنی اقناع عنہ اثبات جائز در حالبوکہ زینہ کی مکلف اولمدیغی حالدہ اولدیغی معجزہ یہ نظر ایتمیہ مدعی مدعیہ شرعا ثابت اولیوب نظر فی المعجزہ اوزرینہ واجب بلکہ رفع ایچون ثبوتی معجزہ یہ متوقف و معجزہ یہ بدون النظر فیہ ثبوتی ممکن بوصورتدہ اوزرینہ نظر فی المعجزہ واجب بلکہ دیہ وجوب نظر ایلہ ثبوت شرعدن ہر برینک آخر اوزرینہ توقف اتمیکلہ حالدہ و بو کلام مواولدیغندن رسول ایچون بر شخصہ نظر فی المعجزہ خصوصندہ لازم المکرم اولمامسی لازم یاتار اقسام رسل ایلہ مقصود اولبوب (اراد عدم بودن بری جہل دیکر بحثی ایلہ وجوہ ایلہ مجوز ایلہ مشکل در (ایدی تقیق

عبارت برنبی وجہ بعینہ جواب جدی یہ (واجب بانہ مشترک الالزام) توہیلہ اثنا رنا یتمدر تقریر ثانی
اسی معنی کہ یہ ترک ذکر الیہ یکلف لزوم الخام رسل دلیل مشترک الالزام در وجوب عقلی صورتہ ترک
ہر رنبہ وارد اولور (فما ہو جوابکم فہو جوابنا) (معلوم اولہ کہ ہو جواب جدلیک حقیقتہ خصم کندی دلیلک
نقوض اولدیغنی اعتراف ایجاب، واجب ایتمکدر ہمکذا (انظر الی معجزتی کما تعلم صدقی) دیمن بنی یہ ہوا (مکلف بہ
(الانظر اصلا فی المعجزۃ مالم یجب علی الانظر والوجب الانظر علی الاول نباء علی ان وجوب نظری متوقف الی ترتیب
المقدمات التی یتوقف کل منہا وجوبہ مطلقا و وجوبہ علی الآخر وھو محال) دیکلہ وارد در وہو سوء کلام حتی
اولغلہ نبی ایکون دفعہ قدرت یوقدر بنا برین الخام دلالت لازم مکلور غافلہ (بعد ذا) مص موضوع غلطی
تعیین ایلہ دیلکن جواب حتی یہ (وان الوجوب لا یتوقف علی العلم) سوزیلہ اثنا رنا یتمدر بعینہ مکلف نظر نہ
نظر نا المعجزۃ دلالت وجوبی نفس لامرہ علم اوجوب لازم یتہ توقف مکلدر چونکہ وجوب حکم شرعی وخطاب قدیم الہی
حادث اولان نظر وایخود وجوب نظر وثبوت شرعہ علی توقف ایتمز (ہر مکلفی نظرہ الزاملی حتی تحقق نفس
الامر حق وجوب نظر وثبوت شرعہ وایتہ اولوب اشبو وجوب وثبوتہ مکلفک علم اولسنہ متوقف مکلدر چنانچہ
نظر اولزینہ متوقف اولان اوچنجی مذکور وجوب وثبوتہ علم نجسہ بوجوب وثبوتک نفس الامرہ تحقق
(ایمدی مکلف کندی کاہندہ مذکور وجوب نظر وثبوت شرعلہ نفسہ وجوب وثبوتی قصد ایدیوب اما
(لاثبت الشرع علم انظر) قولی صحیح اولمن چونکہ نفس وجوب شرع نظرہ توقف مکلدر (ذکر شیء وجوب شیء لایدل
علم یا بوجوب وایشو تی ارادہ ایدیور ایسہ (لانظر مالم یجب) قولی صحیح اولہ مازیرا وجوب نظر علم یا بوجوبہ
متوقف مکلدر (واگر وجوب نظر یا یہ نفسہ متحققہ وثبوت شرعلہ علم یا بوجوبہ قصد ایدرسہ الوجب علی العلم یثبت
الشرع) سوزی صحیح اولمز (چونکہ مکلف اولزینہ نظر ک وجوبی ہنوز جملہ علم یا بوجوبہ توقف
ایتمیرکہ وجوب نظر یک علم وثبوت الشرعہ توقفی لازم مکلسون (واگر مکلف علم ارادہ سنی (لا یثبت الشرع علم انظر
قولہ تخصیص وتحقق الرخصی (لانظر مالم یجب) قولہ تخصیص ایدرسہ سوء وندہ جمیع مقدمات صحیح اولور
حد اوسطک عدم تکرر یتہ بناء صورت قیاس مختل وفاسد اولسنہ (وجہ لایدفع لزوم الخام) یعنی جعل
تنبیہ ایدلدی وجواب علی زعم الاثنا رہ لزوم الخام رسلی مصنف ثانیہ متوجہ دفع ایدہ مز چونکہ رسولہ اظہار معجزہ

(لا اصدق بک ولا انظر فی معجزتک حتی اعلم بوجوبہا علی) (ولا اعلم بالوجوب حتی انظر ولا انظر حتی یجب) وبہ وجوب نظر وثبوت شرعدن ہر بری آخر اوزرینہ توقف تمیلہ محال لازم مکلور وہو علم
حتی اولدیغندن رسول ایجون دفع ممکن اولہ مازہ (بعض شخص مکلفی رسول محرر (اوجوب علیک یتوقف
علیک) سوزیلہ الزام ایدہ جکلدن الخامی اتیان ایتمیش اولور سوء در کہ بوکلام کافرک آنم وعقابہ مستحق اولمسی
وعلم یقین ایلہ معلوم اولمیہ جیچ یرہ وراق ترک سہیلہ صحیح یرہ وشک اعاصہ وآنم اولماسنی استلزام ایلہ
باطلدر بوحالدہ حق اولان جواب ہمان عہ انچہ الزام الخامی مطلقا دافع الصید (امام
الزامی تذکر علہ اصحابنا الاثنا عشریہ ایدہ جکلدر چونکہ بوبابدہ کورہ مکلف رسولہ معجزاتا (لا اعلم
بثبت الشرع عندی سوزی دلالت دور (فی الواقع نبی ایکون بوصورتدہ شویولہ مدافعہ ایلک دلالت دور کہ کافر
مکلف سکلک وجوبہ علیک کندی نزدکہ شرعلک ثبوتہ متوقف اولدر بلکہ مجرد علیک وجوب نظر یلہ اولہ
فائدہ بوحالدہ سن لدعای الوہیتہ الملائکہ نبم ودعوای سیروم بر نقد نفسنہ صدق کوستہ مستعد
(چیز یکہ صدق تقدیرنہ سن آنی تکذیب ایدرسک دنیا وآخرتدہ ظلم خسرانہ مبین اولورسک ولہذا
سن آنی تصدیق ایدرسکہ خسران عظیمہ واقع اولورسک سوحالدہ سکا چون صدق وکذبک نفسی الامرہ تحقق
باعتبار
ایلہ اولوب ہو سہ (نظر فی المعجزۃ) ایلہ حصول نبیہ اولور مع ہذا نظر فی المعجزۃ نہ حاجلدر نہ مضرت ایلہ
صورت اولیہ بلکہ صدق دعوت ثابتہ کثیرہ نظر ینہ اولدر (وہر بیکہ نظر ینہ مکلفدن وقف خادم اولہ مقابل
آنک مستقل ادراک ایدہ (ایشتہ بنی یہ مکلف سماع ہو کلام وقف اولسہ ایدی کہ ترک ذکر وہو سہو
ہونہ فکرہ عذرہ محل قائلہ مذہب مختار اصحابنا کورہ انخام من قلد او اول مازہ (ولانہ لولاہ لزم الدور
من اسند مکتسبہ سکتی قبل السمع فلزم جہوا زکذبہ والظہار المعجزۃ علی یدہ الکاذب فلا تفید صحۃ عدد الدور وان اسند
من اکتسبہ وہندہ من العلم بحالہ قبل السمع) معتزلہ ایمہ اثنا رنا الزامی اولاثنا ایکی مقدمہ ایلہ تقریر ایدہ مشہ رتدر
وقبح ایدہ جکلم عقلا ایلہ بوندہ شرعی اولسہ ایکی محال لازم مکلور (۱) واجب قبیحہ فاعلہ
مسند وقبح انتفاسنہ نظراً) واجب الوجود شہرتدن بیہ بنی شہور وبدلالہ السمعی قبیح وذمموم اولان
ایجاب بیہ (بوندہ آیہ حاشا حق تعالی بر کذب صدور شکا وکذا کاذب اولان شخص متنبی بیدہ اظہار معجزہ

جوازی لازم نکلوے بوجوازدم ثبوت وشریعت ابطال ونبی کیلئے متبعین تا التہاب کس بدلل قوم مفاسد ومحاذیر
تولد ونزاع تا تمکلئے قطعاً باطل ومحالد (کذلک بعد السبع ۷ کذلک مجتہد اوطہار مجتہد کبھی بھی شیکنک (دوران پیدائش)
عدم تحقق ثبوت کلئے بوکہ جزئیکہ شرکت حیثیت وشیوتی شارع تعالیٰ کنک صدق تی اوزینہ موقوف قدر اگر صدق تی باری
اولوسے توقف اشیٰ علیٰ لازم نکلوے بوکہ اسے دور یا طلقہ (۲) عبد تصدقہ در بوم کفرہ بردہ عاقلا وآجاہل
کفرہ علیہ متکن اولان حالت ثبیت واحد قابلیہ زیرہ ولد کفرہ بتحقق کے انواع کفر کفر قبل ورد
اشرع قبیحہ اولکی لازم نکلوے بوا بصورت ضروری البطلدر (واجیب بانا لانم الامتناع العقلی وان جرینا علیہ ما
ولوسلم فلانسلم انہ القبیح عقلا یجوز کونہ للامر آخر) بث عبد طرفندہ محال اتولدن جوابہ بیشدر کہ کذلک بای
وبیکا ذبدہ معجزہ یا خلقنک عدمی مجزوم اولمقلہ بابہ بوشرکت امتناع عقلیی دمسلم دکلدر واقعا بولہ
مکنات عقلیہ دن اولوب تعلق ست الیہ سبحانہ ممکنات شاملہ در (بونک امتناع عقلیہ بعد التسلیم شو امتناع
محض تعجیز مقدرہ ایجون دلیلی ممنوعدر جونکہ علاوہ مزاحمہ اولمقدر امتناع مذکور نبی کیلئے متبعین یہ التباسی
کبیرہ امر آخر دہ تحقق بتحقق جائز ونفاذہ (وما یلتزم فیہ قبح العقل وان جرینا علیہ ما
جائز بندہ دن محال (بعینہ جواب اولمقدر کی صورت مذکورہ ده امتناع متنازع فیہ قبیحک لغیرہ تحریم شرکت وجودی
قید ورود شرع ممنوعدر متنازع فیہ کذلک غیر مقابحہ وجودی ایسہ جمیع زمان خارجہ اولمقلہ مقرر دکلدر (اہل
احتمال اولہ کہ مذکور سلزم بندہ یہ کورہ تقریر بیلہ ان مقدر (وتحقق قبلہ وشیء منہ لم یفد الحاکیۃ) بشکل
سعتہ ازلیہ جواب ویرہ بیلہ کہ لفظ مذکور جملہ یعنہ والزامیہ اولہ رق سردا تیدیکدن اولہ رابعہ کلمہ یہ بحثی
تمامی تقدیرندہ (کما ہو مطلوبہم) عقل کہ جون حاکمیتی مفید اولہ زمان (انتہی بعض افعالک حسنہ وقبیحہ واصل ورود
الشرع فقط ایلہ یعنو وحاشی ان اقوم ایلہ کہ زہم یوقی شکدہ دکلدر واللہ اعلم (والمعتزلۃ ان الحاکم فی العقل ہو الشرع
لان العقل آلۃ حاجزۃ والایتکلم الا بما یتلقاہ من الہوی وانکان یتبع بعض الحسن والقبح العقلیین
تقریر ایلہ اولمقدر کہ ایسی بنیدہ شروط وعلما حنفیہ دن بازیدہ جرز عندنہ حق ومتی راولمان کہ افعالدہ وجہ صحت
وسوغ قبیحہ قبل الشرع اولرکلہ اولمقدر یا نہ سوء جمیع افعالدہ حسن وقبیحہ ایلہ حاکم انجق شارع کہ دیکدن دکلدر
عقل انجق بعض احکام الہیہ یی معرف در (انتہی) شارع الحاکم اولدیغی مسلم اولمقلہ لاحکم الا مما جاء عن الائمۃ لکائن بعض الکتاب ہذا

وعند المعتزلۃ الحاکم العقل فانہ ہذا الاجتہاد علیہ احمد ممن یدعی الاسلام آہ (بعدذا) نوبندہ کتاب اولرنہ اجتہاد
استدلال اولنمشدر (۱) بدن انسانده نوره سیبه وما وه الاولرکلدا واحد قوه عقلیه نفسنده عاجز آلت قبیله
بدون الفاعل علم وتاثیری بولدقد معتزلہ نکث ذہابلی وجہلہ نفعل علی الاطلاق حاکم اولہ جکلدر (مع ہذا فعقل
ناس درجہ فہم متفاوتہ در جمہ معتزلہ ایجاب علی یوقدر (حاصل) اہل اعتزال کندو نفسلرینا اہل قدرت
عدا ایتدکلری حالدہ عاجز وخلوق اولہ عقلی علی الاطلاق حاکم قبیلدن نظم ومثال وشا یتحقق الوجہ الاتم
(۲) نقدر انکث ہوا باشماندن عدم انفکاکیدر واقعا بولرکہ عقل مناط تکلیف اولہ عقلدر کہ ادراک افعالہ
موجود دکلدر وہوای نفس کثرت روایسنہ مبنی ابتدا خلقتده عقل اوزرینہ غالبدر بوحالده خواہش ہوا وہوس
اولہ رق عقل مغلوب اولدیغی حالدہ حادث اولہ مغلوب ایسہ غالب بلسہ معدوم دیکدر بناء برین معتزلہ
مغلوب اولان عقلہ تکلیف کلدکلرندن غالب اولرکین مغلوب اعمال قبیحہ نزاعلدر (الا اخطاء علی علماء نکث
ایجاب آلہی کہ نظراً غیب وخفی اولدیغدن آکاہ توقف واللہ اعلم نیسر ایجون بوجہلہ عقل علت موجبہ اولہ
ناشر دکلدر (اوت عقل بعضا مورد حسنہ قبحی قبول اوزرینہ مبنیدر ومتقدر (یعنی ایجابی نوعدہ طریقلہ
محض اسہ تعالیٰ نکث بعد توجہ العقل حسن وقبحہ علم فوری یی خاصیلہ عقل برلن کسبہ وکتاب وسنت تعلم
بعض افعالہ مدرک ومبین اولہ بیلور (تنبیہ) اشبہ بفعل تعالیٰ ایلہ رام معرفہ اسدہ ایتدا اوا تواللہ تعالیٰ
نبی ونظر فی المعجزہ کہ شرع انور کتاب اولرنہ توقف ایدیلدی امور دکہ نوبندہ بعقلدا ایصدر واولادہ وما
تسلسل لازم اولور (بونکدرکہ وجوبی عقلدر) بالفعل اولدیغدہ بالفعل عقل مدرک اولدیغدہ بالفعل
بولندہ در سوء امور دہ حسنہ وقبیحہ عقلا مدرک اولور (جونکہ وجوہ حسن وقبحدن اکثر امور
شوق ایسہ اعمالک موقوفیتی اسنیدہ ایدر (فہو غیر معتبر کالآمر اعتبار فلم یکلف بالایمان الحاصل للملائکۃ
قبل زمان التجربۃ فلا تزد مرآۃ مقعۃ فافہم لم تصف ثم تسلم حین تسلمین) مذہب معتزلہ ان اوامر نواہی
عقل عندالله تعالیٰ بہ حاکم وکل بلکہ بعض احکام الحسن وقبحی بیہ ان الدیانہ عقاب وتکلیف فی الجملہ
ایلہ معتبر دکلدر لہذا صبی عاقل مجرد عقلہ بوغ مکلف بالایمان دکلدر (او بوغہ فخر الاسلام
مشائخ حنفیہ یہ زیر بوجوز اولرنہ در (انما یحکم الکذب شخص اوا نہ صبی حجر تمیز عقل مجرد عقلہ مکلف بالایمان

اور رتبہ ایمان و معرفت اللہ و ایمد رہیشہ کہ بوش نے عراقدن جھوٹ سوزبدر (س) کافا لفرق بین المقالہ
وبین المعتزلہ (ح) اذا لفرق فی التخریج حیث جعل المعتزلہ العقر میجا بنفسہ وجعلنا بقبولوت العقل موقوفا
لایجاب اللہ کا کتاب (واما صحۃ ایمان المقلد بحیث لایجب علیہ بعد بلوغہ تحقیق علیہ فانہ عدم قبول ایمان
المقلد بعد تمکنہ من النظر فی الدلیل (ح) ومن یبتغ غیر الاسلام دینا فلن یقبل منہ (ح) غلطا ما بلغہ ان عملی
عشر والکل اموال الصبا (وحاصل النزاع ھھنا ان العقل عند المعتزلہ علۃ موجبۃ للحکم وعندنا الامر بمجرد
لا اعتبار لہا وعندنا لا بدا ولا ذاک بل العقل یوجب بواسطۃ الحکم وتعلق الحکم من العلیم الخبیر (بعدہ) ما کنا معذبین
ومیشد رکہ صحیح الوان مشائخ حنفیہ ترک قولہ رکہ صبی عاقل مکلف بالایمان کالبالغ (ولہ ذکر ہونے پر
الجلوغ ایجاب بالجاج ظاہر نصوص مرجوع بہ الیہ ان کا فقیہ حدیث شرعیہ ہ (رفع القلم عن ثلثۃ عن الصبی حتی
یحتلم ہو رشد ہو حرام اتباع تقلید رہ جسے بعد الوضع رفع وکلدر (ہم) ابو حنیفہ حضرت نہ مراہقہ کہ ان
ایجاب عدم وصفی سبیلہ کہ تمکن عدم انصافی روایت وانمتدر کہ ہو نہ صبی عاقل وصیہ (ولہ ذکر کہ بالغ
الیہ مکلف ایلہ قدر بنی متعذر رہ اوکذا صبی عاقل کہ یہ شعور حق جملہ وبادا جرہ وغنی سبیلہ کہ وسنہ (ولہ ذکر
رسول بلوغ رہ وصوالہ تمامش وبار جزیرہ ہ بولوب ہ حیث نبی ہو وباش کیہ وفی مکلف بالایمان وکلدر (احتجہ
کہ وسنہ صبیت نبی واصرار واقامش کیہ کفر وایمان نہ صحیح نبی اعتقاد اصحیہ تملی الذھن الاول ورق وکاب
ارتبش واسرار آخرہ معذب ومثلہ اخذ الاوزار جیسے صبی دین وجب بقط جہاں سقوط ایجاب تعمد
بعضا صبا یلعق اولد یقدرن کندوسنہ دعوت رسول بالغ اولیا شخصہ جہاں سبیلہ معرفۃ اللہ اور رتبہ
استدلالک سقوط وجوی تعمدہ صبی یا کافی جائز الوقوع (فقط سقوط عدم تکلیف زمان تجربہ ہی ادراک آیۃ
شریفہ کہ ہو ناک مرد ہو ندر بکم کہ معذور اولہ ماز (فائدہ) زمان تجربہ ومدت تا ملہ بعد تدین عباد تکہ شخص
عاقل اوصدہ آیات انفسیہ وآفاقیہ یہ نظر (معرفت اللہ اور رتبہ استدلالیہ شکر ہا لوہ بلوا قبی اور ادا یہ بلوغ
واسجد زمان اکیون برجد معتدین یوقدر بوصیدا وہ کورہ شیدا ایجہ معتمدہ وکلدر بلکہ ہو علام الغیوب (لاکن
واحتج بلیک علیہ مفوضدر (فاذ مضت مدۃ یعلم ہ ان ذلک الشخص تقدر فیہا علی الاستدلال ولم یؤمن فیعاقب
علیہ وانا نقلد (ہ اکفقیہ فقط ہا سس فہم وادراکدہ متفاوت ومتفاوت منضبط ومطرد وکلدر کہ یہ بعض

عاقل زمان قلیل حرکہ دیکر ک زمان کثیر ہ ابتداء و وادراک ایدہ ذہنیہ جملی امور ہی ابتدا یہ موقوف اولور ادراک
فضل اللہ یوقتیہ مرتبہ ہا، آشیئہ کہ دینہ دعوت رسول الثقلین شخص تبلیغ عدت التمکن یکلف بالایمان (کلدر
اما علم اللہ مفوض اولان مدت تا ملہ کہ ہو شخص عنداللہ معذور اولہ ماز (چونکہ تامل وتجربہ یوقتیہ
قابل تنبیہ والتفات خصوصندہ ودعوت رسول منزلہ شنیدہ در (تنبیہ) نبی دشمنان افترا یدن اناء عجوبہ اعتماد
محل قابلیہ حتی مدت تجربہ ایلہ ترسس سنہ اولہ سی وایات والنشر ایہ فقط سماعیدکی وجہلہ ہر شخص مذہب تجربہ تامل
محدود اولسہ علم اللہ مفوض بکیفیتہ (انی لاستجار بک من ابی ہریرۃ قال ہم آقدر اللہ الی جبل اخر اجابۃ حتی یقیم
سنۃ (ویہا ہبدون سوندہ یک عشر یہ ایلہ سنین ما ہینی اولدیغی ہم مردود (اولم نعمرکم ما یتذکر) قول کہ یک
مراجعت وانہ حتی اولیہ ہ مصنفک ثلثہ مراہقہ الخ قول فعلا یکلف بالایمان الصبی العاقل اوزرینہ فرض عین
صبی یہ جسے جملہ کہ درکہ یعنی محرد عقل ایلہ صبی وصیہ اوزرینہ ایمان واجب اولدیغندہ مراہقہ ادراک ہو نہ
قریب اولان صبیہ (دیکدر) ابو حنیفہ سلیمان دہ حاملہ وزوجہ مسلمہ تحت ناکحہ وداخلہ ایمان وکفرہ اعتقادہ غافلہ
اولدیغی حالدہ لم الاسیف الخ وکفرہ صحیح بنی وصف وتغیرہ مقتدرہ اولہ مدتی صورتدہ مرتدہ اولمالہ
بنا علیہ زوجیتدن باین وکلدر نکاح اقتدیہ (اما بوحالدہ اکین بالغہ اولورسہ ارتداد اتیشمس یکدر زوجیتدن
ہر بیرہ اولمش اولور اگر قبل الدخول ایسہ مہر کامل اولور کما ستذکر (ث حتی جملہ دہ اولان وفی احکام مذکورہ گر
مرتبہ رکیسہ در (ولا یتہدر کل الاسلام فیعتبر ایمان صبی عاقل کفرہ اذ الاعتقاد وصف ولا مرتد مراہقہ
وصف الکفر وہذا ہو المحمل لقول الامام لا عذر لاحد فی الجہل بالخالق لقیام الآفاق والانفس حجۃ ناطقۃ
الواجب م الحجۃ والعرالاصن اوم نعمرکم ما یتذکر فیہ من تذکر وجاءکم النذیر) وکلا مہدر قول ہر ایلہ عبر معتبر اولور
معطوف ہو کہ یعنی بر الفقہ علیہ والا فالاستدلال فیہ در (یعنی عذا عقل کل احد ایلہ معتبر اولہ مغی کی کلیہ
مہدر ومتروکدہ وکلدر چونکہ فقہ حسن وقبح ایلہ حاکم وکلکے کلیہ رجعۃ اعتبار دن ساقط اولدیغی کلدر یعنی فقہ
حسن وقبحی مدرک وبیتس در حضرت حق کہ شیئ عاقل ایکی وقوعیلہ اجا بتک صحیح وبقبیح ہو نصوص
وایلہ کلمہ ہذا مصنفک تحریر اوزرہ بیلیان اولہ شیئ اعتقاد ہ اصبی اولہ سنہ وصبی عاقل کفرہ اعتقاد ہ اولہ
کفر عداولہ اعتقاد رینہ بنا صبیہ مرتد اولہ کفری شرعا معتبر اولور کرک محمد الاسیف ہو لان وقوعہ غیر معتبر
بیلسون

وكرك ايده سون سا ويدر) اوكذا مراهقة متزوجه لدى الاستاف كفرى وصف وتعبيره عقدر اولور
بوحالت زمان تجربه يى ادراك ايدكدن صكره اولدن عقد ايى ح اشتى نامرتده اولسترا ولور (وقبل الدخول ايسه
ولحشدن علامه مرتد فرقت واقع اولور لكن بعد الدخول تمام مهر لازم اولور تعليم لسان زمم تمامك محكمه يه ايراد
وحشدن علامه مرتد فرقت واقع اولور لكن بعد الدخول تمام مهر لازم اولور تعليم لسان زمم تمامك محكمه يه ايراد
تنبيه سالف الذكر معرفت الله نظر اولمغله شكر منعم كفران نعمت كبى بعض اشياك مسلم وقبحى مدركه
مدرك عقل اولسى امام محمام ابو حنيفه رحمه الله (ولا تقدر لاحد فى الجهل بالخالق لقيام الآفاق والانفس وفى ذواتها
لعاريه على الدلائل) فوقك محمد ديمك اولور (ح) عالمك وجود و وحدانيته قطعا دلالت ايدن آيات انفسيه
واقعاقيه كمك قيام مستمده و انام اولديغنه نظا خالق تعريه عقل اولان جميع راحد ايچون محمالا قدر
اشتر. عقدر بوقدر بلكه عاقل اولزيه موقوف خالق مجرد عقل اولديغنه واحد خالق ايچون بوايده ان جايه محمالا قدر
سترجم آيات فى الآفاق وفى انفسهم الخ مشعر اولديغنه واحد خالق ايچون بوايده ان جايه محمالا قدر
وعدم تمديد ان ثمنيه ايده جكى جزم كرخ اولى الاباعد (اوت قبل مرعدن مجنسه و رويه راك موصوف اصلت
كبى تعريف ميسر اولزيه نه قدر ايسه مشرايع واحكامه دخيل سبيدر عقل معتوه و راوله جلور نيكم دار الحرب ده اسلام
دار اسلامه متوهر بحيث تمكن سزه و جوبنه على الاصح اولميه رق اولزند دكين ان ناقص عبد آيات انفسيه
قضه سزايلكدر. (خطاب) امام اعظم (ابو حنيفه رضى الله عنه) قوتلك اصول واساس وشكنا دلائل شرعيه ظاهره
مصنفك بيانيله وجمله سورة فاطر مذكور (وهم يصطرخون فيها ربنا اخرجنا نعمل صالحا غير الذى كنا نعمل) اولمغله
ما نيذكر فيهن تذكر ومجاء كم النذير) فوركى بيدر (تحقيق مقام) اصحى جيفنيه مزاجامع كيروب كتب فقه ده مذكور
امامدن ثابت عرفا بايده معتبر اولمكله برابر بيته محمولى مخالف وضد بهمكثر ده موافق برطاقم مسائل نقل اعتبار ايدكه اولور
ايكيون اركيسه سنده معتبر اولمايه اذكر اولمقيح ايتمشلدر اكر بيش نظر اولمشايسه آنلرك آيت مرقومه مذكوره ده مستنبط
وستفاد اولدقدن صكره بوسائل برده آتى شبه اولا بوسائل بنا آيت مذكوره وبنا على ذلك
بالغ ايدم (مسئلة اولى) حسن وقبحه حاكم عقل كلدر (مسئلة ثانيه) قبول وردايچون مقارن بعض اشياك حسنى
وبعض آخرك قبحيله مدركدر (مسئلة ثالثه) مجرد عقل تواركده كافى كلدر عليه زمان تجربه وتمايل اوزرانه
لازم در (مسئلة رابعه) اشبو زمان تجربه (كاسبق) مدت معينه ايله مقدر دكلدر بلكه علم الله موقوف قدر

(مسئلة خامسه) نازكى تراجع وجها واكمل حسنى ادراكده عقل كافى ومستقل كلدر بلكه بيان شارعدن لابد در
بوسائل تمسك آيت مذكوره دن وجه استنباطه ملتجيح (اولا معلوم اولركه (اولم نعمركم) قولى كريمه ده
استفهام انكارى نفى وتقريريه متضمن ايكيدر همزه دن صكره (واو) حرفى مابعدنى بر مقدره عطف ايمشدر (اولم نعمركم
اولم تعمركم) ديكدر لفظ اهله علل المعلول فيصلدن در (ما يتذكر) ح حافظ موصوفه در مصدريه دكلدر زمان تجربه
تأمل مرتد رعما (وجاءكم النذير) جملة استفهاميه سى اوزرينه معطوفدر موجب الحقه قدر مرتد
سيكذه در (الم نشرح لك صدرك) آيتيه دن (النذير) عند الجمهور نبى ورسولدر ديكدر عقل وبالتبع كلدر (حاصل
نظم) ايمان وعمل صالحى تركله طغيان ايدن كفره يه قياسه در داخل جهنم آتشى دوزخه مقدب وسوزان اولديغنه
ورود صحيح اصطراخ وصيحه ايدركن (ربنا اخرجنا نعمل صالحا غير الذى كنا نعمل) ديه كلدن وقتده جناب ربك
آنده جواباً بيانيله توبيخ بيورمه سنه مقصود در (اولم نعمركم الخ) يعنى سزه ايچون بر ايمان وعمل صالحى ترك
خصوصنده هيچ بر عذر كزيوقدر فلهذا سزه اصلا عتذار ايده جك محل يوقدر (زيرا بر بسيرى عقلوا ذا عانى ولدان
شخصك انفسه آى افاقده تفكر وايمان ومعرفت الهيه اى تذكر ايده بيله جك رشدت وتمام عمر وجنابك
فيضوفى (ولد آخره احكام الهيه اى بيان ايده جك معجزه وكتاب ايله مصدق ومؤيد بشيرو نذير اولدقلرى حالده
ونيه كذبوكن) ديكدر (بعد ذا) مسئلة اولانك بوآتيده ن وجه استنباطلرى اهل تقرير كى تصويرى وجمله
ما تيه نرفيه (قولى شخص ملتفطن كذه وسنده تفكره متذكر اولديغى هر عرصانى بيتدلدر عقلوا ايه
الاشخاص هيچ شخص وجدا امتنا وندر حتى بعض شخصه متلاقى سنه مستدلالر ومعرفت خالق متعالى ايچون
حاصله ديكر شخص همان بعد البلوغ بلكه هر قرن البلوغ مستدلالر موثق وظهوراولور بوتقدير جه حسن وقبحى
عقول المستدل اولمغله معتزله نك وبعضجه ياتجه صحيح عاقلدن اولزيه خالقه على الاطلاق ايمان وجوبلرى
كلورى حالبوكه آيت مذكوره يوكا مناقضدر جونكه زمان تجربه يه ادراك ايتمكلرى اوزرينه وجوب ايمان آيت مذكوره
مستدل ايله ثابت اولمشدر بوسبتله بعض اركان مستقلا حسن ايمان وقبح كفرى ادراك ايتميدن ايمانك استقلالى
ترك ايدن كمارى استدلاله كنده لرينه تكفير اصرار ايتمكلرى جهتله تفسيق بيورمادى (مسئلة ثانيه) هر قبيله تبليغ بيورمادى (مسئلة ثالثه)
استنباط طريقله هرزمانكه مانع تقدير اولمايه زمان تجربه وعدم تقدير زمان تجربه ادراكده كافى

(ماعدا کردہ شد کہ) قول ذکر اوانمودی (کذلک مسئلہ رابعہ یک وجہ استنباط خطاب در (فی الحقیقۃ) الفعل موصوفہ اولد بفتحتین مبہم و مجمل کہ شد و سہ چیز ثابت فی الاصل و لا مشدد بنا بر ان علم الہیہ مقتضد (لا مسئلہ خامسہ آنچہ در وجہ استنباط مشولہ ذکر کردہ قول آنست کہ ریبہ قبل الشرع حسن بالمعنی المقابل مدرک اوراجع بہ انام ایتلط آخر آنچہ کہ ریبہ (یعنی) چہ کہ آنچہ اول قول مسئلہ خامسہ کہ عبارت اولاً حسن شرعاً بین اور الکہ چنانچہ شارحین عمدہ لاحہ اولد بفتحتین افاض ایدہ فی الواقع اعادہ اعادہ دیگر ہ ثابت کہ دون اولی اولد بفتحتین مقدم و واسطہ علم بالصور (الرکن الثالث فی المحکوم بہ) احکام و آنکہ متعلق امور ثابتہ یکو عقد اولد بفتحتین مقصد تکلیفیہ حاصل بود لہذا بیان ارکان اربعہ در رکن ثالث محکوم چیقدہ در (محکوم کہ شد و سہ اثر خطاب شرع متعلق ابدان عباد آت و عقود ہ کہ بی فعل مکلفند عباد نمد (تنبیہ) تحریر ایہ احکام (محکوم بہ بدنہ محکوم بہ قبیلہ اربعہ و یو کہ قرب الہ ذاہب و مشدد (و ہو اربعۃ) محکوم بہ بروجہ آتی در تسعہ منحصر و اقسام اربعہ کہ مرجوع مصنفات قوال آنچہ در اخذ اسوجہ کہ در استقرائی اولسنی تصریح ایدیو کہ منحصر ذکر آنہ و علماء اصول حصرہ کہ یو کہ استقرائی دکل عقلی اولد بفتحتین و ارد اولمشدر رضہ تفضل (حقوق اللہ تعالیٰ خالصہ و حقوق العباد خالصہ کیدل المتلفات و ما اجتمعا فیہ و الاولی غالب کحد القذف و القصاص) منحصر ہ بحکام شرعیہ عبادت و اقسام مکلوم بہ کہ انواع اربعہ کہ شدن نوع اول حقوق اللہ خالصہ در (حقوق) خالصہ مجعد رسن کلہ وجہ کہ بولہ دیکدر العین حق) و یلہ در موجود و اثر ہ عائد نہ در (ہذا الربع حق) و یلہ در موجود صورۃ و معنی) و یکدر کہ ذکر اولنان مقتضدہ مخصوص در و یلہ کلہ وہ ہر وجہ یلہ موجود سی قصد اولنور (حقوق اللہ) ترکیبنہ اضافت (اللہ تعالیٰ) اولنمسی اولد بفتحتین اولنہ کی تشریف و تعظیم ایچون در (حقوق اللہ) جمع یرلہ مخصص اولہ رفع کندو سنہ مانع عائد اہل عالم نفع ابدن حقوقدر کہ عبد اللہ سنان و عظمای عظیم و نفع و فائدہ سی شامل و جمیع اہل سبب جہتہ ثابت ایلمشدر و الا تخلیق و ایجاد ربانیہ افعال و اشیا کہ ہپسی ذات باری یہ اضافت مباریہ تکوین موجود ات مخلوق الہی در نیکیم اللہ خالق کل شئی و سید مانی السموات و الارض) یو رشدر تصرف در اقناع جہتہ کلیہ و اجب جمیع عرفہ ہر مجتہدن کلا انواع اربعہ دن ہر یکلہ جمیع اشیادن منزہ و متعالیدر بنص رب العالمین (خالصہ ایدیہ تصحیح حق عبد فائدہ سنہ کہ حقوق صرفہ دیکدر (یو نوع محکوم بہ مثال) عباد اللہ یہ ایمان و فرائض

و عقوبا تدن بعض حدود و کبیرہ (مثلا ایمان صلاۃ کی افعال مکلفیہ خطاب شرع متعلق اکثری مسببہ محکوم بہ و حقوق اللہ خالصہ نوعندن در (از کذلک حد زنا حد سرقت حد شرب کبی حدود شرعیہ در حدود اللہ خالصہ بولمغین نگلوم بہ دن در (فالواقع حد سرقت اموالی حد زنا انسابی حد شرب عقولی صیانت حکمت سنہ آتی مشدر اولمشدر بونلرک مانہ ناسہ نفسی شامل و عباد اللہ شرف و منافع عائد اولد بفتحتین تعظیم و تصدیع بالذات جناب حقہ نسبت اولنمشدر (استطراد) بعضلقہ غارت و ہلاکت آلہ عبادت رابنہ خطا بکبریا ہلاکنہ و ارتیکنہ عباد اللہ سنی اقتضا ایتمکلہ آنی احکام متعلقہ اولنان مکلفہ یہ نوط و تعلیق بیورمشدر (سنوسیہ دیورکہ خالق متعال خزانہ اجسام عقلیہ اولہ خالق اجسادہ و بو مرتبہ اذات و صفاتہ و سائر افعالہ انہ معرفتی قوۃ عقلیہ ایچی تعلیدن ارزی بیورمشدر (و قوۃ عملیہ ارزی تعمیل و ذات الوہیتہ تعظیم و تجلیل ایچون عباد اللہ بدنیہ ایلہ آنہ افعال تقلیل الواقع اللہ ذوالجلال قولدینہ اموال نامیہ ایلہ متن و افضال ایلہ بالخاص ایچون زکات و حشر کی غرامتلی تکلیف بیورمشدر (و انسانلر ضعفاء اولدقلرندن فضیلت و ثروتلرندہ بلوغ ایلہ تربیت و قوت اتیلدکدن صکرہ آنسانلی بیلہ تکلیف حق لازم قیلمشدر لہذا امتحانی مشروع و مسنون اولمشدر و معیشتلرینی ایکی انسانلر یکدیکلرندن عاوضہ تمام امور و جملہ بدنیہ الطبع اولد بفتحتین مشروع و جائز و اباحہ و طلاق و عتاق کبی عقود و فسوخ دہ امر مشدر یکدیکلرنہ انتفاع ایچون مشروع قیلمشدر (اشتہ شو یاندہ اولد بفتحتین انسانلر ایچون آنسانہ حق لازم و شبہ لحاظ امر مہم و ایچیچون حد زنا خاص حق اللہ اولمرش سنہ مستبان اولمشدر (و ہو بملکہ اعتبار اولانلی کلیات خمس ضروریہ دندر کہ بر وجہ آتی تعداد اولنور (۱) دین در کہ دین مبین و سبیلی و قایہ ایچون جہاد و قتال مشروع اولمشدر (۲) حفظ نفس در جملکہ حیات تناسل و بقاسی ایچون نکاح مشروع قیلمشدر (۳) حفظ عقل در شریعت بیلہ آلہ امری مکلفہ جمہور عقلہ اتہامنہ حد سکر مشروع اولمشدر (۴) حفظ نسب در لہذا استحاضہ یکی و جملہ حد زنا حق اللہ اولمرش اولمشدر (و بیچر یعلقہ زنا سترع و دکلدر فی الحقیقہ حرمت زنا یہ سلامت انساب ایچون انتفاع عمومی نوعی انسان بولنکلہ سبب آسیاہون آولاد ضیاعدن صیانت و سلامت بولور (۵) حفظ مال در کہ احد سرقتہ حرمتہ تعلق ایدن مالین و مالک نظریہ انکشاف الامور (استطراد) (حقوق اللہ خالصہ کمذکر اولمش مانعہ سرعن ترتب اولہ حقوق

محکوم بہ ملک نوشتہ باشد) حقوق عباد خالصہ در کدام دستہ مصلحت خاصہ دینیہ تعلق باین ندید مال
غیر کہ حرمتی کہ (چونکہ بحرمت خاصہ حق عبد در کہ مالی میباشد بوگاہ تعلق اینقدر نباشد بین بوجہ مباح
اباحہ سیلہ زنا اولو رکین زنا مرأۃ مزینہ و یا زوجک اباحہ سیلہ اصلا حج او لمز حق شرعلہ (و علی العموم
بدات تلفات و بدل مالا مخصوص دیت و ملک بیع و ثمن و ملک نکاح و طلاق و امثالی خالص حقوق عبادلار
محکوم بہ نابو اعتدن در (مثلا بر کیسہ آمر کسانی تلف و یا غصب یہ بولنمش ایسہ محکوم (اشتہ مالور
بوتبہ حرمت عبدک جہتی صرف عبدک کندو دستہ تعلق ایدرک حقوق حق جملہ سندن در بونلر حق اللہ دن
بوقدر (نوع ثالث حق اللہ و حق عبد اجتماع ایدر کز حق اللہ غالب لاندر حد قذف کبی (قذف) اللہ تعالی در
سزعدہ محصنہ و عفیفہ اولان مرأۃ محذرہ یہ فاسقہ و یا زانیہ چو آغزندن سوزنان حق اللہ دن اما حق
اعتبار (حاصل) قذف اہل عرض دنا موسلی بر قادینی زنا الیہ اتہام اتمکدر کہ دعوی و اتبات ایتمکدہ
اولان شخصہ (و ازین درمیان المصنف نم لم یاتوا بار بعۃ شہداء فاجلدوہم ثمانین جلدۃ) آیتی مطابق حد
قذف اجرا اولنور (ارتکاب ایدن کسانک رقیقہ اسہ قرق دلکلک اولور (کذلک کبیر صبی و عفیفہ
برذاتہ زانی اولمق اسنادی اتہامدہ بولنسہ بوجہلہ حد قذف لازم اولور شدی بوحد قذف حاج فی
مقذوفہ فوت عار زائل فعلہ ایچون شروع اولدیغندن نظرا حق عبد در کہ دعوی سترلمدہ و تقادم المیہ اطال اولمق
و بعد الاقرار رجوع صحیح اولمز (و اجرا (یعنی سائر جنایت عبرت و عالمی فساد دن اخلاء ایچون شروع اولنوب
جہتندہ نظرا حق اللہ در (و بو حرمت غالب در (بناء علیہ بوندہ ارث جریان ایتز مقذوف ملک مقذوفہ
قازندہ حد ساقط اولمز در (لکن ملک اشتہای تقدیرندہ تداخل جریان ایدر (حتی بر شخص (اتم زانوت) دیہ سوء
بلدہ و یا ات زانا و اتت زانہ و اتت زان) دیہ کلمات متفرقات ایلہ بر جماعتہ قذف ایتسہ اولسہ آنجق بر
کرہ حد اقامہ اولنور یعنی بر دفعہ سکسار (کذلک فی الہدایہ حد قذف تداخل ایدر (نوع رابع حق اللہ و حق عبد
اجتماع ایدہ بدہ حق عبد جہتی غالب اولمغلہ ۳ در قصاص کبی چونکہ قصاص اجرا ایدہ حق اللہ دن
عبدی اقامہ اولنور و حق عبد جہتی غالب در ایدی حق اللہ جہتہ نظرا قصاص عفو و مخالصہ کبی شبہا ناشی
ساقط اولور (محکوم بکل ملکہ جرائم مثل حرام اولدرمی و اجب اولمق و سرقہ قطع الطریق ایدہ بر جماعت قصاص داخل

اولنور (آجزئہ افعال بایسہ حق اللہ اولہ رتبہ وجوبی در کار در (و قصاص کبی مشروع عبتندہ فساد عالمی اضلاع
بوگہ تعلقدن طولایی حق اللہ جہتی نظاہر ایدر (فقط حقوق کندی نفسی اولرندہ جنایتک و قوعی و قتلی
عبدک نفسی اولرندہ کی حق اللہ جہتی تحقق ایدر (و بو تأمل اولمغلہ بوجرائم قصاص اجرا حق عبد جہتہ وجود و ملک غالب
در (محمد در (و شور جانہ (و کم فی القصاص حیاۃ) قولی کریم موجبی ہی رتبہ ایکدہ در (و یہ قصاص کبی اطراف
المائدہ و القاریہ شروع اولسی و اخذ ثمار و تشقی ایچون (یعنی ورثہ مقتولک اکمک خلعتی جبر و تعدی
بونسی حرمت عبدک جہتی تشور (لہذا قصاص ولی مقتول ستیفا ایدہ بیلور بوندہ ارث جریان ایدر
و بطریق الصلح مال ایلہ قصاص اولنماغین و کذا العفو اذ عفو مطلق مقصود بالاجماع صحیح العفو
حق اللہ غالب اولسی سبیلہ بوکر جریمہ اتیزلر (اشبہ محکوم بکل انواع اربعہ سرقہ مدہ کورلرندہ مباشرت
نظرا بر عدہ کندو سندہ محقق متساوی اولرق اجتماع ایدہ جکندن خلعتی وجود و مکدر حق نقدر
اجتماع الحقوق وجود ون ممکن اولمغین بناء علیہ اذا اجتمعت حقوق اللہ و حقوق العباد و کان حق اللہ
غالبا کحد قطع الطریق فعلی ہذا اذا اجتمعت حقوق اللہ و حقوق العباد و کان حق اللہ غالبا کحد قطع الطریق
(و حقوق اللہ تعالی ثمانیہ عبادات خالصہ کالایمان و فروعہ و فیہا اصول و فروع و زوائد فالایمان اصول التصدیق
و لما حققہ الاقرار و زوائدہ الاعمال و الفروع اصل الصلاۃ و لاحقہا الزکاۃ ثم الصوم ثم الحج ثم الجہاد و زوائدہا
بالحقیقۃ و الاشتراک
السنن و الآداب) حقوق اللہ خالصہ عکلم الاستقراء اسکز نوعدر (۱) مؤنت بر مشقت مخالصہ عبادت
محضہ در (ایمان و کلمہ شہادت فروعی اولمن صلات زکاۃ صوم حج کبی کہ بولرک ایمان اولزینہ مبتنی و متحقق اولمق کما مشروحا
= اولدی مخلصہ در فروع عقد الاشارہ در و آلا بولرک ایمان اولمز (فی الحقیقہ اللہ ذکر الجمالی التفصیلا ہیچ بر زمان
تقرب الی اللہ تعالی بر عبادات اتمکدہ آنجق بر عبادات اتمکدہ مقصود کلدر (معلوم اولکہ ہر عبادتک بر فروعی بر اصولی
اصول فروع زوائد وار در (تنبیہ) طہارت و عبادات کہ فروع فروع و زوائد ایمان و اسلمی تقدیر کندو وجود
اصل و متحقق بر و زوائد بولمغہ متوقف اولمز حوکہ بر شی اصل وجود اولمز فروع اولسی متکدر کلدر
بعد عبادات خالصہ دینیہ ایمان کہ ایکی جزء در کہ (اصلی تصدیق قلبی در یعنی قلبک وجود و وحدانیتہ مؤمن
و سائر صفاتی و نبوت محمد علیہ السلام و من عند اللہ کتوب و شی و بالضرورہ بلیتش اولان جمیع احکامی از قلبہ
و قبول ایلمک (یعنی ایمانک ہمدہ معنای تحقیقیسی شو قدر کہ سرعدہ شی و منصوصہ اولہ تصدیق اتمکدر (اعتقاد
اسلام و وجود الصانع و وحدانیتہ
اسائر صفاتہ الا مسہ

الایمان ان تؤمن باللہ وملئکتہ وکتبہ ورسلہ الخ پس معلوم شد کہ ہر بندہ ایمان اجمالی بمعانی لغوی واصطلاحی متحقق میشود اما ایمان مفصل بمعانی اصطلاحی متحقق نمیشود مگر بعد از تعلم و تفکر در امور دینیہ (فائدہ) در ایمان مجمل تصدیق جبرئیل نیز داخل است زیرا کہ او واسطہ در تبلیغ احکام است (فائدہ) در ایمان مفصل تصدیق بجمیع ما جاء بہ النبی صلعم داخل است (فائدہ) در ایمان مفصل تصدیق بجمیع ما جاء بہ النبی صلعم داخل است (فائدہ) در ایمان مفصل تصدیق بجمیع ما جاء بہ النبی صلعم داخل است

مشروعہ سنت بقدر کہ نعمت بدن نعمت مال کہ شامل فوقدہ در (واقعال دقایہ نفسیہ وجہاد مدار بر سبب زکات صلاۃ ادنی درجہ دہ در (وقیاما صوم مدار بر جوعکہ بر بندہ عبادت بدنیہ اولد بندہ زکاتدن اولی است اقتضا ایسیور کہ لکن صوم نفس امارہ ای قہر ایچون مشروع بر نوع ریاضت بدنیہ در عبادتہ اولدقدہ شہوات مالیہ اولان نفس واسطہ سیلہ قربت وعبادت الہی امور نہ میل ایسہ نفسدہ برصف قہر زکاتدہ واسطہ کلفتہ بر صفت فقر واحتیاجدہ بر بندہ تسخیر اولدیغندن واسطہ ایلہ تصفیہ نفس اولنمق مقصودہ فقر وضعف بندہ اقوی وانسب صوم زکاتدن اولی واشد در نتیجہ بیت عظیم اولماندہ کہ انکلہ معلومہ واوقات مخصوصہ ایچندہ شرط اعظم افعال ایلہ حصولہ کلور جہت عمن الاوطان مفارقت اژاد واخوان مستلزم اولمسیلہ بر دوندہ در بلکہ حج صومہ وسیلہ وتکرار جوعکلہ برابر حج قصدیہ وطنلرندن جہت واہل واولادندن مفارقت واخوانندن مفارقت یتہ کدہ بالطبع کندوسندن سوا شہوات منقطع ونفس ضعیفہ ای مجاہدہ اولور وجہ بلہ صوم مدہ شہوات قاہرہ وقوی نفسیہ اولور (وراباقا جہاد دور کفار ایلہ قتال در کہ سرکوب سرکشین وقہر اولنمق اعلاء المسلمین مقصد ایلہ مشروعدر فروض کفایہ دندر (فائدہ) ماخذ اجتہاد فائدہ (فروع ایمان اولان ارکان اربعہ مقدمہ ملک زوائد وتمماتی سنن نوافل اولدیغی کبی اصول ایمان ایچون دہ ملک فرائض وواجبات اعمال مکملہ اولہ نوافل مشروعہ در ترجیح بالذات والمدار مثلا اعتکاف سنت باشحد حقیقتہ یا خود حکما کہ مقصد ایلہ مقصدیہ مشروعدر وبکذا (وعبادۃ فیہا مؤنۃ کصدقۃ الفطر ومؤنۃ فیہا عبادۃ کالعشر ومؤنۃ فیہا عبادۃ کالخراج وحقوق واثرۃ بینہا کالکفارات فمن قدم علی السبب علی الصبی والقلب ہو العبادۃ فیہا سوی الفطر) حقوق الدکہ نوع نماز نفس وقتی نفس عبادتدر مؤنت نفقت مقتضد (مثلی) صدقہ فطر کہ بر جہت مؤنت بسلبہ بر وجہ عبادت کثیرہ در فی الحقیقہ صدقہ تسمیہ اولنمق بجہت مؤنہ بعض لغو وبعض نفیسہ کبی نماز مدار اعلی اساس واسکلہ وجوبندہ نصاب مقدار اعلی کیا سور عبادت جہتی ترجیح ایلہ (کذا) وسنہ مضافی مؤنت نفقت متحققہ بنا عبادت مالیہ در مشروط اولان کمال اہلیت بعض قلیل وبلوغ بر نوع قلیلی مقدار ایلہ صدقہ فطر اولنمق اولدیغی وجہ بلہ مالیتدن اولدیغندن عند الشیخین واجب در (معلوم اولور کہ صدقہ فطر زکوۃ حکمی در بناء جہتہ عبادۃ در وجہ بلہ فرض عملی اولہ نوافل کبی ہر نوع نعمت بدنی اولان نعمت مالیہ مقدار زکات نعمت مالیہ مقدار صدقہ فطر نوافل ایلہ کفایت ایدر

والجزء الآخر ہو معرفۃ البدن من

خلفاً عن ادائه ثم تبعيته الاداء والقاضي اذا عدما) حقوق الهلك اكيه بعد تقسيم تركه وعدم نقض
ما انذ حقوق الله خالصه يكون بعض اصل او خلف تعلق به (ايدي اجانب اهلي تعلق الآدمي
مجوعيد (سكره اقرار مجرد احكام رباني احرار خصوصنده نصديقيه خلف بدل الدشر وسكره سكره
احمد ابو بينك اجاني اداسي صيرك كندن اداسه خلف الدشر وبوندن سكره ابوبينك تعديه صورتيله
تبعيه دار اسلام وبا تبعيت غاين اداه صغيره خلف اعتبار اولنمشدر كذلك صلاتده قيام اصليه
وقوط قعود وقيامدن خلف اولور سكره هم اضطجاع آندن بدل خلف اولمشدر وبكذا نفقه (وكزا الطهارة
والتيمم لكنه خلف مطلقا بالنص فجوز قبل الوقت واداءالفرائض بتيمم خلافا لمالك في) طهارتده في
اصل وخلفيت طريقيله اداء حقده اجانب كيدر يعني طهارت بالماء اصلدر تيمم آندن خلفدر لكنه تيمم مطلقا
نص (في تجويز اداء بتيمم اصغيه البلبنا) وشهد وطلاق خلفدر خلف ضروري دكلدر تيمم جوزنسه مالك
عائشه رضي الله عنها زمانده كي مرتفع وزائل اولور ديمشدر حالبوكه عمر رضي الله عنه حضرتلرينك الاكلوق تيمم نقل ايتمشدر
بوحالده تيمم كي موقتك حكمي كيدر لهذا قبل الوقت تيمم جائز درديمشدر وضوء كبي تيممي دائم وقتنده ديمشدر
جائز اولور ويتيمم ايله فرائض متعدده يي ادا عندنا جائز اولور لكن امام شافعي رضي الله عنه بوكا
مخالفتله تيمم كي خلفيت ضروري دائره سنده قائل الدشدر بعضلر كوره وضوء دن تيممي خلفيت ضروريه
مستثنا دكي جونكه تيمم ايله بر فرضك سقوط ضرورتنه بنا بش ثابت اولمشدر حتى فجر نمي عندنده وقت
اوزره تيمم كي تقديمي ويتيمم ايله ايكي فرضي ادا تجويز ايلمشدر (ثم الخلفية بين الماء والتراب تتجوز ان
المتيمم للموتى خلافا لمحمد وز) اصحابي حنفيه نزد نده خلفيت على الاطلاق اولسي ازرنه اتفاقا فلذلك سكره
تعدد خلفيت خصوصنده اختلاف ايتمشدر زيرا بالاجماع وابو يوسف خلفيت صوابله طهارت قدرت عبارت
آنده اولمسنه قائل اولمشدر يعني عندالشيخين تيممده تراب ماء دن خلفدر جونكه واجب اصلي ثم قدوا
ماء فتيمما اصعيدا) آيتنده حكمي تيمم نفس عندنده عدم ماء اوزرينه تخصيص بورمشدر (تراب كل قطعة
طيبة من جنس الارض وز عدوله ايجابا بالتيمم (وحضرة بيغمبر (ع) (التراب طهور المسلم ولو الى عشر حجج
مالم يجد الماء) قولسزيغي خلفيتك آنده اولمسني مؤيد در بنا عليه عندالشيخين تيممك موقتي يه الهي

جائز اولور جونكه هر بري حقنده شرط صلاة اولان طهارت بكماله موجود اولديغندن فاسكنا سمع اوزرينه بناسكنا
بولمكده وكيدكري اوزرينه صلاتي بنا ايتمكي قدر جائز اولمشدر (فقط امام محمد ايله زفر مخالفت ايدوب
خلفيت آنده وقطع علقه الوسنه (تيمك ذاهب الصغير در (جونكه واجب اصلي قدرت حكم
نقيله آولا فعل اولان وضوء ايله ادا يه بعده عند العجز يه نقل فيلديغندن اولان تيمم ايله بر مقتضاسي تيمم اقتدار
بناء على هذا عند التيمم يه متوضئ تيمم اقتدا سي جائز اولان تكبيره ركوع وسجود وقيام وقعوده قدر اولان مقتدي
شخصي موجود ايه (اركان مذكوره يي ايجاب ايلديكي (وشرطها اركان الاصل عند
بعارض) خلفيتك تحققنده شرط (اصلي منعت اولان سبب انعقاد يتمسون اولمسي) اولا اركان خلفنده
امكاني بعده برعارضه نظراً لان فرائض اصليه انقضاي وقتيله امكان وجود بولمشدر خلفنده مبرور تك
معناسي بر قدر (مثلا عدم الماء اصلاتي راجح اولمك اصل اولمزوضوء (مالك بلزين الكرامة مكان محل نظر اولمق
سبب اولمزرضي متعمداً اولور سكره بو اصلدن عجزيني ظهوريه بنا حكم خلفنه اولان تيمم انتقاض ايدر (بوكا
نظيرين ستر سماويه مرضيه يعني بر قدر زمان اجله ستر مذكورلرين امكانه نظراً يمين برسي وصدق هريرة اولمزرضي
متعمداً اولور لكن عرضي رائحه سي سماعه دوم اولمديغندن مؤثر احكام خلافي اولامز كفارة انتقاض ايتمشدر
فقط بعين غوص يوكنمك خلفنه دروقدر (الركن الرابع في المحكوم عليه وهو المكلف) مقتضاسي تمسك
حاوي اولديغي اركان اربعه دن دركنجيسي محكوم عليه تحققنده در (بوفن اصطفاسنده محكوم عليه فعل اجنبي
سنه انتقال قبيل وضع طريقيله ذمتي بري ايله خطاب الهي تعلق ايدن شخص مكلفدر كه صبي ايله مجنون خروج ايدر رفع القلم
عن ثلاثة فذكر فيه خطاب تعلق ايتمكي وتكليف عدم اهليتدي بنا اوندن تحقق (تنبيه) تكليف الهي سرى روح
بدنده مركب فانه وتكيم بذاته بر مجموع روح ايله جسده در (التكليف موقوف على العقل والحياة
الموقوفة على العقل للمكنة) تكليف شارع مكلفدن بر امر ايتمكدر تحققنده اهليتك تحققنه برابر عقل المكلفك موجود يه توقفدر
بو حالده تكليف معقل مالكه اوزرينه توقفي ثابت اولور (تحقيقه شرط تكليف فهم خطاب آنستهم ايجون
الرجل يكلم المرأة والواحد منهم) عقلدر لكن قرعيا كلوجهلدر كه عقلك تحققنه بنا مناط تكليف عقل بالغ قيلنمشدر عقل بالمكلمه تحقق
برادراد تحقيقدر (انسانك بر شيئه اليقيني اوشيئك كندوسنده صدوريه واتقان بر شيئي طلبه قوانى قبيل صفاتدن

فقط انسان مرتبه (اهلیت) انسان کندی انه وعلیه مشروع اولان حقوقک وجوبنه مساعتی وکلیه آثار
بو اهلیت عقل بالملکه یه وابسته در (اولا معلوم اولسونکه (عقل) معانی کثیره یه اطلاق اولنور (از جمله عقل
نزد زنده بدن انسانده بو نوع بینوزه شبیه بر قوه در که آنکله طریقیله ادراک کلیات مفیضی اولور (بو بیانکله
مبدأ ای حواس نفس ظاهره دکلدر اگرچه نهایت بولرینی مجلدر حیوانکه حواس ظاهره سایک ابتدا و اراکی محسوس
اولدوغی ارتسامی نهایتجه حواس باطنه امور محسوسه سایک ارتسا میدر که بوراده ابتدا اعقل تصور قوه سایلسه
شو قوه در که محسوساتک ادراکی طریقیله عقلا صبیان مجانین بلکه بهائم ده آثار کاشایه ایله عقل بالملکه
اصطلاح یولنه قدر (عقلک مجلده اختلاف ایتمسی نفس ناطقه نک جدیدندن ظاهر اولمیوب محل ادراکی قلب
انسانیه اولمسیدی مع هذا کیفیت ادراکی زمره مجهولدر (ناطقه یا جانی دیمکله مقارن اولان (عقل) نفس انسانیه
برقوه در که آنکله نفس علوم واردا کاینی تحصیل ایدر (قوت) برشیده مابه التأثیر و تأثر اولان
وصفدر بو راده (نفس) روح تعبیر اولنمش نفس ناطقه انسانیه در (علوم الیه) معقولاتک قبر نفسیله
نظریاتدر چونکه اکثر معقولات نظریاتی ضروریاتدن و بیاناتسز اولدیغی نظریاتده تحصیل یکیدر
(بعد ذا) نفس ناطقه ایچون ایکی قوت واردر (۱) مبدأ ادراکدر که نفس بو قوت اعتباریله مستکمل اولدیغندن
مانوقنده بولنان مبادی عالیه دن تأثر و استفاضه ایدر بو قوته قوت نظریه دینلور (۲) مبدأ افعال در که نفس
بو طقه بو اعتباریله بلکه انفعالدن تخلص بولنان بدنده بالتأثیر تأثر و تصرف ایدر بو قوته قوت عملیه اطلاق
اولنور (قوت نظریه ایچون مشروط بداهه نظریات اربعه واردر (هرکس مرتبه استعداد و جودیه
نحو اکمل در (اکنجی استعداد و متوسط در (اوچنجی جدا قریب الاتم استعداد در (دردنجیسی افضل
اکمل در (تحقیق مقام) نفس ناطقه ابتدا خلقتده و مبدأ فطرتده کمال بالقوه سایه نهایه فقط کمال بالفعله مستعد فوق
اوسطه استعداد و محض مرتبه سنده نفس عقل هیولانی تسمیه قیلنور بو اطلاق نفس ناطقه نک احد اشده صحیح و
خالی و اکا قابل اولان هیولا ای اولی تشبیه سنده در (عقل هیولانی بر طفلده نوزادک مشابه حالده اولان
استعداد ی منزله سنده در (بو نده نفس مکمله نفس مدرکه اولان ادراک و نظر یاتی تحصیله عقل هیولانی دینلور
اولده قابل مستعد اولدقده بو مرتبه ادراکی نفسه افاده ایدن عقله (عقل بالملکه) تسمیه اولنور (عقل بالملکه
الانفکاکات)

بوکمله نظریی شخص اقتی یک جاهل بر کیمسه یک مثلا کتابی تعقله استعدادی کیسه در بو درجه عقل هیولانی در (سندن
عالی در (حکمه ده نفک نظریاتی ادراکی و مرتبه بعد اعنی مثابه مرتبه سر کیسه یک جدیده طلفلرنک ادراکی
(مثل شاه) عینه هر زمانده وقت ایسته کنده سیچوب اونظریاتی استحضار ایلدکده راسخه سر حاصل اولدقده بو مرتبه (عقل
انسانی جدا افعاله قریب الوجوده در (عقل بالفعل) تسمیه قیلنور (بونک نظیری حرکاتنه دقت در اولان
استعدادی کیسه در که هر زمان دیلرسه قیلی الله آلوب کتابی یازه بیلور بونلکه کفه وسعه راسخه در (اما نظریات عقل
النفس حاضره و مشاهده اولورسه و هرشی نزد نده مکشوف بولنورسه بو مرتبه (عقل مستفاد) تسمیه قیلنور (بو مرتبه
حوادث اولان فیاض تعالی جل استفاده سنه باعث (عقل مستفاد) دینلور (بو مرتبه بالفعل نسبتله اولان استعداد
شخص کاتب منزله سنده در و بو مرتبه نفوس قدسیه (انبیاء مرسلین اولیاء عارفین حظ اتک عقل فعال
ایشته شو بیاندن عقلک درت مرتبه سی اولدیغی ظاهر اولدی (علماء اعلام بو مرتبه نی مرتبه اولان عقل بالملکه
مناط تکلیف الهی قیلمشلردر و اتفاقا انجق بو مرتبه یه ایصال انسان درجه سنه بالقوه اقتدار ارتفاع و تعالی ایدر (و هم عقل
کندی اوزرینه باشقه اراق ادراک محسوساتدن معانی و معقولاتی فهم و ادراکه قادر ایسه بلور (تنبیه) عقل
نعم آیه زنده آنکله انسان دیگر حیوانات دن ممتاز اولور در العالمیه انجق عقلله بیلنور (سعادت دارینه نائل
نیل و ظفر میسر اولور (لهذا احادیث شریفه (ما خلق الله خلقا اکرم علیه من العقل) بیورمشدر (وهو مقاومة قبیح
الدوغی مقامه) یعنی فهم خطابه آلت و مدار تکلیف بو عقلدر انجق بو عقل ادراکنک مراتب سابقه سنه نظراً
ثانیه سی الزام عقلی بالملکه اولدیغی حالده بو مرتبه ده انسانده شدت و ضعف اعتباریله حد و ثبات و حد استفاده تدر
عقلک حده ثابتاً قی جوکمه عقصور آنکه نقصان و کلال جسیمه منافی تدر بو نقصان و کلال جمیع ایله اکثر
آثار یله (صدور بادی اقوال و افعال سفیهانه و تبذیر فی الواقع حجوق صبیانه و اکر بالغ اولانلر حالنده اظهار
(مس) عقلک زیاده زایل و نقصانه اعتبار یله قابل اولدیغی مدون ششم اثبات (ج) بوقدرت استعداد ایله مرتبه ابدا عقلک
تفاوتنه مزاحم کیسه در چونکه هر زمانده بدن انسانی اعضا و مواد حقیقی یله نسب اولدیغی اوتورسه آنجق بدنه فنا نفس
اولان نفس محمدیه و سائر نفوس انبیا و عظام کی اکمل و غیرات جهتنه امیل و کمالات جامعه نائل اولدقلری
اولدکه نفک صفا و لطافتی بو دن جهاتده بدن مجاردتدن عکسی اولدیغی اولدوغی (اینه نفس هر زمان اکبر اولدقلری

اولدوغی

فیاضہ مطلقہ فیضہا یا یہ ان نوع عقل و خرد پیوستہ کہ ہر او را دست دہد اولور (اما عقلا کہ بقا و تقاوی شود و جہد بدرکہ نفس قوہ نظریہ کہ بکمک بدیہیات کسب کرت کند علاوہ بہرہ زمان از دیاد یابد بسرحد کمال و بہم کامل او لان مبدء فیاض ایلہ تناسبی مزداد اولور (بو سبدن استفادہ ایدہ نفس او زرینہ افاضہ نور عقل ازدیاد ایتسن اولور (ایشتہ او جہد مقرر بالملکہ اشتی مراتب متفاوت و درجات تاسعہ متعددہ مختلفہ و متشتتہ اولدیغندن بو مرتبہ کہ شخص عقلی مناط تکلیف اولان شو مرتبہ بلوغ و عدم بلوغی بالملکہ تعدد ایتدیکنہ نازد مقتضای رعایت حکمت بورتبہ وقت بلوغ ایلہ تقدیر اولنوب بیرہ الاعداد توجہ خطاب و تکلیف الہی حقندہ بلوغ ایدی مقرر الملکہ مقامنہ اقامہ و اناطہ قیلندی و بو ملکہ مناط نظر شرعی کندی مقامنہ اقامہ قیلندیغی جہتلہ مقام اقامہ اولان سفر شرعی کبی لہذا حکم وجوبا و عدما بشو سبب علی حدہ ہر ی از زینہ دوران ایدہ (حاصلی) تکلیف الہی وجوبا و عدما بلوغ مع الفوائد زینہ دار اولدوقچون کمال عقلک شرائط اصلیہ یہ وقت بلوغ حدہ ده حاصل اولمیوب فی الحقیقہ قوای جسمیہ یہ تمکن کامل و جسمانیت و اوان بلوغ یہ سببیلہ تمام تجاربی غالبا وقت بلوغ حدہ تحقق ایتمکلہ قوای بدنیہ تمامیلیکیلہ عقل جسمانی احراز مرتبہ کمال ایتسن اولور (انکلہ عقلک بلوغ حدہ بلوغندن او لحجہ تحققنہ توجہ خطاب و تکلیف ایلہ عقل تعلق عقلک بلوغ حدہ بلوغندہ مکلف اولمقلری مسلم معتبر در (وہو کاف للحکم عند المعتزلہ فانہ العقل

و من ثم ثبت حق مکلفان بالاجماع و زوعہ تفصیلہ فیما یدرک جہتہ و اجمالا فیما لا یدرک) عند المعتزلہ العقل عقل بالملکہ مکلف معلوم ملزم الہی و مسجون کافہ خطابات شرعیہ مفتاح اولدیغندن بناء علیہ صبی عاقل ایلہ راشد حسیل شاہدہ ثبت ایلہ کہ وسنہ دعوت نبی و اصولیان عند المعتزلہ ایجابا یلہ مکلف در (ہو سواء اتی بہ منصور ماتریدی کبی شارعیہ نہ افتقار حتی تو صبی ایلہ جنون ناصفہ بولنان ذکر فی ایجابی اعتقاد بجنون غافر وخای الذہن او الشیخ الہرم الذی نہ آخرتہ مفہوم اولور (و کذا عند المعتزلہ بولنر فروع ایمان او اعمال نزد فروع عبادات جہتی عقلا ادراک اولنان امور تفصیلہ ادراک اولدیغی صراحتلہ اجمالا ایمان ایلہ مکلف در (یعنی معتزلہ جہت حسن و یا قبحی عقل ایلہ ادراک و امر و نہی اقتضا ایتدیکی کبی تفصیلہ ادراک اولنان امور مذکورہ یہ ایمان ایلہ مکلف در (ہو الواجب الاعتقاد بالتفصیل عند الاشعری و اجمالا عند الماتریدی) و اعتقاد اولزمان ایمان حسنہ متقدمہ نزد ہر ی عاقل التفصیل عند الاشعری و اجمالا عند الماتریدی خبیر و آتیا و اعتقاد اولزمان ایمان حسنہ

صبی عاقل ایلہ سن فرائض بہ تمکن مکلفیتدہ قائل اولمشدر (اما جہت حسن و قبحی عقلا مدرک اولنق فعل اختیاریہ فعلہ و ترکہ و الشرع ہذا اجمالا و ذاک حرام کن ہر فعلہ بر حکم خاص تفصیلی ایلہ عقلا کمکہ شارع ایتدیکنہ بونلر مقتضاہ الہی علی سبیل الاجمال حکم اولمقہ بلیور دیشدر (بناء علیہ جہتی ادراک اولنہ بکیاہ جمیع افعال اختیاریہ مقتضاہ قبح و ترک فعلہ علی سبیل الاجمال حکم ایدر کہ بعضیسنہ نظر بعضیسنہ ایلہ بعض آخر مرتفع اولہ ذاہب اہل السنہ و منکرو رایدہ کہ (واما حکم السمع عند الاشعری فیعذران لم یعتبر ایمانہ الاول و الا کفر الثانی) عند الاشعری و السمع و خطاب شرعیک ورودن مقدم عباد اوزرینہ پرشیلہ حکم بو قدر بعینہ قبل ایلہ افعال عباد ہ تعلق تنجیز ایلہ متعلق ہیچ حکم موجود دکلدر (لہذا صبی عاقل ایلہ جنون بعقدہ بولنان دیوانہ حسنہ نبی و اصول ایمانیہ شرعا معذور در اگر صبی عاقلک ایمانی و کذا کفری و اعتقادی ایتسہ ایمانی کبی کن ان ایمانک حرمتہ عقلہ عدم اعتداد و خطاب کبی انتفاسنہ بنا کفریہ اعتبار یوقدر (بنابرین یوکسیلی و عدم قبول بدین مخصوصہ قصاص لازم کلمز سہ (یعنی خاص اولی یلزم کلمز حتی لو قتلہ انسان لا یقتص منہ) و یقدر (والمقدر کالثابت) کاسبق) لکن عند الحنفیۃ الذی یہ مخالف تحقیق سبق ایتدیکی و جہلہ مذہب علماء ایلہ رای معتمد بینندہ توسط در (حاصلی) مذہب معتزلہ افراط اولوب یوکسیلی و عدم ترک بینندہ متوسط و مختار اولان مذہب اہل سنت در کہ عقلی کلیا معتبر نہ اولہ رق شارع لغو و مقدر در دکلدر (فتدبر) و ایلہ ہذا ظہر ان ما فی التلویح من ان الاہلیۃ نوعان اہلیۃ الوجوب و اہلیۃ الاداء اما الاولی فخلاقۃ و ہی وصف شرعی یصیر بہ الانسان اہلا لما لہ و علیہ) محکوم علیہ اولمز مکلف دہ حکم ایتدیکن لاہ اولدیغی و احتیاج ایلہ عقلا ملکہ سز انسانہ دایہ حیثی عبد الیا شمدہ اگر اصطلاحی افادسی ایراد و ایتماز ایتسہ (اہلیت سلامت عقل و بدن مفاسد اولہ رق شرع یا مستفید و درک مقاصد (معلوم اولدیکہ مکلفک حکم ایلیتسی یکی نوعدر (۱) اہلیت نفس و وجوب (۲) اہلیت ادا و بو ایکیسی یہ اہلیت یعنی بالعقل اولہ یہ و شرعا معتبر دہ) اولور و جہلہ ادا یہ ہر حقوق کائنات وجوبنہ مطالبہ (۳) و وجوب ادا یہ اہلیت یعنی بالعقل اولہ یہ و شرعا معتبر دہ) اولور و جہلہ ادا یہ ہر بکک کندو سنہ عائد اولہ رق صدور یہ صحیح اولمیوب اگر اہلیت نفس و وجوبنک سببیلہ ما تقدم وجوب حقوق عباد دہ بولنمق و وجوبک غیر اولہ یہ تقدم ایتمسیدی (حاصلی) ادایہ اہلیت خطاب ایلہ اولدیغی کبی نفس و وجوبہ اہلیت (فتمت) مقدمہ مہمہ و مشتاق مفاسنہ در کہ تقضی عجب

معاهده اهل قمت تشهیر نموده بوعده وفا نماید (اصطلاحه ذمت) تحقق انسان بر سبیل وصف شرعیه که آنکه بعهد وعلیهذا واجب الاداء حقوق ذمت شده و بسنه اهل وضاع اولاد و بعوث و وعده و بیعاً از ترتیب بنی آدم ایله بیان تعالی وتقدس شده عالم را واحده جریان اتیمکله نگریم و اذا خذ ربکمن بنی آدم من ظهورهم ذریتهم واشهدهم علی انفسهم الست بربکم قالوا بلی) آیتیله اخبار سیر شده در اینصورت نفسا مکلف اولان ذریه حاکمک وجه بلندن ذمتده بوقوعه ایده تعبیر اولنی آیت مذکوره دکر اخذ و اقتباس اشتمار در (فائده) بو آیت جلیله اشهاد و اخذ بنی آدم علی قوا اتیمکله ذریته اولان اطلاق قبیلندن دیکر برجهاتله کره حرمتی و تخییل بلندن در تخصیص بالذکر اشاره در مع هذا شارح بولرا ایضاح مقام ایدرک دیمشدر که حق تعالی بر نوع انسانی محل امانت کبرای امر و اراده دن خلق و ایجاد و خلق ذمت مایه اعزاز و تکریم بیورمشدر ناکه بو سبیله اهلیه و علیهنه اولان حقوق و واجبه اهلیتی صحت مال و دم و حرمت و مالکیت کبی حقوق ثابت اولسون نکیم بر مسلمه طائفه کفاره ذمت اعطا و ذریه معاهد ایتدکلرنه بزم حقوق در جریان ایده حقوق و احکام و نیوه آیرمزده و علیهلرنده ملحاق و الاستثناء بیورمشلر اولمغله بو ایضاحدن صوکره حق تعالی ایده دلری بیننده جاری اولان عهد قدیم سوق ذکر اولنی امورین عبارتدر و بو ذمت سبیله انسان سائر حیوانات بیننده بر طاقم تکالیف الهیه یکنه کندر لیعلریته و علیه ایریه و وجوبی ایله خصوص و امتیاز اشتمار در فهم (وله قبل الولادة ذمة صالحة للوجوب له لا علیه وله بعدها ذمة مطلقة صالحة لهما لکن علیه من الحق وجوالاداء اخص وجوبا لامکان الاداء عنه) تا زاده (عالم اراده) بر مبنی جاری بیورمشلر که جنین بر معاهده اتخذ و ربط اتیه کبزدن هنوز بزرحم مادر و جنین اولمغرزمانده بیله صاحب ذمت و متعلقه حقوق بولنوب معنویه ایله متصفدر لجهاتله مادر (بنا علی هذا الاصل تعالی قبل الولاد ذمت مطلقه سی اولمیه کلن وجه بعضلرینه لهذه اولوق ثابت اولمان ارث وصیت نسب کبی حقوق ثابت وجوبه صالحه ذمتی دار و علیهنه و اولان حقوق ثابت وجوبه صالح ذمت کامله سیر بولدقدن صوکره جنین قبل الانفصال والادا بسبله استقلال و انکه ذمه کامله سی استقرار اتمشدن الی ادا یاخلی کبی کندو سندن بر جزء در (واتفاقیه متمکن و مستعد و حیات ایله متفرد اولدیغندن ایسه ذمه مستقله و مستعد و بیننده استقلالا اهلیت سبیله جنین انجون یالکز کندی ایچون اولوزوجه صالحه و کسبی وارد حتی بر کیسه جنینه وصیت یاپسه اینه صحیح اولوب و بیورسه قبیلندن اولی بالاتفاق اولمغله

صحیح اولور شوقدر که جنین انجون ویسی بر بنی آشتر الیسه ثمنی جنین اولوزینه واجب الاداء (وبو ذمته بعد الولاده حاصل اولرق ذمت بنیده کی وزق شوعله در که بعد الولاده اولاد زمت کامله و مطلقه اولدیغندن بو ذمت نوزاد اولک هم لهنه و هم علیهنه اولان حقوق ثابت وجوبه اهل و صالحدر حتی طفلک اتلاف ایدیلن شیئک ضمانی کندو اوزینه واجب اولورکه اتلاف ایدن (فی الواقع جنین بعد الولاد اولمز من کل وجه بلکه استقلالا انجون برشخص مستقل اولمغله (وجوبین) ه یعنی له و علیهنه و وجوب اهل اولور حتی بو جهتله نظراً طفلدن نوزاد اولوزینه شخص بالغ واجب الاداء بر حقلک وجوبی لازم مکلوم سر اکر لسان ایله دائی خلقتنده ضعف بنیه تزوکار اولان عجوزه و مزوره جهتله ادایه اهل اولدیغندن حاصل که وجوب بنفسه منی اولیوب بلکه وجوب غرض شرع نقل ایله اولدیغندن صبی یکمک حقوق و اجبه سیر کنده طالقه نزبانیه به اداء اسر مکلف اولان شجره احتمالی بتصدر (حاصلی صبی یا بالغک ضعف بنیه سیر وضف ادایه لزوم اقترانی جهتله آلیسنله یا کلی شیئک داسی صبی طرفندن یا بالغ بدکلن ایسه اوشیئک اوزینه واجب الاداء اولور و آنلرک واجب و مطلوب و سیاتی (شبه الدین علیه حقوق للعباد کالغرم والعوض فی الدیون والاعواض کنفقة القریب والزوجة لا الاجرة فلا تجعل الذمة لا العقوبة لا الاجرة) وجوبدن منی اولا اولغله صبی اوزینه واجب اولمیوب حقوق کندی طرفندن اداسی ممکن واجباته متحمل اولینه نظراً صبی اوزینه حقوق عباد دون غرم یعنی غرامات مالیه وضمان متلفات واجب اولمشدر (مثلا صبی و مجنوننک اتلافاتیله اوزینه بدنی ضمان لازم اولمز چونکه عذر صبا و جنون عقوبت محکمه سنانی ظلدر (وکذا صبی اوزینه حقوق عباد کالعوض یعنی ثمن و اجرت کبی معاوضات مالیه دخی واجب اولور چونکه بو کبی معاوضه لرده مقصود اصلی اولان مال در تا شو حقوق ایله صبی نیابتی قابل و محتمل در (فی الواقع آشتر مقصود کی حصولنده و یسکنک مالی اداسی صبی کندی اوزینه واجب اولمز (وجوب کفالت جنین حاکم اولمز (وبنیه صبی اوزینه مؤنت و محتاجیه نسبه اولان معلوم اولور (بنیه بالغه نسبه اولان مؤنت کبی اولمز (انجیکی حرمت نفقه زوجه کبیده در نکاح حقیقه نفقه قریب اقارب بلکه حرمت اصاره کالضیه دخی اوزینه واجب اولمز (بنیه زوجه ایله نفقه اوزینه واجب اولمز (لکن زوجه اوزینه نفقه یوله دلدر عوضیه مبنی اولمغله واقعا بو نفقه زوجی عنده مرأته یکنه واجب اولان احتباس نفسه جزاء اولوزوجه اوزینه واجب اولمز (اعم الاتمه حصله نوعندن در (عقد معاوضه ایله اداء اولیوب اولدیغندن عوض محض دلدر (تنبیه) نفقه زوجه آکی جهتله اولیت

من الشقوق محل الامانة والاکرام باعتقاد الامة

ستو طبہ کہ صلاۃ ایفیجون التزام ہو نحو قیصے مدتامہ ساقط اولو رعوضہ شیلہ ویز یفیجون ہم التزام ایلیہ یرتر ضی
ویا قضا و قاضی ایلہ زوج اوزرینہ دین اولور (لکن جزادہ شیلہ لاجل صلہ صبی اوزرینہ واجب اولماز نماز دہ صبی
دینی تحمل ایدکلر بعضہ عاقلہ سینہ دہ بر صبی ہو نحو رسہ اندن حصہ سز ساقط اولور چونکہ دیت ہر نقدر صلاۃ حقنی تعلق
ایلہ یورسہ دہ فقہ کبیر جزاسنہ شیلہ در تقدیر یہ کہ دیت سندہ قصد صحیح بو لنیجہ صبی دہ تصور ایلمامش ہر دہ صبی اصل
حفظ دکلر طائفہ ثالثہ دہ بو یولدہ رایلمامش اورزینہ دیت الخطا (تنبیہ) بصدقتک لا العقوبۃ قولی مرجوح اولوب
(الغرم) اوزرینہ معطوف در بعضہ صبی اوزرینہ قصاص کبی عقوبات نو مندن اولہ یہ جزا یہ شیلہ در چونکہ جزا یات
خطاب و قصدہ توقف در صبی ہم ایسہ ایلیت مفقودہ در کذلک مورثی قتل سیلہ یہ میراثدن حرمان کبی آخرت حقنی صبی
اوزرینہ واجب دکلر زیرا صبی عقوبت یہ ہم جزا یہ اہل صلاح دکلر (وہی حقوق قربۃ یراد بہا ما یتحراہ عنہ کالاعتاق والاطعام)
من حقوق العباد اوزرینہ معطوف در بعضہ عشر و خراج کبی صبی طرفندن بانیابہ ادا سی صحیح اولمز حقوق الہیہ صبی اوزرینہ
واجب اولور چونکہ فرائض الاصل عشر و خراج مؤونت قبیلندن در مشرع عبادت خراجہ عقوبت مخالستر انجدر ترک دکلر نوع
اولمز مالدر بو بابدہ دلیلک ذکر اولندی اوسکر منزلہ سندہ در لہذا صبی اہل وجوبدن اولمشلر (ولا تجب
کالعبادات المحالصہ والعقوبات ویختلف بعبادۃ فیہا مؤنۃ) صبی دہ مثلہ ادا سی صحیح اولمز بانیابتہ جریان ایتمیان
حقوقدن بیچ بری صبی اوزرینہ واجب اولماز عبادات خالصہ الیہ عقوبات کبی واقعا حقوق اللہ اولمغہ عبادات کبی
محض الحق آن بالاختیار بنا علیہ اکثر زیرا عبادات تقتضیہ للابتلاء معبود حقیقی یہ تعظیما عن اختیار رضای نفس
اداء و بو باب یہ صبی حقندہ ثابت اولماز (خلاصہ مؤنت و عقوبتدن خالصہ و حقوق اللہ محض خیلی یہ اولمیان ادا سیلہ
یا نوا عبادت الصبی والاختیار عدم صحتنہ بناء صبی یہ اوزرینہ عبادات خالصہ واجب اولماز مگر کہ عبادات صوم و صلاۃ کبی
بدنہ متعلق اولہ یا زکات کبی مالہ متعلق اولہ یا حج کبی مجموع بدن و مالہ متعلق اولسون بو نحو صبی اوزرینہ واجب اولماز نماز
صبی اولدن ذمت متحققدر و بو عبادات صبی کبی وسعتنہ بانیابتہ ادا سی صحیح اولمز بعضہ صبی کبی بدلنہ
ویسی غلہ قیلسون بو حج مطلقسون بو ہم ادا سی عبادت آمدہ نیابت جریان ایلمز (الا حج قرن و شرب و سرقت جنایت
و عقوبتہ بکر صبی اوزرینہ علم و جوبی حکمنہ بعضہ عقوبتی موجب اولہ یہ فعل ایلہ مؤاخذہ و مطالبہ ہم صحیح اولمیان
یا سیلہ در (حاصلی فعل صبی اوزرینہ ندقصاص نہ حد شرب و نہ سائی حدود شرعیہ و عقوبت جزائیہ ترتب ایتمز

چونکہ آنکلہ فعلی یا ہمزہ مؤاخذہ دکلدر آنکلہ بدلنہ ویسی قتل قصاص و یا دیکر حد شرعی ایلہ مجازات حکمی اولمز
(صدقہ فطر کبی مؤنتی متضمن عبادتلہ کلمجہ بونلرک صبی اوزرینہ وجوبی لزومی حقندہ بین الائمہ اختلاف قویدہ
بولندی (امام محمد رح فرمودہ قرۃ فیادہ عبادت جہتی راجحدر صبی یہ عبادتہ اہل اولمغہ بنا آکا حد قرۃ فطر
لازم دکلدر دیشلر حی شیخین حضرتلری ایلہ تاجر اسہ صبی یہ صدقہ فطر ذکر ایلہ مشلر لزومنہ دلالت
اولمشدر (واما الثانیۃ فتاصرۃ تجتبی علیہا صحۃ الاداء وکاملۃ تجتبی علیہا وجوب الاداء وکل حیثیۃ تقبل
کونہا حیثیۃ یعقل لذلک) بوکلام اما اولی اوزرینہ معطوف و اما ثانیک نوع ثانیسی اولمق (اہلیت وجوب
ایچون سو قدر (ایدہ اہلیت وجوب اہلیت قاصرہ در کہ اوزرینہ صحیح اداء ایتمیان اولمز (۲)
اہلیت کاملہ در کہ بونک اوزرینہ وہ وجوب اداء بالفعلدور (واشہر اہلیت قاصرہ ایلہ اہلیت کاملہ نہ بر صبی
بر قدرت ایلہ تحدید قدرتہ کندو تعلقی بر عقل ایلہ تحدید بعضہ اہلیت قاصرہ اداء قدرت قاصرہ ایلہ اہلیت کاملہ
اداء وہ قدرت کاملہ ایلہ تحدید کندو تعلقی قدرت قاصرہ عقل قاصر و قدرت کاملہ عقل کامل ایلہ حاصل اولور (فالقاصر
عقل الصبی والمعتوہ والکامل عقل البالغ الذی لم یختل بعارض المعتوہ) عقل قاصر ضعف نیسہ سنہ بناء صبی یک و کذا المعتوہ یک عقلی
عقل کاملہ بالغ غیر معتوہ حاصل تعلقدر کہ بو تفاوتہ بناء عقل اوزرینہ مبتنی اولماز قدرت و اہلیتلرین ہر تفاوتلر
(معلوم اولدیکہ اداء بالفعل بالکی قدرتہ تعلق ایدر (۱) فہم خطاب قدرتدر کہ بو قسملہ در (۲) عملہ قدرتدر کہ
قوت بدنیہ در (ارث یا اموال واجبہ و اتلافتہ معدوم الغدر تبہ در فقط کندوسنہ الکلمیان
خلقیہ علی سبیل التدریج بو قدرتلرک وجودینہ اعتماد و صلاحیت وار در لہذا بو قدرتلرہ تمکن دینیلمش
حاصل و بعد البلوغ عن عرض یہ ہر درجہ کمالہ اصل اولور (بیشہ درجہ کمالہ بر سیلدہ اول صبی غیر عاقلہ اولوب قدرتلری
ہر بری صبی یہ قلدہ (یا کثر بری قاصرہ در (بعضلر بو قدرتلردن بری بعد البلوغ بیشہ قاصرہ اولوب معتوہ یہ
کیملہ ہر نقدر قوی البنیہ و البدن اولسون اصلی کمی قاصر العقل در (ایدی اہلیت کاملہ تحدیدی بونلرک
روح بالاسی درجات کاملہ یلہ تحدیدنہ عبادتدر (بونلرک عقوبتہ تعلقلری المسوکہ شرعیہ بیشہ قدرت کاملہ اولمز اوزرینہ وجوب
اداء وجوہ خطاب بناء قیدینی کبی اہلیت قاصرہ اوزرینہ بر صحت اداء اجرای حکمی موجب اولمز فعل ایلہ مؤاخذہ و مطالبہ ہم صحیح اولمیان
یا سیلہ در (واقعا تحمل الکل اداء یلی الزامدہ ترجیح بیان اوزرہ ترجیح ایسہ نقض ایلمہ موقوف اولدیغندن اول احتمالدہ حکمنہ

و ابتدای عقول و قدرتنده رحمته خطاب سزعلیه نماطیلیتلر مدر. لکلی عقلی و قدرت بدنی کسبلمنه الیه بنم ظلمه
صلاحیت احراز ایچیچه دکل تاخیر و مساعده بیورلمشدر (تنبیه) شو وقته قدال حبس شروه اتوفی طلاع متعذر اولور
و حبسله عجز آمنقطع و تدر. تجربه مبدیه و تکلفات شدیده دن صکره انفق و لایکن اولمه بیلور که بو صورتجه حر عجزه اذن ترخیص
انورلمغله برابر ده اعتدال اعظم کسدیکنه حاصل اولان وقت بلوغی تبیر ایتمیه دکدر عقل مقامنه اقیمی مرجع مفوض حکم
شرعی موجود اولدیغندن بلوغه اناطه و اداره قیلمشدر و تقدیر (وما یالقاصرة فانواع فحق الله تعالی لا تجیل فیها و
کالایمان و تجیل الایتعل کالکفر او بدنیتها کالصلاة و نحوها صح من الصبی بلا لزوم اداء فیعتبر ترکه فی احکام الدارین
قاصره ایچون ثابت اولان احکام الهی نوعلدر. جمله سی بر اعتبار یله حقوق عباد در. حقوق الله ده یا تجیل قبول ایدر
و ایدر. حسن و ضروری الصلاتلر کبی محتمل اولمیان نوعدن دکلدر. یا تجیل قبول ایتمز. حقوق عباده و یا نافله کبی
و یا فرض کبی. و یا ایکیسی بینده دائر. ترکه محجور عندنده اقسام ستة تحصیل اولور. (ایمدی حقوق الله نوعلرندن اولوب تجیل قبول ایتمه
مذکوره بلا لزوم اداء و صبی ده صحیح و معتبر در. (تفریع) بو حالده صبی مراهق اولمغله برابر حسن اسلام ایله بر کسه
حسنی اصلاتی بلا سقوط و کلدر. لهذا صبی بلا لزوم اداء و صحیح الاسلام حسن حرمتله علی رغم حال حرمتده ایکن اداء
شرعیه ایله مخصوص اقتدا ایدیکی کلمه (حسنی غیر محتمل بولنان) صحیح دکلر جمله سالصانع برتبه کبیره فی الواقع کفرله
صحیح برتبه فتحیحی فاسد سقوط و کلدر بنابرین صبی ده معفو اولمازلر (احسن ایله صحیح تفسیر اولنمشدر) و اذن حجر اسلام فروع ایمان
و ارکان صوم صلاتدن حج کبی بالجمله اداتر که صبی ده بلا لزوم اداء اتباع طریق صحیح ایله مشروع ایدیکی مفهوم اولمشدر. کذا شروع ایله مفسد اولور ایله
قضا لازم اولور. (تنبیه) شو حدیث حسن ایله صحیح اولمشدر. مروی اولدیغی وجهله شروع ایله مفسد اولور ایله
غیر مشروع عدد ر. مثلا صلاتلر اوقات مکروهه ده و حالت حیض مکروه و کلدر فتحیحه (کذا کل صوم لیلهٔ
مشروع دکلدر. یوم عید ده و حج منهی فتحیحه. مرجع دینی و منکلم غیر مشروع دکلدر (اما قسم اول ایله اداسی بلا لزوم
و سقوط عهده و ضمان قدرت صحتنده و سهو ایله اداسی بلا قدرت صحتنده و سهو ایله اداسی بلا قدرت صحتنده و سهو ایله
شرع حکیم متعاقب صبی لی نفع محضدن حج و منع لایق اولمازلر (ضرر ایسه انفق و اداسی بلا لزوم اداء و اجتناب اولنوب
عدم تنبیه و عذر صبادن طولایی صبی ده مرفوع و ساقط در. و اقعا لزوم اداء بعد البلوغ نوم اغما و اکراه کبی اعذار
بنا محتمل السقوط اولمله صبی ده مشروط اتقدیر و سیاتی (اما قسم ثانی یعنی اصلاته ضرر محض فتحیحه صبی ده

صحتی یوقدر. حیوکه صبی ده کفر عفو اولنوب مؤمن عدا اونمه صبی کبی ذات و صفات ایله جهل (کفر
جهل بالصانع ده عبارتله) مرتفع اولور (حالبوکه عباد جمله سی جهل بجهیز و قوعنده علم قبلمشلر
ربا لابا جمله نصل اولور) جهل علم و موجب قیلنه بیلور (حاصل) صبی مخالفک کفرنی معفو اکدر (رد قبح
احکام و ارتکاب محظوره نتیجه سی معتبر در (بله احکام آخرت جمله صبی تکلیف ردّ ی معتبر اولمله حنفیه نزدنده
کفر دن عفو جمله سی دیکر شرعی وارد و کلدر بوکا مقابل قائل اولمامش (احکام دنیا یه نظراً هر نه عندالله صبی
رد قی معتبر در. بوجهله صبی شخص بالغ منزله سنده در. حتی زوجه مسلمه سر ایله اولور. و کندوسی بیع ایله محرم اولور
سنو قدر که صبی حر شو وجهله بلوغ ممکن سنه سنه یه قدر (قول الثانی الاصح) (وعن العبد ان نفعه صرف فنه
نفع و عمر و جب الاجر اتفاقا بلا مضاربه ان تلف بخلاف العبد ان تلف او اتلف فی الاصح و یتبع بعتق
و کیلا بلا عهدة ان اما باذن الولی) حقوق عباد ده اولمازلر ام مثله کبی بانه ترد عبد (الی) ذمه و مولاسنه
قبول کبی نفع محض قیلمزلر. اولامر حق عبد در. بونکله صبی و مأمور دن صحیح در (یعنی حقنده نفع محض اولنه بیلور)
و کیلا باذن الولی صبیانه بوتوع قدرته مباشرتی صحیح در (اما صبی محجور که نفسی ایجاب و صحیح و کلدر صبی مأذون
نفسی اجاره و عبد مباشرتنه اشتبه کی قدر جهتله اجاره اولمزلر. بنه (الا ان الوقع عقد اجاره
بطلانه بناء قیاسلر نجه اجره واجب اولیا مقدار شو قدر که نفسی بلا اذن الولی اجاره و علی اتباع قدر یله
نفع انفق و وجوب اجرت جهتده اولدیغی سنفصلا بیانلر (بعده اتلاف علاوه صبی محجور تلف اشیاء ده ضمان لازم کلمز (بلا اذن الولی نفسی اجاره یله عبد محجور صبی محجور کبی خطانده در. بناء علیه عبد التلف اولدقده
مستأجر عبد کن یوم عبده در کی قیمتنی ضامن اولور. واجرت لازم کلمز. حیوکه اجراء صنایع اجتماع ایتمز (سبب
ایله عبد جنایه سوء حکمده شو جمله در. کما مر (و اجرة الاستعمال غصب صبی یا جرة و غیر مقوم
حقنده غصب حقیقی ایتمز (صبی محجور کبی ایله مقامنه ایده بک اسه آخر نامنه سنی استیجار اولور (فصل
مالی غیر متعدد سهم نماز بنک و دنده اولدیغی وقتده بر مقدار علیه ده یاد در. (عبد محجور حر مکلف صبی مأذون
کبیدر (غیری کبی مطلقا نفسی و مهمی کبی اولدیغی حر جائز در. چونکه بونده آدمیتک حقنی اعتبار. و تحریر
سبق ایله ادراک منافع و مضاره و حسن و قبح کار و رشوتدر که اذن ولی مقصود اسه عقد و کالته عائد عهده و ضمان

یعنی حقوق عقد عاقده راجع او ملق قاعده سه نظراً تسلیم ثمن و یا مبیع و عیب ظهور نرده رد و استحقاق تقدیم
خصومت می حقوق بلا اذن بطریق الوکاله تصرف بایدن صبیه لازم کلمز مولکه عائدده (واله تصرآ فلا واذن
ولیه او بائعه الا الاعراض القاضی) بوجهله ان نفعاً او ضرر به معطوفدر یعنی حق عبد طلاق عتاق همه قوض کبی ضرر
محض قیلمیدن اولور سره لیسی اذن ویرسون ولیه یوکسی تصرفاته دیملک مباشر اولمسی صحیح اولماز چونکه مباشر اولمق
مظنه مرحمت اکثاقدر رشد یانماز اضرار و کلدکدن کذلک بوتصرفاته صبی یا طرفدان نیابة ولی و وصی مالات مباشرت
ایتسه اخر صحیح اولیاز زیرا بایعک صبی اذن ویرنه ولایتی تکلیف ایتسه نظراً ضرر محضه به مرحمت مفقوده دیو مالکز
قاضی یکون مال بسی بان غیره اقراض صحت مستثنی در. چونکه حاکم شرعه اقراض کبیچون مرحمت مفقوده دیو مالکز قاضی
وتدارک ممکندر بوجهتله مال بیتمکن (قاضی فرضاً ویرمکی بیتمکن) بالی ماهون التلف والمثل اولور واقعاً فرضک
چونکه صبیه علی الاطلق وبالا طلاق تصرفی اولمقله استحقاقیه ولی ایراد اولنمقدر ودفاعم (وان دار بینهما صح الاول
الولی ثم بهذا الباقی حتی صح بغیر باقی حسن الاجانب ومن الاول فرع وایة خلافاً لهما) حق عبد بیع شراء ایچون
نکاح شرکت رهن کبی نفع ایله فرز سنده مرتدد اولورسه اولی ولی ایله بوکسی معقوده تعرفاته صبی مکن مباشرتی
صحیحدر یا تقصیده بولنمقدر ولی دخی مستقل حیثیتله نافع و ذخیره احتمالی جهتله اذن ضرر و فقط ولی
ولیک انضمامی بیهده جهت نفع تحریر ایدرکه نفع محضه اقتضا و محتمله حکم اولمشدر (فرع) ولیه ولیه بعبدی ولی الیه
بیع النفع والضرر متردد اولمغله مقصود تصرف تنده عبد الباقی حق اکماده بالغ کبیدر چونکه تصرفاته ضرر احتمالی
اذن ولی الیه زیاده اولدیغندن عند الامام صبیاً ذوکک مثبتدر فاسکله مع الاجانب بیع وسائر تصرفی بالغ کبی صحیحدر
وعندهما صبی کبیدر (مع الغبن الفاحش صبی مأذونک تصرفی صحیح اولور (تنبیه) غبن یسیر فقده تحرز ممکن
بعینه آلماقی ودرلا عوض فقدانه (غبن فاحش) مالا یدخل تحت تقویم المقومین کی ایله مقدر در (وهو غبن یزید علی
عشر القیمة وفی العروض عشر القیمة وفی العقار خمس القیمة وفی الدراهم ربع العشر) اجانب ایله حرام و بائعک اعدادیله
استلام اولمش غیر الولی من الصبی شیئاً بغبن فاحش صحیح ذلک مع الاجانب علی هذا التصرف فی الصبی
اذا ذون فیه مع ولیه بغبن یسیر لا یجوز (یعنی وصی موضع تعهده شهه یانماز اجنبی و ماذون اجنبی ولی
کوبا کلمز نفسنه غبن فاحشله مرتکب اولمغله مرتد برواجه به بیع صحیح کلمز لکن صبی مأذونک تصرفاته

انفسا مبلغ مرتبه سنده اولسنه نظراً ابو حنیفه دن روایتله انفراد اصحابه بعکسله صحیح جهتله کیه بلسه
فقط امامین آسانلغنا ابده رک صبیاً ذوکک تصرفاته مباشرتنی تبلیغ ایلمشدر
غبن فاحش دخی عبد کبی وسائر تصرفاتی کرک مع الاجانب وکرک مع الولی اولسون جائز در (کلی وصف
(ثم العوارض نوعان سماویة ومکتسبة) معلوم اولدکه مناط حنفیه ترک اهلیتی بنوعیله بیان اولنمشدر
صکره استخراج احکامده حصول معرفته لزوم و وجدان حس اولمغله وقف وجوب وبیاع وجوب ادا به اهلیته دائر
اولزینه عوارض ایدن ربط تام امورک احکامنی بیان فصل مستقل عد اتمک اولزره عادتی جریان اتمکله
مصرح آنلرک نادیه اقتفاءً (ثم العوارض انواع) قولنه زیاده اتبعدر (یا موصوله عوارض اهلیت دیلور نوم اغما
بعضی اهلیت ادایه تعلق احکامه مانع (موت کون بعض آخرده اهلیت وجوبه متعلق احکام من قبیل مرض سفر کبی
اصل اهلیتک بنوعیله اتباعیله بالبداهه بعض احکامی متغیر در (تنبیه) کهولت و شیخوخت کبی عوارض عد اتمکله
چونکه بونلرک کیون تغیر احکام خصوصنده تأثیری بوقدر سوق قدرت محل ارضع شیخوخت کیمکله تعدد بعض احکامک کیون
تغیره نظراً کهولت عوارض عدادنه دخول بیلسه اولمز لکن بونلر مطلق مرضه داخل اولدقلرندن ایرجه ذکرلرندن کیلدی (جنه
اهلیته اغماده مطلق مرضک جمله سندن ایکسی مستقلاً ذکر و ایراد اولنمشدر چونکه بونلرک مجرح جریان احکامی کره اهلیت انتفاء
وعلی الانفراد تعرضلرینه کسب تعفی قائل اولمشدر (فائده) عوارض عارضات جمعدر کهاصل بکیکه کاملات جمعدر. بونلر
عارضه نک جمعدر خصلته عارضه یا آفته عارضه تقدیده در (بیشمکلر اوکنه جهتله جانلی اولق مناسبتله اوکه عارض
واهتمه اضدن ماخوذ در تکیر نفع کسر ظلم و مانع اولدیغیچون سدّ یله عارضی اطلاق اولمشدر بوله تحقیق سبک
عوارض یله مطلقا طاری اولسون لامحیص صفات ذاتیه کبی امور متصلهدن دکلمیدر بلکه صفات عارضه عوارض
(بلمجدر در دیلور بوحالده صغر و جهل کبیلرک عوارض جمله داخل اولور سزک الواقع فرض اولنه بعد آنده صغر
وجنون عارض قصد ایله بیحاجت ولیه صغر حقنده بدون انقلب صحیح آثار (بعد ذا) عوارض کبی تسمیه در (۱)
سماویه در جنون صغر غته نسیان نوم اغما رق مرض حیض نفاس موت دن عبارتدر بونلره سماوی
اطلاق ایچون که بونلرک اراده عبد مکلف کیون کسب واقعات ترک مدخلیتی بوقدر فرض ایدیلدیکی تقدیرده
کوبا که سماوی نازل اولمشلر سماویه نسبتله اندر (۲) مکتسبه در جهلک عزل سفه کفر خطا اکراهدر بونلره ذوالی

١٩

التیسی عبدک کذی نفسه من مکتسب (اکراه) وه غیر سببی طرفدن حاصل رابته بونوعه عوارض مکتسبه الطاری
عبدک بنده که ذی صنع و اختیاری و مدخلیتی بونه بغیره مذرفی ایچ امور سبعه دن کسب سفر کبی عبدلری
عبد کسانه کی سبیله در جهل کبی بعض آخر در ایسه تقاعد و اراکسی ترک اتیکه کسانه کسبی دیکر اولور (اما العارض)
تکلیف) نوع اول که عوارض سماویه در بروجه بالا اون بدنصفدر بعضیسی محض ایله فاسی و اعدام قدرتدر
اصناف عشره در بشمال (تنبیه) مکتسب بتسعه سماویه فسیکات تأثیری اشد وقتیکی آنلره وازید اولدقده
تقدیم المتمدد (منها الجنون) عوارض سماویه دن بکنجی اصناف مذکوره سدن بری جنوندر حقیقتده شاهقه
مکتسف اولدقده حقیقت جنون اطلاق ماهیته عقلده وقوف ایله حصول بزیاده اولور (عقل) عوالب امورک مدرکدر
وخیر ایله شری تمیز کندوسیله شاهده غائبه استدلال اونور بوقوتدر مخلی دماغ انسانیده (آیدنی بوکه)
قصد تعالی اولان جنون مزاج دماغک بالکلیه حدّ اعتدالدن خروجی یا خلقتده اصلیه سببیله دماغک ضعف تدرته تأثیر خروجه
استیلای مدرکه و امور حسیه ایله قبیحه بحیثی میز اولان قوه مذکوره کی تخلیط ایدر آثار و افعالک انعدام و تعطیلیه
(لا یصح ایمان المجنون الا تبعا) مجنون اولدقدن صکره ایمانی صحیح اولور مازه (حتی ابوبنی ترسم اولان مجنون) وجهیله
وصحت رسالتی اقرار ایله اسلامیه حکم اولنماز چونکه مجنونده ایمان استقلالیه کنی اولان عقد اقرار انعقاد
اولماز ایمان عن عقل (اولا دلالة) اعتقاد وصدور اولدقده معتبر اولدقدن (سکر) یوسه مجنون ایماندن حجر ایله
طابکه ایمان صبی بکشده منتفی محضه اولدیغیچون ایماندن حجر بوقدر چونکی ولیدر (ز حجر بطریق انتظار موجود
مجنونی ایماندن حجر ایسه نظر و مرحمت بوقدر (ج) مجنونک ایمانی صحیح دکلدر چونکه ایمانک حجر ایله
برفعلک تحقق کنی اعتلدن صدوری محلنه و قوعی سببیله تمام اولدقدن صکره معتبر اولدیغندن عبادته بولنماسیله ایمان
استقلالیه کنی اولان اعتقاد ایلمامشدر (حاصل) عدم حکم علم اولمقدن نشأت ایدر حجر عدّ اولدقدن صکره
عدّ اولمیوب شعائر اسلامی صحیح و معتبر در یعنی مجنونک بلوغ اولدقدن صکره ایمانی هر نقدر صحیح حقیقتده ایسه
بولرم حکمی ایمان منفعت محضه اولدیغنه مبنی مشروعیتی درکار در لهذا مسلم اولاده اصلا بوینه و یا ایسه تبعا
ایمانی صحیح اولور فی الواقع ایمان تبعی اعتقادین کوسترمکدر (فاذا اسلمت امرأة نفوض علی ولیه) اسلمت اولدقده
نفوذ بیعت مجنونک شعائر اسلامیه کنی صحتله بناء مجنون غیر مسلمک زوجه سی مذکوره سر دیه بین اسلامی تبدیل ایله

زوج مجنونک لیسنه فی حال عرض اسلام و نفور قبول ایدرسه مجنون ده آنا تبعا مسلم عدّ اولنوب بینلرنده
نکاح اوزره تقریر و ابقا اولنور و الا هیچ بینلری تفریق اولنور فی الحقیقه بیکسه یا تبلیغ وقتنه فاقد قدرت
تفریق تأخیر و تعلیقه فقط استحسانا ایله عمل اولنمشدر چونکه تأخیر تقدیرنده زوجه مسلمه بضرر تأبد رابطه کله
یقدر الامکان تضرری ازالة لازم مع هذا مجنون ایچون برغایه و حدّ معینه قدر بناء تأخیر خرافه در حاصل
اولماز (اما صغیر بوکه بلوغنه مقارن زوجه سی اسلامی قبول ایلمیه حال لیسنه عرض اسلام اونیوب بلوغنه انتظار اولنور
واقعا حال صغر و صباده تبعا مسلم عدّ اولنمق غایتی چوق معلومی وار در تأخیر مفیددر (وبردتد تبعا) یعنی مجنون اولدقدن صکره
اولاده شعائر مسلم بیلمیان ایچون بالاتفاق مجنونی مستصحبا (الحاله الاصلیه) اسلامنه حکم اولنور (عقل) عوالب امورک مدرکدر
وخیر ایله شر تمیز کندوسیله شاهده غائبه استدلال اونور بوقوتدر مخلی دماغ انسانیده (آیدنی بوکه)
قصد تعالی اولان جنون مزاج دماغک بالکلیه حدّ اعتدالدن خروجی یا خلقتده اصلیه سببیله دماغک ضعف تدرته تأثیر خروجه
استیلای مدرکه و امور حسیه ایله قبیحه بحیثی میز اولان قوه مذکوره کی تخلیط ایدر آثار و افعالک انعدام و تعطیلیه
(لا یصح ایمان المجنون الا تبعا) مجنون اولدقدن صکره ایمانی صحیح اولور مازه (حتی ابوبنی ترسم اولان مجنون) وجهیله
وصحت رسالتی اقرار ایله اسلامیه حکم اولنماز چونکه مجنونده ایمان استقلالیه کنی اولان عقد اقرار انعقاد
اولماز ایمان عن عقل (اولا دلالة) اعتقاد وصدور اولدقده معتبر اولدقدن (سکر) یوسه مجنون ایماندن حجر ایله
طابکه ایمان صبی بکشده منتفی محضه اولدیغیچون ایماندن حجر بوقدر چونکی ولیدر (ز حجر بطریق انتظار مجنونی ایماندن حجر ایسه نظر و مرحمت بوقدر (ج) مجنونک ایمانی صحیح دکلدر چونکه ایمانک حجر ایله برفعلک تحقق کنی اعتلدن صدوری محلنه و قوعی سببیله تمام اولدقدن صکره معتبر اولدیغندن عبادته بولنماسیله ایمان استقلالیه کنی اولان اعتقاد ایلمامشدر (حاصل) عدم حکم علم اولمقدن نشأت ایدر حجر عدّ اولدقدن صکره عدّ اولمیوب شعائر اسلامی صحیح و معتبر در یعنی مجنونک بلوغنه مقارن زوجه سی اسلامی قبول ایلمیه حال لیسنه عرض اسلام اونیوب بلوغنه انتظار اولنور
واقعا حال صغر و صباده تبعا مسلم عدّ اولنمق غایتی چوق معلومی وار در تأخیر مفیددر (وبردتد تبعا) یعنی مجنون اولدقدن صکره
اولاده شعائر مسلم بیلمیان ایچون بالاتفاق مجنونی مستصحبا (الحاله الاصلیه) اسلامنه حکم اولنور (عقل) عوالب امورک مدرکدر
وخیر ایله شر تمیز کندوسیله شاهده غائبه استدلال اونور بوقوتدر مخلی دماغ انسانیده (آیدنی بوکه)
قصد تعالی اولان جنون مزاج دماغک بالکلیه حدّ اعتدالدن خروجی یا خلقتده اصلیه سببیله دماغک ضعف تدرته تأثیر خروجه
استیلای مدرکه و امور حسیه ایله قبیحه بحیثی میز اولان قوه مذکوره کی تخلیط ایدر آثار و افعالک انعدام و تعطیلیه
(لا یصح ایمان المجنون الا تبعا) مجنون اولدقدن صکره ایمانی صحیح اولور مازه (حتی ابوبنی ترسم اولان مجنون) وجهیله
وصحت رسالتی اقرار ایله اسلامیه حکم اولنماز چونکه مجنونده ایمان استقلالیه کنی اولان عقد اقرار انعقاد
اولماز ایمان عن عقل (اولا دلالة) اعتقاد وصدور اولدقده معتبر اولدقدن (سکر) یوسه مجنون ایماندن حجر ایله
طابکه ایمان صبی بکشده منتفی محضه اولدیغیچون ایماندن حجر بوقدر چونکی ولیدر (ز حجر بطریق انتظار مجنونی ایماندن حجر ایسه نظر و مرحمت بوقدر (ج) مجنونک ایمانی صحیح دکلدر چونکه ایمانک حجر ایله برفعلک تحقق کنی اعتلدن صدوری محلنه و قوعی سببیله تمام اولدقدن صکره معتبر اولدیغندن عبادته بولنماسیله ایمان استقلالیه کنی اولان اعتقاد ایلمامشدر (حاصل) عدم حکم علم اولمقدن نشأت ایدر حجر عدّ اولدقدن صکره عدّ اولمیوب شعائر اسلامی صحیح و معتبر در یعنی مجنونک بلوغنه مقارن زوجه سی اسلامی قبول ایلمیه حال لیسنه عرض اسلام اونیوب بلوغنه انتظار اولنور
واقعا حال صغر و صباده تبعا مسلم عدّ اولنمق غایتی چوق معلومی وار در تأخیر مفیددر (وبردتد تبعا) یعنی مجنون اولدقدن صکره
اولاده شعائر مسلم بیلمیان ایچون بالاتفاق مجنونی مستصحبا (الحاله الاصلیه) اسلامنه حکم اولنور (عقل) عوالب امورک مدرکدر
وخیر ایله شر تمیز کندوسیله شاهده غائبه استدلال اونور بوقوتدر مخلی دماغ انسانیده (آیدنی بوکه)
قصد تعالی اولان جنون مزاج دماغک بالکلیه حدّ اعتدالدن خروجی یا خلقتده اصلیه سببیله دماغک ضعف تدرته تأثیر خروجه
استیلای مدرکه و امور حسیه ایله قبیحه بحیثی میز اولان قوه مذکوره کی تخلیط ایدر آثار و افعالک انعدام و تعطیلیه
(لا یصح ایمان المجنون الا تبعا) مجنون اولدقدن صکره ایمانی صحیح اولور مازه (حتی ابوبنی ترسم اولان مجنون) وجهیله
وصحت رسالتی اقرار ایله اسلامیه حکم اولنماز چونکه مجنونده ایمان استقلالیه کنی اولان عقد اقرار انعقاد
اولماز ایمان عن عقل (اولا دلالة) اعتقاد وصدور اولدقده معتبر اولدقدن (سکر) یوسه مجنون ایماندن حجر ایله
طابکه ایمان صبی بکشده منتفی محضه اولدیغیچون ایماندن حجر بوقدر چونکی ولیدر (ز حجر بطریق انتظار مجنونی ایماندن حجر ایسه نظر و مرحمت بوقدر (ج) مجنونک ایمانی صحیح دکلدر چونکه ایمانک حجر ایله برفعلک تحقق کنی اعتلدن صدوری محلنه و قوعی سببیله تمام اولدقدن صکره معتبر اولدیغندن عبادته بولنماسیله ایمان استقلالیه کنی اولان اعتقاد ایلمامشدر (حاصل) عدم حکم علم اولمقدن نشأت ایدر حجر عدّ اولدقدن صکره

یعنی عبادتی مسقط اولان جنون مستمر صلات مقتدہ عند الشیخین بر کون بر کیجہ اوزرینہ ساعت عتابیلہ
بر ساعت کہ زمان ریسیدہ اولہ (ویسیر الزمان) زیادہ صلیہ حاصل اولہ وہوا سیر در (اما امام محمدہ کورہ امتداد جنون بر کون بر کیجہ
اوزرینہ بر صلات ادا سیدہ مقدر در (ایضاح بحث) امتداد ازمنہ کہ اسقاط اعتبار ندر حد معینی یوقدر
بلکہ بنا بین فقہا کثر اقوالہ حتی مفتی بہ اولہ حتی کثرتک اداسی ایلہ تقدیر اعتبار در بو اناجر وظیفہ وقتی
استیعاب ایدر صلاتہ نسبتلہ اشبہ اولدیغی بر کون بر کیجہ در واقعا مجنون بیلہ ونہار جنس صلوات کہ وقتیہ بر کیجہ وبر
بتلہ اولی اکثری شہر رمضان در وبکذا اکثر سائی سنہ قدر کہ صلاتہ نسبتلہ بر کون بر کیجہ نقدنہ فضلہ اولہ بو تقدیر
صلات مقتدہ حد تکرارہ دخولی شرط ایدرک کثرتی تاکید وسقوط عبادتی داعی اولمق ترجیح معنویتی تضمن ایدر
(کون ائمہ حنفیہ مزدار تکرار اولمق تیدہ بالاختلاف امام محمد نفس واجبی (جنس صلاتی) اعتبار وصلوات
تکرارینی شرط ایتمشدر (بو تیسیر) صلوات فائتہ تکلک آنی وقتہ ملحقہ در (اما الشیخین) ایسہ بو حد کثرتی تکرارہ دخولی اولہ
واجبی وکل نفس وقتی اعتبار ایلہ سقوط قضا حقندہ عبادہ تیسیر ایچون سبب ظاہرہ اولمغہ وقتی حکمنہ
اقامہ ایتمشدر (اثر) خلاف بو وجہ آتی تطابق ایدر برکہ تیسیر قبل الزوال جنون وعتہ صورتندہ کورہ اولمق
کون بعد الزوال وقبل دخول وقت العصر افاقت بولہ عند الشیخین نفساً زیادہ اولمق حتی بر کیجہ بر کون مقدار ساعات
اعتبار ایلہ بر کون بر کیجہ دہ اکثر در فتدبر (نتبیہ) (اما امام محمدہ کورہ صورتندہ مذکورہ جنون وقت
عصرہ قدر امتدادایدہ بیلہ صلوات فائتہ آتی وقتہ الغ واجب اعتبار ایلہ حد تکرارہ وصل اولدیغی قطعاً اولمازکہ
بعد الافاقہ قضا سلازم اولہ (ومن الصوم باستغراق الشہر) صوم حقندہ مسقط قضا اولمق امتداد شہر رمضان
بکملہ ونہارا جمیع اجزاسی جنونک استیعاب استغراقیہ مقدر در حتی رمضانک بیچہ یا کہ نہارندن برجزء
افاقت بولمق ظاہر روایتہ قضا واجب اولور (تنبیہ) عند التحقیق مسقط عبادات لازم کلمز بلکہ امتداد
مسقطک بحسب اختلاف العادات اختلافی لازم کلور لہذا صوم حقندہ امتداد معتبر جنونک بتوالی شہر رمضانہ
مجزء استغراقیہ بوشہر حد تکرارہ دخول شرط اولمق یعنی سنہ آتیہ شہر رمضانک بہ مقدار مرور ایتمسیلہ
تکرار اعتبار اولنماز حتی کہ وقت صوم برای اولدیغندہ رمضانہ کثیر در صلاتہ اولدیغی کبی بو اعتبار تکرار
احتیاج یوقدر (ومن الزکاۃ بالحول) والامتداد والسقط فی حق الزکاۃ مقدر باستغراق الحول الکامل تقدیر

یعنی زکاتہ کورہ امتداد وسقط امام محمد عندندہ جنونک برسنہ کامل بی استغراقیہ در اصح اولدیغہ بیسوزدہ
فی الواقع زکاتک شرحہ جہتوی اولور وجملہ حد تکرارہ دخولی سنہ ثانیہ کتک وجودیدر (تنقیح) جنونک استغراقی
سنہ بی استیعابی تمام سنہ مضانہ اقامہ اولمدیغی امام ابو یوسف دن روایت اولمغہ در (حاصلی) اکا کورہ جنونک
سنہ امتدادی سقوط زکاتہ کافیدر وہو مذہب واجب نظراً جمیع مقتضیہ تخفیف تیسیر ایلہ در (امجنون
حولہ دہ زائل اولور سہ نصفدن قلہ لکاتی اولمق سقوطہ واجبی موجب اولمازہ (وہو اخذ بضمان الافعال فی الاموال
لا الاحوال) بوکلام صدر بحثدہ کی اسقاط عبادات البتہ یقینک محترز زیدیر (چونکہ کیمسنہ حق عبادی اسقاط ایتمز
لہذا مجنونک اموالی ہلاکندہ ضمان افعال ایلہ ولکن افعالہ اموالہ جنایاتی ایلہ دیناجہ مؤاخذہ اولور وضمان متلفاتی
وجوب بیت وارث ونفقہ اقاربہ کبی حقوق عبادت قطعاً اولمز (مسئلہ مجنون عاقل انسانی اتلافاتیلہ مکلف
حساً تحققہ وحکماً شرعاً عصمتہ بناء ضمان ایلہ علی الکمال مؤاخذہ اولور عذر جنونہ عصمتہ مناف ولمز
(حاصلی) عصمت اموال ناسہ تعلقیہ حسی وبا جنون لاحق السبدر نازلماز شوقدر کہ مجنونک ضمان اتوالہ ایلہ مؤاخذہ
اولمازہ (تنقیح) عدم ضمان فی ہلاکہ دون اقوالی شرعاً معتبر ولکن لہذا مجنونک اقراری وبیع وشرا کبی تصرفات
ویسی عبارت ویرمہ صحیح اولمازہ (تنبیہ) مجنون طلاقی مفاق کبی تصرفات قولیہ دن محجوردر بونک ایچون تصرفاتی
وقت آتیدن سکرمقدر صبی ممیز بولہ در کذلک حدود وکفارہ دہ مکلف دکلدر (ومنہا الصغر) عوارض سماویہ
بی صغردر اول احوال آدمی اولہ بیلہ نظراً بعضیسی جنون اوزرینہ تقدیم استبشار ایلہ صغر بعضی احوالہ صغر
حکمنہ اولہ بیلہ نظراً صغری الحاق ممکن اولسون ایچون صغر جنونک بیانی تقدیم استبشار ایتمشدر (حاصلی) ایلہ
صغر بحسب اصل کلفتہ ثابت اولسہ بیلہ بعوارضدن عدا استبشار در حتی کہ صغر عارضی ایلہ کبرک زائل اولمسندن صکرہ
بوعارضہ ایلہ عوارضدن اولمو (تنبیہ) صغر حقیقی جزئی جمیع عوارض ایلہ یقینی اعلمیتہ منافی ماہیتہ در لہذا لزوم حالت بیلکہ صغر
صغری مقتضی اولدیغی وجہ وصف ناقصہ رق عارضی ایلہ بیلہ جبلی صغر یہ موجب عاجی مؤید در لہذا صغیر کبی
ان مذہ رجز ائت بعض صفوفدن خالی اولہ بیلور نکیم حضرت آدم صفی اللہ وزوجہ سی حوا رضی اللہ عنہا مرتبہ
ش اولہ رق علی اولمندہ وہو مؤاخذ صغیر اولدیغی حالدہ رشد عارضی ایلہ مکلف اولمشدر (برہان ان اعجاز تکلیف آیہ کریمہ
ومعرفت بیانیہ بی تخصیص حکمتہ مبنی خلق ونشدر وجہ تہ نظراً اہل الاشارات مبدأ فوقانیہ مقرب اولمق قدر تحمل اولنماز

کامل اولو رق خلق اولمیدر حالبوکه حال صغر سنوا موره منافیدر بوجهتدن رایه دم صغر عوارض اهلیتدن اولور
فائده) صغیر بالتفکیک ولادتدن بلوغی بینده کی مدتی تعریف ایدر (بطن مادر جرایکن جنین دنیلور) واله سندن بعد
الانفصال بلوغه قدر طفل صبی غلام دنیلور عبدالبیع اوتوز یاشنه قدر شاب وفتی اطلاق اولونور الی سبعین سنه کهل
وسکره ده شیخ تسمیه اولنور والتصغیر الاشیاء (وهو قسمان النقص محض) اولی احوال آدمی والاصغیر که هو قبل التمیز
تعقل وتمیز دن اول عجز محض در جاله صغیر مجنون ممتد کبیر بکده بدایت احواله صغیر ثانیه سنه صغیر مجنون
حالا اولدقدر فی الواقع مجنون عدیم العقل اما ضعیف کذو بچون تمیز بولمیه بولور صغیر اولی احواله هر کس
معلومدر (س) فالفرق بین التمیز والعقل (ج) تمیز جمیع حیوانات شامل اولوب انسانه مختص کذلک
متعلق ومتمحض بو نلرک منافع ومضاری بیلور بو معنایی بلماق جمیع انامانه حق تعالی ترکیب ابداع بیورمشدر (عقل
نوع انسانه مختصدر که آنکله حقایق اشیایی وعواقب امورک آرکاسیدر (تنبیه) اصغر بدایت احواله عجز محض
برابر جنون ممتد کبیره دکلدر بلکه بینلرنده وجوه اربعه دن فرق وارد (۱) مجنونده عرض اسلام ایسه صبی نه ذکی
اولورسه بیده اولور (۲) عرض اسلام صحیح عاقلره اولنجه قدر تأخیر اولنور مجنونده تأخیر اولنماز (۳) جنون عارضی غیر ممتد جریان
قضا واجبدر صبی غیر عاقلدر هیچ بولمه دکلدر (۴) جنون اصلی غیر ممتد عبادات قضا ساقط اولمیوب ممتده اما مین بیورمشدر
متکلمین واردر لکن بوسئله صبی ده خلاف بولمقدر یعنی بالاتفاق قضا اتیر (وبعده بقسمیه صغر مأمن اهلیة الادا
مع عذر الصبا) صغیر عذر صبا ایله بر ابر بعد النقص اهلیت ادا دن بر نوعه (اهلیت ناقصه یه) اصابت ایدر (توضیح
صبی درجه صغرک درجه اولاسنه دن اولدقده نزول بولوب کنه سنده آمادهٔ قبول ظهوره کلدکده تمدد وتجوز اهلیت
ادا دن بر نوعه قادر حاله کلدیکی اولور وبو اعتبار ایله حقنده اهلیت ادا کامله ثبوتی لایق کورلور لکن نه عذر صبا بالقدر
عقلی هنوز غایت اعتدالنه رسیده اولمکله برابر عذر صغر در وبو سبدن اولدر که بالغ (ح) سقوط قضا ایچون صبی
صبی اولدقدن صکره بالغ اولدقدن رکا کیبانی (فلا یسقط عنه ما یحتمل السقوط عن البالغ) صبی نک اهلیت ادا دن بر نوعه بعض اهلیت
قاصره یه اصابتنه بنا باندر که سقوط اجتمالی اولیان شیلردن صبی مؤاخذ اولماز (کنفس وجب لا بالکفر) محتمل سقوط اولیان
نفس وجوب بالکفر یدر واعتبار فرضیت ایمان اصلان بالسقوط دکلدر بلکه ایمان فرض ادا اولمه دوا کملا اعتبار قلنمیوب
وزوالدن متأخره اولدقدن وجوب توجه دعوة الوجوب نک وابسله بر وامدر نسخه وتبدیل سقوط وتحویل محتمل دکلدر لان ایمان
بالکفر دائمی وباقی در

بعض قدرت وعقلک وقضای سبیدا جابتدن معذوردر اولور (ناداه اوکاه اغمی علیه الاعادة) وجوب ایمان وتوجه کفر
صبی بالقدن عدم سقوط حال وزنه تعریفدر (یعنی موجب نک درک عدم سقوطله بنا صبی عاقلر ایمانی ادا ایدرسه فرض ادا اولمق
واقع وبعد البلوغ اعاده اولنمز دیو سقوط اولور (حاصل صبی عاقلک سوء وجهله ایمانی شرعا صحیح ومعتبر وفرض ادا اولمق
نقل قدرت بولمیان ایمان اولدیغی حالده اعاده اولنمز دیو سقوط اولور) (بل لا یحتمل السقوط لوجوب الایمان بالکفر)
بالقدن سقوط محتمل الادان حقوق الله وسائر عبادات وعقوبات آخرتیه کفارات مضاف یا غالبه وتبعا
عذر صبا یه مبنی صبی عاقلدر بس قطع اولور مثلا وجوب ایمان واقرار بالله تکلیف بالقدن عذر اکراه بلجی ایکیسی
اقرار ده کلمه حاصل اولوب حق وقته عدم مصادفه ایله سقوطه محتمل اولمقدن (ح) عذر صبا ایله سقوطی جایز در
(فلا تقبل ردته) بوسئله بل یحتمل السقوط قولی اوزرینه تفریعدر یعنی وجوب ادا یا ممکن بالقدن عذر صبا ایله محتمل
اولمسنه نظراً صبی عاقلدن وده ساقط اولوجهتله صبی عاقل بر ردت سبیله قتل اولنماز (توضیح احکام دنیویه متعلق
ایسه تفکیک بالقدن سقوطی احتمالنه نظراً صبی مرتد (س) صبی تداد ایدرسه زوجه سندن بائن اولورمی
بوایسه جزاء جنایه کی تعلیق قطعی (ح) شو مبنیدندر جزاء عدا و اتلاف بالمثل اولمقله انصلاف دین مقدر نظاره
اولمسندن واستقراض سلم به اهلیت منتفی بولمسندن نشئت ایتمدر قال الله تعالی لا اضیع عمل عامل منکم (وکما یجب القتل)
کما یجب ابتداء الاسلام اوزرینه معطوف در یعنی بالاتفاق قضا اتیر (وبعده بقسمیه ضمن مأمن اهلیة الادا
مع عذر الصبا) صغیر عذر صبا ایله بر ابر بعد النقص اهلیت ادا دن بر نوعه (اهلیت ناقصه یه) اصابت ایدر (توضیح
صبی درجه صغرک درجه اولاسنه دن اولدقده نزول بولوب کنه سنده آمادهٔ قبول ظهوره کلدکده تمدد وتجوز اهلیت
ادا دن بر نوعه قادر حاله کلدیکی اولور وبو اعتبار ایله حقنده اهلیت ادا کامله ثبوتی لایق کورلور لکن نه عذر صبا بالقدر
عقلی هنوز غایت اعتدالنه رسیده اولمکله برابر عذر صغر در وبو سبدن اولدر که بالغ (ح) سقوط قضا ایچون صبی
صبی بالقدن صکره بالغ اولدقدن رکا کیبانی (فلا یسقط عنه ما یحتمل السقوط عن البالغ) صبی نک اهلیت ادا دن بر نوعه بعض اهلیت
قاصره یه اصابتنه بنا باندر که سقوط اجتمالی اولیان شیلردن صبی مؤاخذ اولماز (کنفس وجب لا بالکفر) محتمل سقوط اولیان
نفس وجوب بالکفر یدر واعتبار فرضیت ایمان اصلان بالسقوط دکلدر بلکه ایمان فرض ادا اولمه دوا کملا اعتبار قلنمیوب
وزوالدن متأخره اولدقدن وجوب توجه دعوة الوجوب نک وابسله بر وامدر نسخه وتبدیل سقوط وتحویل محتمل دکلدر لان ایمان
بالکفر دائمی وباقی در

یعنی موجب مؤاخذه وعقوبت بلکه اموریکه عدم ازو منه شانی دکلدر (ماداملکه رق دکفر سبیدیله زائل اولمیوب مرتد
اولیدیکی حالده محروم اولملیدی چونکه رق قتل کفر بلاعارض میراندار (حاصل آیت) مسلمکه رق کفر
سبیدیله ارتداد حرفاتی اوزره عهده و مؤاخذه دکلدر بلکه رق وکفر کبی اشیا منافی اثر تربیت بولمیوب
یعنی رقیق ایله کافره اهلیت ارث متقدیر (فی الحقیقه کافرک مسلم اوزرینه ولایتی مفقوده در (لیوجد الحکم بانتفاء
المانع من سببه) بولمشدر (حاصل کلام بیله) دینلمیه (فهب لمن لم یملک ولیتا برقی) نظم کریمی ولایتک بیله
ولیسه شامل اولمشدر کذلک رقیق دکلکه اصل دکلدر بلکه نفسی و مالکی مولاسندن وراث اجنبی الملک دیکدر
(حاصلی بونلرک انتقال وارث وحرمان ارث سبب اختلاف الملک دیکدر بلکه سبب اثر مترتب
اولمکله ولایتک انتقالی مجوز در فافهم) (وتجری علیه) تفعیل اسم مفعولدن مجهول دیمکدر یعنی صبی ضعیف عقل وعزیزینه جاری
مصالح وآیته سنی تمامیله غیر مقدور بولمغله بقدر میسور اولجه مرعی النظر واولمجه ولی نصب وتعیین اولنور (ولایجری)
یعنی صبی غیر کبیر لهذا یه ولی اولدیغی حالده مازونه جائز در عجز اصلیه نافیه منافیه (وعلیه یمرض الاسلام اذا اکتسب وجحد)
صبی عاقلک زوجه سی مسلمه اولدقده ویا سنه دکلکله صبی ممکن کندوسنه عرض اسلام اولنور چونکه صبی عقل
وتمیز بیله باشه اداء ایمانی صحیح در دیمشدر فرض اولمه رق واقع اولور اما مجنون چونکه خلافه در عرض
اسلام اتفاقی ویسلم اذ زینه در وقد سبق (ومنها العته) عوارض سماویه دن بری اولمغله عته در اثر یا ذهاب
پیرلکدن حاصل اولور عقلده نقصان وخللی موجب وفوائدن نشئت ایتیش یا قدرکه حاصلی قلیل الفهم فاتر التدبر
وکلام وسائر امورده یی مختلط اولور سوزی تارة کلام عقلایه تارة اخر خرج کلام مجانینه مشابه اولور بوکبی کیمسه
معتوه وجرف دیمکدر بو کیمسه فارسیده فرتوت وزکیده بزاق وبوامش دیمکدر اولنور (وهو کالصبی المانع العقل)
البلوغ عنه احکام اعتباریه عقلی وتمیزه مقارن نقصان صفه کسیدر (حقی دکلدر که جنون عدم عقلده اولوب اختلال
یکدیکی) (عته) دها صاری عقلک مع تکمل اختلال وجودی جهتندن اخر احوال صبایت بعده زمان بارینه عته جمیع احواله
اخر احوال صبایه بلکه مقدر معتوه ایچون عذر عته مثل صبایه بالبداهه اداء دن برنوع قاصر اولدیغی اولمغله
نظر عذر عته صبی عاقل حکمنده در (اب جنده ذکر اولنان احکام بلاخلاف معتوه در) دمشی جاریدر نقدکه ستوده در
اولور چونکه ناسک کندی اختیاریله عناد وتعمدی مقصود ومحترمدر سیان الیه حقوق الله دن اولوب زینه ضمان واجب
اما حقوق العباد مع الشبهة فانها تسقط بالعذر کما فی الاکراه

احیانا عبادات واجبه اولور دیمکدر (زیرا بعض فرقه یا کوره معتوه بالغده مجنون کبی عرض سلام ایسه زائل
عند الجمهور بو ایکی مسئله دخی مختصی عاقل ایله معتوه بینده فرق قویدقدن صکره اولنه بوده (ومنها النسیان) عوارض
سماویه دن بری نسیاندر (بشیئ وقت حاجته او اتصف زیاده ما مکروه او توقع در (نسیان سبب الفقد
یا کثرتی معناسنه اولان سهوده دیمکدر (نسیانده معتبر اولان نوع مرتوا فین در دیمش (حاصلی الفقهاء
حکم جهتدن ایکیسی بردر (تنبیه) نسیانی بحوق عبادات ایله تقریر ایلمش ایسه سراج الدین هندی حق
اولان نسیان متاخم تعرضا ولیسه بهیئت ۹۹ وجوبا تذکر دن دیمشدر (واقعا عفو کذی فنسده نسیانی
تعقل ونصوص ایله بیلور نکیم هرکس کندی جوع وعطشنی دراک ایتمکده در (ویرفع مناف الوجوب) مانع
کما یشعر سببه قدرت و اهلیت بافی اولدیغندن نسیان حقوق اللهده نفس وجوبه منافی دکلدر فی الحقیقه اداء
حقوقی ایجابده حرج یوقدر چونکه اداسنه جد وجهد ایدر وجهدی کرم ایلدیکی حالده عبادات متوالیه بی غالبا
زیاده ذوق وشوق ایله ادا ایدر اما نسیان ایله نام وشهرتی فوت اولمغله اوسیما
بو حالده نسیان نوم منزل کشده اولمش کبی اولور مرحوم وصلت بهی عبادات نسیان سببیله فقط اولان
(تنبیه) بزدوی صدر الشریعه صاحبی اداره تبعا مرحوم نفس وجوب بالنسبه زینه اقتضا ایتمکله بعض اصولیه
نسیانک وجوب ایله یه رحم منافی ذکر ایتمشدر (فقد الناقدان حکمه لانافی الوجوب وهو کالرکاسکی وهو کالرکا
نفس الوجوب فی الوجوب الاداء (تحریر وتقریر وجهاعده وحرجه علیه حمد واقع در (لکن ما حکمه ایله سبب اولمق
نقل اتمشدر (انسیانا سبب الاثم یحرم من اداء الحقوق فی النسیان فینبغی وجوب الاداء الحقوق فی الاخذ
عند عامة اصحابنا کمنه لایمنع وجوب الحقوق) انتهی بونا نقل (فائده) اتفق العلماء علی ان النسیان یسقط الاثم علی
لحدیث الصحیحین (وفی شرح مسلم ثبوت لواحدی النسیان الاثم کما لایخفی وانتفاء اثم هو المراد بقولهم
(وضع عن امتی الخطأ والنسیان) رواه ابن حبان والحاکم وغاره صحیح علی شرطهما ولم یخرجاه (فائدة اخری) کوسیه
الدین الدین حضرات فارکلرنماز فی مسجع اوقرض ایله اخذ به وآن کما نصب نوافل (واما النوسی صلاة اوصوما
زکاة اوکفارة اونذرا) وحقوق العباد بلاخلاف (ولا عذر فی حقوق العباد) نسیان حقوق عباد دخی بوجه من الوجوه عذر
دکلدر (حاصلی) حقوقی ناسیان ناسی عذر یله ساقط اولمیوب حتی ناسیا رکیک مالنی تلف ایدرسه اوزرینه ضمان واجب
اولور چونکه ناسک اختیاریله عناد وتعمدی مقصود ومحترمدر نسیان الیه حقوق الله دن اولوب زینه ضمان واجب
اولمیوب ونفع وعقوبتده وضع تقدیم ایله ظاهره منع لیظهر طاعته له

٣٣

نسیان بعذرک تقصیر بلہ وتوھمہ کورہ حقوق اللہ ح وفی عذر دکلدر (مثلا عذرک ناسیا صلاتہ اکل متعمدا
ہیئت صلات مذکورہ اکبر صلی تذکرہ ایدہ موجب کندی تقصیر بلہ نسیاندہ واقع اولمسی عذر مبارہ بابزہ صلات فاسدہ اولور
تقریر بزدوی حضرت آدمک اکل شجرۂ منہیہ حقندہ وقوعولان نسیانی دہ بوقبیلدندر ودیمشلر قالالفارسی صلہ
نسیان المراد محفوظہ من القرآن مع حال قدرتہ علی عدمہا بالتکرار انتہی (ولقد عہدنا الی آدم من قبل فنسی الآیہ بعدما حفظہ
(فائدہ) الناسی والعامد فی الیمین سواء وکذا فی الطلاق والعتاق وفی محظورات الاحرام (نبیہ) رحمہ اللہ الکلندی
وبہلہ نسیانی صالح عذر اولمیوب اکل متعمدی تقسیم ایتمشلر در کہ نسیان یلہ (والا فعمدہ مطلقا) عبارہ کذلک تقصیر یلہ
نسیاندہ واقع اولانزہ بونسیان مطلقا صالح عذر در بعضلرک عذر اولمیوب الیہ بابزہ تذکرہ ایتمسی نسیانی داعی بر حالت
یوتسون صوصی ناسیا اکل کبی کہ بولرام صوصک طول نہار امتداد ایدہ مہنی طلبع انمیان اکل وشربہ داعی اولمیوب
صوم ایچون بصبحت مذکرہ منتفی بولندیغندن اشبو حال نسیانی صوصی موجب ابطال در (ایتہ بونسیان عذر
اولمقلہ صوصی افساد ایتمز (درکہ کندوسیلہ بابزہ داعی نسیانی بونسیان عذر الذی بحرکت تسمیہ قصدی
نسیانی کبیکہ بونزہ حرکت تسمیہ یلی داعی بر حالت وآنی غلبہ خطرات وساوسہ اوزرہ اجرا اولمسی مذکرہ بر
ہیئت بولندیغندن بونسیانی داعی عذر در لکن بونعلیل مشکلدر (چونکہ حیوانی اکل متعمدی وجہیلہ تغیر حال
بر حیثیتی غالبا نفوذ طبیعتی موجب اغلبہ قلہ آنکلہ استغفال وبوحالہ تسمیہ یہ ذکرہ تمکن اولمیہ قریب
استیلاء آیدر (بر عذر الذی حیوانی اضاع واز عاجی وقصد یلہ سکین بدست اولمق تسمیہ یلی مذکر بر حالت
عذر اولمنمشدر یا مذر نافعہ (حتی اولیہ کہ بوثبات حاصلدن برقصد آن رضا بالکلی یہ اجماع اتمشلر در شوکہ ہر بری
مع التکرر وبدون الداعی الوسہ اکل متعمدی کبی بونسیان عذر دن ساقط دکلدر فقط اخرجہ الطبرانی فی الکبیر
بوکبک خلافنہ در ساقط اکلکر در مفسد صلات دکلدر بلکہ ایکی رکعت وباہم ایتمشلہ سجدہ سہو ایلہ در (وہر بانکہ
مع الداعی وبدون الذکر محصولہ طور حاصلکی نسیانا اکلی کبی بونذر در حکمی ساقط در (وہر بانکہ نہ داعی نہ
مذکر بونمیہ ذاہبکک نسیانی کبی بوجہ اذر حکمی ساقط در اکل جلالہ بر کبی نسیان حقوق العباد بابسہ ساقط اولمز
(ومنہا النوم) عوارض سماویہ دن بری اولمق نوم در (نوم) برشخصک غیر اختیاری بدنہ انسانہ وحدتی
عقلک قیامیلہ برابر آنی وحواسک تلاشہ سلیم اولمان منع ایدر بوجملہ اتم افعال اختیاریہ دن عاجز وذوقعقل

استعمالدن نوم حاجزدر اولور (امانتفس کبی حرکات طبیعیہ ایلہ دیر حواس باطنہ وظاہرہ اولمیہ مطلقا دکلدر (استطراد)
نوم ایچون اسباب عدیدہ ذکر اتمشلردر (۱) کثرت حرکاتدن ناشی طلب استراحت (۲) امتلاء معدہ یلہ غلبہ
ایچون استغفال باطنی (۳) اعیاء (یورغنلق) کبی وحدت حرکت کسبیہ تحلل ایدرک نقصانی (٤) سرعت حرکت مائع
رطوبت ونقل ظہورنہ سبب بوحال حاصل اولمز خرد جدن مکرہ غالبدہ (٥) دماغی مرطوبلاندرمق نوم (اشبو
حواس بوحالدہ بری ایسہ سکونت بولدقدہ نفس طرفہ حواس المیہ مشغلہ ذہن افاقہ ایدر حواسک القاء ایتدکلری
امورک تفکرون فراغلہ تفکر حالدہ انتہاز فرصت ایدرک جمیع موجودات کندوسندہ منتقش ولوح محفوظ
اولمق جواہر روحانیہ کبی انتقال ایدر وآنده اولان صور حسیہ نفسدہ انطباع ایتمش اولور کہ رؤیا یہ اولہ در
عبارتدر (تنبیہ) بولرک روح ایدمش بخار واختلاطدن مرکب جسم لطیفدر کہ قوای نفسانیہ وحیوانیہ کبک مدرک
قوای حاسہ بونکلہ آلتہ ومحل ایدر (خاتمہ) نوم الطفل جزء اغذیہ دن مکتوبی سریعہ التحلل اجزاء
لطیفہ کبک دماغہ تصاعد ایدن حارت وکثیر الوقوع رجالت طبیعیہ دن راہنمالہ استراحت قوی ایچون نوم
حیوانذ عدا ایتمشلردر (ونوم ایچون علامات ارجحدر در (۱) فقد شعور حتی کہ بیلمیہ جسم
اولہ مز (۲) استرخاء الاعضاء بدن نفوذ ضعیف راہم نفسدہ قطعت من غیر شعور راہملی اولہ نومہ (۳) حاضر بلنمک
کلامی کندوسنہ خفی اولمسیدر (٤) زوایاو کلدکلرشرح تحریرہ باجملہ (ومہما یجب تغییر الخطاب الوجوب) نوم اکثر
مقرر حسن ظاہر حرکت اختیاریہ مجوز ملی اولدیغندہ ۲ اداء عبادات ایلہ خطاب وتکلیفک وقت اتساعندہ قدرت
ایجاب ایلہ یہ ۳ الواقع ائم ثم مغمور ظلمات عاجز ومدار التزام اولمقم قدرتہ بقدر حاجت ورشدہ قدر کہ نوم نفسدن وجوب
تأخیر وسقاط موجب دکلدر (چونکہ وجوب عبادات اہلیت وقت اسلام ونوم سہو نہ بولہ بابزہ ابطال اہلیت
برہم وقتہ بجدہ اتیان تقدیرندہ مقبولیتہ آتی وخروج وقتدن مکروہ متلفا قضا دکلدر (حاصل) اولمغلہ
ایلہ تکلیفک شرط صحیح واجزاء دیو حالدہ ترک وتأخیر صلاتدن طولایی غیر آثم ورشدہ قدر کہ نفس
نفسہ وجوب ایلہ متعقدہ مستحق اولدیغندن بعد الانتباہ اوزرینہ قضاء واجب اولمیوب اولورسہ اداء وجوب
مستقط اولمز (بحث) بوانچق تغییر واجبات حسبیلہ ترک مقتضای والان دکلدہ ودیمشلر دکلدر حیوانکہ نوم غالبا برکون پرچیقدن زیادہ امتداد ایتمز (ائم مغمورہ نفس وجوبک تقتضہ ذہبل سن نادم

وہبہ ابن منبہ یقول ان آدم لما اکل من الشجرۃ ذہب عنہ ثلثمائۃ علم
وہبہ ابن منبہ یقول ان آدم لما اکل من الشجرۃ ذہب عنہ ثلثمائۃ علم
والآیۃ المومیۃ علیہ والانبیاء یجوز علیہم الخطاء والنسیان
یا ابن آدم

حدیث سرو عن کلمہ نفس ہو چکا حالت زندہ فی منہ دلالت اجملہ در واقعا جو قضی نفس
ہو چکا تحقق فرمودہ (وبطل الاقتداء ملاقتح عبارات) نمازی نوم الراوہ واقتدا کی
بالکلیہ البطال یا مدت بارین اقتدا مصبوط اولان تقرر فائدہ نماز کی عبارتی صحیح اولہ مازیاطلدر (کلامی الحان طویلہ اصوات
حیوانات متزکرہ در حتہ وات ہ وکذا صرف وکذا بلیہ اقتدا نہ صفہ النماز (ظلم بغیر سبعہ وشہرانہ وملاقہ وعشقہ
ورقہ واسلامہ) ماقبلدہ تقریر بعدہ رعینی نماز کی عبارتی صحیح اولہ مازیغہ سہ شو تقرر قاری شرعا معتبر کلدر حالا نوزدہ کرا
اتفاق زوجیتی تطلیق ایتہ الاسلامکلسہ وبیار تداد ایتہ وبابر کتی رابع ایکی اتراسہ ایتہ وبانہ وقضاء بصحیح حکم
نماز اولہ مازلغو در (واما تعلق حکم بکلامہ وقرائتہ وقہقہتہ فی الصلاۃ) ماقبلدہ معطوف اولہ رفتقریع جملہ سندہ کرا
قہقہہ کی کلام صغیر بولنمقدن عبارات جنسدہ عدہ اولنمقدہ تقریع صحیح المدر فافہم یعنی نماز کی عبارات والفاظ
عدم صحتہ نماز نماز کی کلام قرائت قہقہہ سہ بر حکم تعلق ایلمشدر لہذا نماز صلاتدہ تحلیلہ صلاتی ناقض
حال زندہ نماز قراءت ایتہ بر قرآندہ فرض اولان قرائتی نماز صلاتدہ نماز (صلاتدہ نماز قہقہہ ایتہ وضوء
وصلاتی ابطال ایتہ یر) (فقط نماز کی صلاتدہ قراءتی فرض اولمز نماز کی قرائتہ نائب اولہ رجغنی امام محمد نوار اللہ مرقدہ انکار ایتمشدر ہرگاہ
سر عیب نماز صلاتدہ قہقہہ سی مصلی یہ تغلیظا مستیقظ منزلہ سندہ قیلمشدر (وفی الکبری نماز کی اسمعیل کی سوزہ ہاشی
اسمہ بہ ملکہ قبول نظر اولی عبدی وجہدہ عندی وجہدہ بیان بیوی (کذلک نماز کی تکلم صلاتی اف وایہ حکمی
یہ امام محمد نوار اللہ مرقدہ کرا تریشمدر بہ سوز فرض نماز کی نماز صلاتدہ عمداً شرع مستیقظ کبی اوسیہ نماز ایتمش واتفاقا
ان صلاتکا بعدہ لا یصح فیہا شئی من کلام الناس) حدیثی نماز کی ایہ مستیقظ بینی غیر فارقدہ (نماز کی صلاتدہ قہقہہ سی
عامداً متاخر یمن عندہ در آیہ سنی وغازی سطلاوار دغنی حساب معنی ذکر اتمشدر (وضوئی ابطال کی نوم یالغط بینی
فرق اولان (الا من نام خلال الصلاۃ او قہقہ فلیعد الوضوء والصلاۃ) نقضی ایلہ تاکید رعینی قہقہہ ذات کی رکوع وسجود
اولہ مازصلاتدہ حدث اولدیغی یہ بر حدیث ایلہ تاکید بولمشدر وقیظہ بنیدہ فرق یوقدر فافہم (اما نوم الاضطجاع
نام خفیفدہ صلاتہ مستیقظ حکمدہ اولہ رغیر ندر یعنی قہقہہ کی کلام معتبر اولدر کی کلامدہ ایتہ عمداً کلام نوم یالغط
امام اعظم بر واتیہ صلاتدہ قہقہہ یالکز وضوئی اف واید نہ بناء علیہ عہد الاتیان بہ آیتہ تالوب بنا ایلمشدر
کبی اوصلاتہ اوزرینہ بناء ایدہ رک اتیانف ایتیر (وجہ کلمہ صلاتکی قہقہہ ایلہ نماز کی کلام عمداً یہ ایتمکدہ مبنی در

حالبوکہ بو معنی اختیار کرک زہ النہ بناء حالت نوزدہ نماز تأمل اولمشدر (قہقہہ ایلہ واقع اولان حدث ہو کی خلوتدہ در
اختیار رہ مختفر کلدر نماز صلاتدہ قہقہہ سی صلاتی وکلا وضوئی مفسد در (بوراہ در وہابی قولی یا مادر یکی
اوزہ حضرت امدن روایت اولنمکلہ بدر نماز کی قہقہہ سی وضوئی وکلا صلاتی اف وایہ سندہ عدم صحتہ بر اولی
اختیار ایتمیوں بو حامدہ (بوراہ در حنفیلری) وبو سندہ نماز کی حقیقۃ اوقہقہہ سی صلاتدہ حدث قبیل حالت صلاتدہ قصدی فعل
رجنایت اولہ رینغیچون ایدی نازدہ بو قصدکن عدم نظر اجنایت وقدر واللہ اعلم (تنبیہ) بو قہقہہ نماز مستیقظ
کبی اولدیغنی صحیحہ بناء ذکر اتمکلہ وبعضلری عدا وبعضلری سہوکبی اتمشدر (۱) صلاتی نماز کی آغزینہ رقبلہ مازیلہ
جوفہ در احصار ایلہ خصوصی فساد اولور (۲) بر قادین نماز کبی زوجی آکا جماع ایتہ خصوصی فساد اولور (۳) بر قادین نماز کبی
زوجی آکا جماع ایتہ کفارت لازمکلور (۴) مخرم نماز کبی باشنی تراش ایتہ لازم اولور بنہ کذا
مرح نماز صید اوزرینہ دوشوب قتل ایتہ زینہ جزا صید لازم کلور (۵) محرم دوہ اوزرینہ نماز کبی قتاد دخول ایتہ
اوراق ایتہ لازم اولور (۶) نماز بر نماز کی اوزرینہ انقلاب اوتمامنا ایتہ ضمان لازمکلور (۷) اب بر جاریہ تزوج ایتہ نماز
کبی ابن نماز صلاتدن بیلہ اوزرینہ دوشوب قتل ایتہ اولی میراثدن محروم اولور (۸) بر سبب دن دولیلہ یا خصوصیلہ
ایتہ وبانمزدہ بر شخص نماز صلاتدہ صحیحہ بانع عدا اولور (۹) اگر کبی نماز کبی زوجہ سی طلاق ایتہ وعدتدہ رکعت
خلوت صحیحہ عدا اولوب عکسی ہو یلہ در (۱۰) قادین نماز کبی بر رضیع کلوب میمہ سندن سوت دسہ حرمت رضاع ثابت اولور
(۱۱) مقیم رأیہ اوزندہ نماز کبی واپہ سرکدن الاستعمال اصلا اوزرینہ اوطرایہ تمی منتقل اولور (۱۲) نماز کبی ایتہ سجدہ
تلاوت دیکر بر سجدہ ایتمق مستقبلہ اوزرینہ کی اوزرینہ کلدہ نماز اولہ مازلازم کلور (۱۳) بر کیسہ نماز کبی سو یلمیہ جہ ہیچ
ایتہ والفاظ مخصوصہ کلہ سنہ نماز کبی قم بہ نماز اوبانہ نماز کبی بیعہ نماز کبی اخانماز کبی (اعلم) قبلدہ وبیاندہ برآقہ
علم اتدر کہ قہقہہ نماز کبی مفسد اولمقلہ برابر قوائی مدر کہ وحرمہ کبی کبی انفاذ نہ تعلقلہ بادی اولور (تنبیہ) بعض قولہ
محرمہ مکلوہ یہ نماز قیدی انفاض ایچون اعضای تدبیر وبازدہ نماز طریقیلہ اعضای تحریکیہ دن قوی تحریکیہ

اکثر یا قوۃ مدرکہ کہ تعلق رکھتا ہے قوۃ محرکہ کہ تعلق رکھتا ہے قلبہ اور مفقود قوای مذکورہ میں اظہار کمزوری آتا ہے اور
معطل قبیلہ موجود قلبہ و دماغ پر آفت نو مولودہ اغما حصول کلی اور بیلوہ خصوصاً صلاۃ و نوم جماعت
آندہ آنکہ عرفہ (غشی) و بیلوہ رکن فقہا، ہوا جو اغما آلہ غشی ہے اعم ہر صغیرہ قصد استدلال لہذا اعوان متعدد
اغما سند کہ غشی ذکر اجمالی (تنبیہ) کہ زمان اغما، و کہ زمان غشی بروج مرض اول بجلغی مرجوع الی اغما بخلاف حمی کہ
سدا مراض کی غشی و اغماء ن معصوم کلی (واغما بنوبلہ مرض بیہودہ مفاجات بوقد حتی ہی ان
مرض مودتہ اغما حالتی کہ ارض اولیہ فی احادیث صحیحہ اندکور ہے (اما حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سائر انبیاء کرام علیہم الصلاۃ
جنون عارض الجامد ہو تو کہ نہ ذوالعقل بیہودہ و رکاوٹ مفاجات ظاہرہ یہ اغما، انبیا حیثونہ بالاجماع
(وہو فوق النوم) بوکلام بری ضمنی اولہ رتی اکمی حکمی مستدل (۱) اغماء نوم کبیدہ (۲) اغماء نوم کہ مفقودہ و زوال
اشد و نی حقیقۃ فوقیت تمام مع الزیادہ یہ دلالت بدیہ ہوحالہ و (قبض العبارات) قولی اصل مفاہمت فی بیہودہ
(وکون حد اقوی الاحوال کلہا) قولے جمع جمع ابعدہ زیادہ و اشدیت و نور بیہودہ مفتوح الاسم اول (توضیح بحث) اغماء اختیار
و استغراق قریب بمکث خواتج ہیئت ان نوم کبیدہ حیثون نوم مزاحمہ و کلدہ اطلاق مختار اولہ لفظ بیہودہ نفس و جمع کہ بمکث خواتج ہیئت
انیز و نوم کہ ہیچ بروایہی استعمالہ ایہ مسحی مقتضای قیاسہ و اشتہ شو مخالفہ بناء اغماء نوم کہ طریق خاص
و اصالی اس تصرفا تہ مقتضی علیہ بمکث بعبارات ابطالہ ایہ جو بوکہ ہر اختیار مجتہد معتبر علیہ ایسلوب الاختیار و لکن کہ
جہت دن اغماء نو مکث نوشتہ در قدرت و اختیاری تقویت جیسلہ و عارضہ جمع جیسلہ آندن اشد و اقوی بود (حاصل)
نوم ابلہ اغماء بیہودہ ماہیت و حکم اعتبار یہ وجوہ عدیدہ دن فرق دار دہ (۱) نوم کثیر طبعی) اصل کہ کثیر الوقوعہ بحکم
انسان حالتی مفقودہ آندن خالی و کلدہ حتی اطباء نوم کہ استراحت قوای طبعی تابعین انجون ضروریات جمیع اعوانہ مفقود
اغماء ہے ہو بلہ و کلدہ بلکہ بسبب اختیار و ہمالہ بیہودہ و اشد در مواد اغما غلبہ ظن و طبیعۃ التحلل در نو مکث بسبب
لطیفہ و سریعۃ التحلل شد و دماغ تعطل عدی و در کہ بسبب لہذا اولی تنبیہ ایلہ نام نہ شتہ اولور۔ اما مغمی علیہ جنبہ ایلہ تشبیہ
اولہ رس جہت اولہ طرف در بکمکث نو مکث تعطیلہ مکن و کلدہ رشتہ سوداویہ بناء وصح اغماء جمع احوالہ حد در و شدید
بو ہر بیہودہ کی کہ بمکث فرقہ اسناد نہ رجوع بیہودہ اغماء اختیاری اضطراری شدہ تلہ اقتضاء ایلہ کہ بیہودہ
اضطراری حالتہ نہ ہر بیہودہ اولور بسبب علی الاطلاق حدت عدۃ الامور نوم ایلہ مشطبی ع کہ مفتاح الدرجات

حدث اچہ قیام قعود کہ بعض بحوالہ حدث دکلدہ (والمدرۃ فی الصلاۃ یمنع البناء) بو ہر بیہودہ کی اچہ بی فرقہ اشد
بعض اغما، ذاتندہ قبیلہ الوقوعہ در بکمکث نو مولودہ آندن خالی اولہ بیلوہ خصوصاً صلاۃ و نوم جماعت
نادرہ دن اولمغلہ صلاۃ اغما، سبیلہ وضوء مستقطر اولدوقدہ اوصلاۃ اوزرینہ بناء جائز اولمز اغما، کہ قبیل اوسوسہ
استیقاظ صلاۃ نازیدہ۔ (اما صلاتہ من غیر قصد مضطجعا نوم سبیلہ وضوء مستقطر اولدوقدہ رعاف کہ صلاۃ و بناء
دکلدہ (حاصلی) و صلاۃ اوزرینہ بناء تام اثبات جائز در (چونکہ صلاتہ بناء مکث جوازی حقہ کہ رکوع (صرف)
اور عقلہ اولمذی فلینصرف والیتوضأ ولیصل علی صلاتہ مامم یتکلم) حدیث ترغیب اولمغ حدث شاذ اولمغلہ
حقدہ وارد اولمستدر (حاصل) اکمی و مہاہمہ اغماء، صلاتہ نازیدہ (۱) صلاتہ اغما عوارض دہ دن
اولدیغی (۲) منع صلاتہ فوق اکملہ اولسبب جو بوکہ جمیع احوالہ اغما حدث اولسبیلہ برابر محل عقد بناء
اغما، و صلات خصوصندہ نو بہ مکتی اولمکدر (تنبیہ) نوم ابلہ اغما بیہودہ بر قرار حقوق اللہ کہ بعضہ
اغما عذر سقط اولغہ صاحکدر کہ نوم جمیع احوالہ عذر سقط اولہ باز آیتہ بوفرقہ اشارہ بعضی (والتفصیل
ان لا یسقط واجبا کنہ یسقط مانعہ جمع استحانا) تو ہمی ایراد اثبتہ رجعیہ بہتر بن غیاث کہ سبب مکث
زوالی و جہلہ مقتضای قیاس اغماء و کہ مستدل سوسن واجباندن ہیچ بریسی اسقاط اجماکدر جو بوکہ اغماء
عقلدہ لیمر سوئر، بر مرتدر سو تو حالدہ نوم کبی تاخیر ادہ تاثیر ایدہ بسقوط اقضا ایلہ موجب ایلہ مقید فقط
امتداد سبیلہ قضا سندہ حرجیہ بعضی والان واجبا مکث اسقاطی امر استحانی در (تحقیق) مورد اغماء معلوم
اولدیغی اوزرہ قدرتہ بالکلیہ نافی بر ضد در لہذا نافی حال اوا ایجزہ بناء واجب اولماز بعض اجیا حفقدہ
حرجی موجب اولور و جہلہ امتدادی متحمل اولمغلہ شاید سو استمدادہ اعتبار اولمامق اولسنہ اجیجہ دکلدر
بالذات خواج حرجی متحقق ایدر جا بوکہ حرج نفس ایلہ مدتو عدد اثبتہ حرجی مضعف و الان سو امتداد سبیلہ واجیجہ منع
بالکلیہ ساقط اولور سو بوکہ حرج حقیقتا واجز حالی و زیادہ ظلماً قضا حرجہ تحدد عدد اولالی سقوط ادا بر اجیجہ
شو صورتلہ ساقط اولمذدہ نفس وجوب فی نفسہ باطل و ساقط اولور (واتحاد وجوب بنفسہ مقتضی دکلدر
متی بالذات ادا و بر امتداد صور تندہ وقتا للجمع ساقط اولمغی تقدیر اجمع بنفسہ وجہ ایکین بر ادا
قاریہ جملی ظاہر بر و (وہو فرض الصلاۃ کالجنون لا الصوم والزکاۃ) اغماء و اجیاندن خامسہ صلاۃ حقندہ فرض

جنون و صغر حکمنده و رشویه که اغما کسا امتداد سببیله حرج حاصل اولورسه اداء و جوب صلات حقیقیه ساقط اولور (صلات مقضیه که مضی اولان امتداد سبنی اقامه یکی اولمامله اغما عند الشیخین برکون و برکیجه دن زیاده اقامه اغما ریه و عند محمد و احدیه اعتبار ایله زیاده یه اولسیله مقدر در که بو مقدار دن آشاغی قضا ساقط اولور وجه استحسان اثر ده وارد اولدیغی اوزره حضرت علی رضی الله عنه دن نماز وقتی مغمی علیه اولوب بعد الافاقه قضا ایتمدیکی اثبات اولنمغله سکته ذوی دن خارج اولمش مسلم اولوب زنده اغما ایله موصوف اولان کمسنه نک حال قتاده و مورد حکم اولمسی (وهو الصحیح) معلوم اولدیغی کبی زنده یه دیه سی و رقی متعلق اولمیوب بلکه ترکه سنه مقدر یا کز نصف دیه ثابت اولسیله کفل رقبه سی حکم سرعده رقبه اولمش اولوب حقوق و کفارت حدود ارث نکاح و قتل عمد کبی احکامده او شخص قصد عبد مدار حکم بیان ایدر (غشکه سلدم تجزیه سنه کلنجه چونکه عتق تجزی قبول ایدر بر وصفده دیمکدر که نوع آدمی یوکلکله مالکیت اموالده شهادت قتل و اداء کی احکام اهلیت حاصل اولور (یعنی بر وصفدن بعضی بعده ثبوتی تقدیر تصور اولنمله تشکیک توهمینه مبنی بو قدر (رقیق مکاتب) مذکور رکنکه عدم تجزیه سندن بالضروره عتقنک عدم تجزی دخی لازم کلمکله دیمکدر چونکه حر نیله رقیق بنده و اکثر بوقدر عبد اصلی حنفیه حرکت اتفاقیه تقدیر اعتاق بوکلمک خلافنه در (وکذا الاعتاق عند لا یلزم العتق) ایدر اصلی حنفیه رقیق بلکه عتقنک عدم تجزیسی بر زنه اتفاقلری کبی ملکنک تجزی قابل اولمیوب بلکه اعتاق بالسرایه در طایع الکل علیه حضرت کیبی بیع آیسه بالاجماع جائز و بر بر ربع نصف عبد ملک ثابت اولمسی اولور (اما اعتاق تجزیسی نصوصه مخالف غریب و قبول اولونمیوب لهذا بعضه مجوز اثبات العتق مسئله سنده اولان اعتاق تجزی و عدم تجزیه زنه اولان نظر در حتی کیفیه نصف عبد بر اعتاق ایتمه (من اعتق شقصا له عبد عتق کله) حدیثه بالمقتضا سنجه تمام رقبه سر آزاد اولمسی اولور چونکه کورمه مغنی البعض هر حدیث دیمکدر اوزره احکام اجرا جریان ایدر (بر اعتاق عتقنک ملک وعبد بر آزاد اولمسنه لازم اولان

مذروک و جوهی بدون الاتک رکسری نقشه کرنی مالدر (لکن عتق الی حر اعتاق قابل تجزی در جزوکه کاکوره اعتاق اثبات عتق و کل بکله قولا لازالا ملک بعین دن عبارتدر ملک اب متجزیدر ازاکه کسی قابل تجزی الولب اتاکن تجزیسی لازمدر مقصود حتی برادم نصف عبد ملک اتسه تهون رقبه سی آزاد اولماز لکن بالقیده ملکی فاسد اولور غیر تملیک ایدوب بنابراین عتق الامام اعتق البعض حرمتدیون کبی دلیل جمیع احکامده عبد مکاتب کبیدر اولور پس تعتقه مولا سچون سعی ایدر شوقدر که عند العجز رد قاعده اولنماز (وهو ینافی مالکیة المال) دنمکله اختصاصاتی مالکیت بری ی اولور (حنفی دکلدر که مضاف الغیر ق مالکیت مالا مافیه رعایه علت عجز اولان مملوکیت ملابه مالکیت مالکیت بنیده نقصان دیکارا ملغه بولمرکه بهتر احده دن محل واحده لزوم اجتماع علتی محذوریه مبنی من حیث المال ملکیه منصف لان عبد امولدالمولی حیثیتده مالکدر اما مولی حیثیتده مالکدر بس (ح) عبد مال اولدیغی حالده ندن مملوک آدمی دکلدر اولدیغی حیثیتده مالکدر اسوندن جهتده واحده دن اجتماع متضادین لازم اکلسون (ح) آدمی اولدیغی جهتدن مالکدر اولدیغی جهتدن مالکدر بکم ایدر بوسبب غیر جائزدر لکن اکاول ان تیسکن فی هذا الحکم بالاجماع هرحالده رقیقی مولاسنه اذن بدوی اولسه احکام مالک اموالدن بدیعه مالکدر اولور باز (ومنافع نفسه آیا مالا مستثنی من القرب) کذلک رق مالکیته منافی نفسه دن منافیدر چونکه مولاکی رقبه عبده مالکدر بونلرده منافع نفسه دن منافع عبد مولاسنه مالکدر کندی ملکی اوزرینه حمارات و السنه نظراً منافع نفس مولاسنه مالکدر اولور ستوقدر که منافع نفسدن صوم و صلاة کبی قرب و طاعات بدنیه ده محضه بالاجماع استفادة ایدیلمز لوکن عبد اولمکله برابر علیهما و لاسنه قدرت عبد مولاسنه مالکدر عبد بوبابده اصل حریت اوزره مبقی در بونلرک منافیه صحیح مالکیت (التسری) رقکله مالکیت مالکیت بیدن منافی اولسیله اوزرینه تفریعدر بعض شوقسمه منافیه اولدیغی حالده مولاسنه مالکیت سببیله اولمقله برابر زنی دن تحصین ایچون نکاحه مالکدر (حاصلی) عبد بده و نکاحه و قیاسا تحصین اولدیغندن حیاته و دومه مالکدر تنکیس بونلره مالکیتک حالی بوجه اتی بیان اولنمشدر (فاما دون تعرف نقسه بالبیه خلافا لمالک فی) امورلر بعده رقیقی بخصیی اوزرینه تفریعدر (بعضی رقیقی بده مالک اولدیغندن عبد مأذونی تجاره یالتجاره اموالکه تصرفنی بالبیعه تصرف ایدر امام شافعی بوسئله نه رده مخالفدر (اما کوره عبد مأذون مولاسنه ضمان وکیل منزل سنده و تصرفاتی کندی اهلیتیله دکلدر (ثمره خلاف مولا عبدینه بنوع تجارت ازنه ویرمکی صورتده عند نا بوازنه جمیع انواع تجارته عام و شامل اولور لکن شافعی عندنده و مالک کبی انجق تجارتدن ازنه ویرمکی نوعه مختص اولور

حتی بعد الحج آزاد اولوب استطاعت سبیل (زاد و راحله) تحصیل ایله اوزرینه فریضه حج ایتمک واجب اولور اما کافی کفایت ایتمز (حاصلی) نفقه واقع اولدیغی چون محجور اکتسابدن نائب اولمامق اوزره حجه اسقاط فریضه ایدر (فاما عبد محجر ثم اعتق فعلیه حجة الاسلام) حدیث مذکوره (ایما عبد حج ثم عتق فعلیه حجة الاسلام) وارد اولمشدر (خلافه عبدک منافعی مولاسچون مملوکدر مالابد قدرتی بولمدیغندن (بخلاف الفقیر) عبد مولاسنه فقیر اولمقله برابر منافعی کندی نفسنه عائد اولور فقیر اولمقله زاد و راحله یی استطاعه ایتمکی مکلف اولمسی صحت ایله سچون دکلدر بنا علیه فقیر کسبی صحیحه حج فریضه واقع اولور عند الاستطاعه ثانیا حج ایتمسی لازم دکلدر (ولا تحل جهاده) بوده بی رقکله مالکیت منافع بدنیه منافی اولدیغی اوزرینه تفریعدر یعنی بونده نظه لایق عبدک جهادی کرکا مالی و کرکا مالسز اولسون جهاد اولمز چونکه جهاد فرض عین اولدیغی حالده اذن مولا شرط اولمقله برابر (فلا یخرج الا باذنه) اذن ایله و یا بدوسز الاذن عبد کفار ایله مقاتله ایتمه دی صورتده سهم کامل ویرلمکی استحقاقی ایله برابر (السهم الکامل) مادونی سهم مال غنیمتدن برسهم بقدر اعطا اولنور (واتفاقا غنیمته استحقاقی لزاماً شرعیه اعتباریله در عبد ایسه جهاده قصد اقامت (اما صورت تنفیله دیکسه مولاسنه استحقاقی تقرر ایله و یا ایسه امام المسلمین ایله در بونده عبد ایچون سهم اولمز (ولا یأذن للمکاتبة فیه) بوجمله (ینافی مالکیة المال) اوزرینه مطلقا فرع یعنی رق مالکیته منافی اولدیغی حالده اعداد مالکیه منافی اولمق عبد بر چیزه مالک اولمسی مستلزم اولدیغی (کالبیع والنکاح والحیاة والدم) مالکنه مالک اولدیغی امورلر بعده کبیدر که عبد بونلره مالک اولمز بونلر خواص انسیتدن اولدیغی چون عبد بو بابده اصل حریت اوزره مبقادر ضرورتده سنه مالکیتی عبده اولمق داعیه در (ش) ملک یدنه دیکدر (ح) ملک یدمحلنه حق و صوب اولدیغی حالده رقی تقرر ایله برابر مالابشه بلکه ملک رقبه مولی عبدی نکاحه اجباره مالکدر (عبد منفعت نکاحه مالک اولمش اولسه صحیح اولمازدی) مولا کبی عبد مأذونی ملکی سببیله ملک اولمزدن دن تحصین ایچون نکاحه مالکدر اولمز (حاصلی) عبد بده و نکاحه و قیاسا تحصین اولدیغندن حیاته و دومه مالکدر تنکیس بونلره مالکیتک حالی بوجه اتی بیان اولنمشدر (فاما دون تعرف نقسه بالبیه خلافا لمالک فی) امورلر بعده رقیقی بخصیی اوزرینه تفریعدر (بعضی رقیقی بده مالک اولدیغندن عبد مأذونی تجاره یالتجاره اموالکه تصرفنی بالبیعه تصرف ایدر امام شافعی بوسئله نه رده مخالفدر (اما کوره عبد مأذون مولاسنه ضمان وکیل منزل سنده و تصرفاتی کندی اهلیتیله دکلدر (ثمره خلاف مولا عبدینه بنوع تجارت ازنه ویرمکی صورتده عند نا بوازنه جمیع انواع تجارته عام و شامل اولور لکن شافعی عندنده و مالک کبی انجق تجارتدن ازنه ویرمکی نوعه مختص اولور

٢٦

(وينعقد نكاحه) امور اربعه دون ثمانی اوزرینه تقریر عبد یعنی رضیت خواجه آدمی دنا اولمان نکاحه مالکیته نافذ اولمز
اذن المولی القنی نکاح ایتسه موقوف اولور مولادن صکره ی دفع ایچون نفاذی اکا رضا اولنوب نه قصد اولنور
وسیشرح الشهود عند النکاح او اعلنه اجازة المولی (والایلی المولی قتله) امور مذکوره دن ثالث اوزرینه تقریر عبد یعنی
بقایه محتاج تخریب اولسه بوده کفایة متصور اولمدیغندن جنایته مالکدر معصوم الدم دیو بنه مولاسنک مطلق قیدولنمامسی
عبدک جنایتی اقتضاء ایدر مولاسی مالک اولدقدن صکره (ویصح اقراره بالحدود والقصاص فیما دون السرقة) امور اربعه دن اخیر اولدیغی اوزرینه تقریر عبد
یعنی رقیق دعوه مالکانه اولمدیغندن حدود و قصاص حقنده ماذون اولسه اقراری صحیح اولور چونکه بو دعوا جنایتی متضمنه
اصح روایت اوزرینه مبنی و شو اقراری قصه کندی حقنده ملاقی اولدیغندن حرکت آزادی کبی صحیح و معتبر اولمشدر غایته
مولای متضرر اولدیغندن اصل و اساس عهده سنه قصاص عبدک اقراری ایله وجوب جنایه المکلفینی اوله دیغندن و تکلیف
اکمی آدمیت اعتباریله بولندیغندن عبدک اقراری مکلفین اولدوب بو حیثیتله اقراری مذکور صحیح اولمشدر کذلک عبد
ماذون و مأجور اولسه سرقت سببیله قطع ید ایجاب ایدن اقراری صحیح اولوب بو حالده عبد اولمکله برابر مولاسنک مالکیتی
قائم غیر متحقق اولدیغی ایچون اقراری عبدک ماذون اولمسنه مبنی صحیح اولوب (واقراره عليه بما لا يوجب عقوبة في نفسه صحيح) عبدک اقراری مولاسی
ضرر عظیمه ایله مؤاخذ اولدیغی حالده کندی نفسنه ضرر یسیر ایله مؤاخذ اولدیغندن اقراری صحیح اولمشدر مثلا عبد
محجوره کره علی الاطلاق صحیح اولدیغی کبی ابو یوسف رحمه الله دن مروی اولدیغی اوزره مال حقنده اقراری صحیح اولمشدر
زفر رحمه الله مخالفدر عبد مأذون یسیر مال حقنده اقراری صحیح اولمز (وبناء كمال اهلية اكتساب الدنية)
یعنی مختص ایله کون امور جمله سندن بری اکر کرامات دنیویه کبی کمال اهلیته منافاتی اولمز یعنی دنیا یه دخولی
کمالات نفسانیه یه اهلیته خلل ورقیه منافی اولور رقیق دنیا منافی اولسه کرامات عظیمه محمدیه جمله سندن اولمزدی
و عزتی موجب مزید رقی اولسه جمله سندن اولمزدی مثلا عبد مأذون و مأجور بعض بندکانی دکار اولوب (ونبوته) قیدیله کرامات بشریه دن اولوب کاهنلک و عرافلق
جمله سندن اولوب یا اهلیت اسلام تقویت ایله حاصل اولدیغندن بولوبا به علیه ایله حرمت و بدیر حرکت عبدلاری یوزندن کاهن
بلکه بعض عبد آزاد ده اندن بسندن درجه جهتدن ارفع و اعلی اولدیغی حالده (وفي الحديث ان عبدا رفع درجته في الجنة فقال يا رب انى كان هذا بحسن عبادتك فقال انه اراد ان يرفع درجتك فرفع درجته)
درجه جنته یوقسا یارب بنا کا جنه دن اوله یه فقال الله کان اکرم و ارفع عند الله من ان یرفع درجتک فرفع درجته (كالاذان) فتصفيف شعر (تحل لابرين ملائمة للرجال)
اوارقیه (لها) ذمت کرامات بشریه دن نبویه و غیره جمله سندن اولمشدر چونکه ذمت نسوانه به وصف خاصه در که انکله نساء ذمت توقع خطاب اصلی
اولور انکله بالجمله ذمت نساء دن اولور (البته سوء عهد ذمت رقیقه و منعبد کامل و قوی و کذلک ابعد اولمشدر عبد مأذون

تحمل دین دون ضعیف در کسابه و رقبه مالیت و قیمه انضمام عبد کبیره متحمل اولمامق (یعنی عبد مأذون مدیون کاف اولمیوب
بلکه مولاسنک دخی ذمه سنه تعلق ایدر) موجود اولمق کسب و نیته مصروف اولمق نور کسبی اولمامق و وافی اولمامق ضرر دین استیلاک
و دین تجاری کبی شیوعدن ناشی تهمت اولمامق ایچون بیع لازم اولمق (والاذن بالمولى الغلاء) (وكالاذن قبل الحجر على الاصح)
و ان تحجر علی الاصح کبی قولی کالاذنه اوزرینه معطوف اولدیغی کرامات دنیویه یه شامل اولمشدر (آخر در یعنی کذکره دن بری
حل استماعدر فی الواقع استغنا جائز ازواج قصه نفس نکیسنی کچون توسعه نفقه نوکر و مال احتیاطی ایچون
ایتمان یا کچ مقدار یه وکی کبی نافذ اولمامق لهذا حضرت رسالتپناهی اوزرینه طلقوزه قدر زیاده ایی نکاح ایکیه اختصاص ایتمان
بلکه طقوزه عدم انحصاری حرمه دیر یعنی حضرت رسالتپناهی اوزرینه طقوزه قدر زیاده ایی نکاح ایکیه اختصاص ایتمان
حل وفی تصفیف ایدر یا برین عبد لایق اولمیوب بو حرمه و یا اکمی آمه نکاحه ایدیه بیلور کذلک شو حرتلرا یله یا حرمقده احوال ایجابنه
تصفیف ایدر لهذا حره اوزرینه جاریه نکاح ایله مالکی اولمیوب مکر جاریه نک نصف قیمتی حره حرینی خلل اوزرینه تغلب
نکاح جائز اولمقله برابر نصف قیمتی کفایت ایدر (وفرقة عدمن العدة والطلاق والقسم) کاکثر قول اوزرینه معطوف در یعنی فرقه دخی کرامات
جمله سندن در رقیقه حکمک ضعفی کی عدت طلاق قسم و امثالی حل استمتاع ایچون ضعیف در لهذا اکثر
مدت عدت الیه دخول رقیقه نصف ایدر سنه عدد واحد متخیر و منتصف اولمدیغندن جانبه جهودی و نصرانی
تکاملا تابعدر یعنی جاریه نک عدتی نصف ایدر یحیض حیضه طلاق حر یحیض حیضه طلاق اولدیغی کبی (عبدی قرئان یتزوج اربعا)
یکی یدی سنه حرب شریفه (طلاق الامة تطليقتان وعدتها حيضتان) ایله مروی در کذلک بن الزوجه قسم مفوضه
رقیقک درجه سنه منحط و ناقص اولمسندن دولایی یحیض نصف ثلث وجه ایله ثلثان قدر اولمشدر و افاقه ضعف حل اوزرینه
مبنی رقیقه سنه سزاوار حق اولدیغی کبی مولاسنه دخی حق اولمشدر (وفي الحديث ان للحر على امته من القسم والمعاشرة بالمعروف)
صحبت و معاشرت کچون بن نساء دن بیتوته خصوصنده تقدیر مساوات اعطا اولنمشدر عبد رقیقدر (قسم) عبد و طلاق اوزره
ملکیت عبد اکچه در اما مالکیت ایچون اولمدیغندن نظراً نکاح حرما حال حرما رعایت اولنوبده کبی طلاقده و عدتده
حال نساء و عبده در امام ثانی فی (الطلاق بالرجال) حدیث شریفی امریله حضرت رسالتپناهی حال رجال رعایت اولنمشدر حدیث
بشارتله الفاظ مخصوصه ایله طلاق ایتمشدر (وكالكتابة فينقص به رتبة الحر تبعا واعتراضا) (وكالكتابة فينقص به رتبة الحر تبعا واعتراضا) (بحذف الراء)
(قابلیته مطلوبه اولدیغی کبی کاتب بشریه دنیویه کچون شاکر اکرم و ذکر اولمشدر) (فتحل على الاصح كمن الكتابة والمكاتبة)

رقیقه مالکیت ناقصه در چونکه عبد نکاحه مالک واسه اموالها لنحق به مالکه در رقبه مالک دکلدر (اضیع مقام) کال
حال زمان ن کال لکمتبلد در کمال مالکیته در حرب دو کو زیلد در چونکه حر تبله مالک مال دکو تبله م مالکیت نکاح ثابت دلور
حالیکه مالکیت نی سبیله عدم منتقصلد واشد در زیاراق سبق ایته بکی جهله مالکیته مالیت فیه لازم عبدک تقسیمدن
تنقص ایجاب ایتمز (نکیم مالکیته نقصان ایله این تنصله ایت انی دیب حلدن استفاس بتمز رضا ایله
دیو تیک دیتی حرکت ایتمدن حاصرف ۳ مر مولجلده شرعا معتبر مقدار اک اقل اولهرا دنی درهم تنقیص اولنور (اه مسعود
تحریر مزدن ۱۲) (ابلغ بقیمة العبد دیة الحر و بنقص منها عشرة دراهم) اشرو مرید در (امام رأیه حره یوشر حده عبدک خلافه در
حره اولانه قیاس دیتی مالک نکاح کنده وسنده مستفید اولدیغیچون مذکر کن دیتدن اون درهم دکل بلکه نصف درهم چم
تنقیص اولنور (عبد ایسه کندوچون مالک نکاح ثابت وفقط بدأ مالک اولدیغندن مالکیت نی تصدر بوجهته نظراً لما کان
اکهوده کو بالکلد عبدک حره دیه قیمتی نصف اولمغله اون درهم مقدار تنقیص تنزیل اولنمشدر تمام تحقیق شرحده در (وفی نصف
النفوس نصف القیمة) کلمه نفسه نفسه دکلدر کوره اولمق قاعده در (یعنی) حر کبی حائز الدم اولمق نفسه دیمکدر وقیمتده
تنصیف لفظیله بیان اولنمشدر (توضیح) سن ایدرسن دیت حقل فرض مالکیت کبی کرات دیته تعدد
بولمقدر اکثر یرده تنصف اتبلله لازم معطل النفع اولان واجب غیر مقدره فارسیده بیلمز جنایت قاعده سنده توجه ایدن تنصف
دیته دخی تنصف لفظیله چونکه (الغرم بالغنم) بیورلمشدر یعنی عقوبت عذاب نفقه و نفقه مقداری وتعاقلده تنصف
الحدود وان امکن والاکمل) ماجنده تقدیر یعنی نفقه تنصف لازمه دکلدر (فعلیهن ما علی الحر من الحدود)
نص قرآنیسی دلالتیله صدود که عقوبت و عذاب دنیوی در رقیق حقنده حد الامکان تنصف لازم حره واجب
اولدیغی مقدارک نصفی عبد اولدیغندن بونکلور واکر تنصیف ممکن دکل جدر شرعیسی تکمیلا اجرا اولنور حد سرقه نظر اقطع یدیکله
حره عبد بوندن سویله رک (وفی الوجنایات) لفظ اندرک بنا فی اوزره معطوف در (یعنی رق شهادت قضاء ترجیح
ولایت کبی انواع ولایاتده معتبر بر نیک قیمته منافیدر چونکه ولایت غیر اوزره در وکو کس مانفیذ قولدر مرعی بلد رملی اندرک
حکیمه این مسعود در کلر اعجزی اشعار ایدن رق شهود ولایته منافیدر (ر نوکله ربا به ولایا تکلر انواعنه حاصل اولور) نصف کندی
نفسنه ولایتیدر کو مؤخر آنکن غیره تعدی وتجاوز ایدر عبدک ایسه نفسنه ولایتی اولدیغندن زیاده ولایتی اولدیغیچون غیره بالاولی
ثابت اولور (فلذا صح اقرار المحجور) رنکلر ولایاته منافاته اوزره تقدیر یعنی قیمتده ولایتکلر نقصانه نهایه قدار تحجر

اولان عبدک کافر حربایه لدی الاستیمان امان اعطاسی صحیح اولمازچونکه عبدک امانی ناقص اوزره بعینه عزت اسلامیله
حقنده اتف و اموال کفاره کی حقدرینی استقاط ایدرک ابتداءً تقرر ذمه بلمزدر (تقرر ذمه لی الغرامه ولایته اوزره
حالیوکه عبدایچون نه ولایت قاصره نه کاملایت تعدیه اولدیغیچون امانی صحیح دکلدر وامانه امان لازم یعنی مالوالامان
سؤال اولنمقدر وجوابدر (حاصل سؤال) ولایت عبدرقیه ایله منتفی اولدیغنه کوره قتلکه ماذون اولان عبدک رقیه امانی صحیح
اولمایق لازم کلور. چونکه بو امان عزت موجد نیک سنامنه تعرضدن منع ایدیک اولمغله ثابت اولمقدر (تصحیح) عبد
ماذون مکاتبک امانی ثابت اولمقدر بکلد ماذون کی موالسی طرفندن جهاده اذن اعطاسی واسکر سیله غزا امان تسلیمیله اموالنه
شریک اولمسی ایله بعینه عبدماذون ازنه مخالف اولدیغی حالده مستحق اولمقدر (تتمه مستحق اولور لکن موالسی ماذون دکلدر
ماذونه غلف اولدیغی کبی مستحق اولدیغی غنیمته مالکیته دکلدر (ذکر ذیل اولور بوصورتده عبدماذون کافر حربی امان
بخش اولدقده مالکیته دکلدر حقنده اولامقاط استحقاقه کندی رأی ایله ابتدا اوصحیح اولوب بکره غیره بعینه غزا
تسلیمیله امان تعدی ایدرکه مالکیته دکلدر حقنده فتک و سقوطی لازم کلور چونکه غنیمت سقوط وتبعیت حقنده مجرد قهار التیسر

تم الدفتر الثانی من ترجمة الزنجانی وبلیه
الحادی عشر اوله (وباقی همان)
مالیس بمال الکافر
المقال

EY
0861

36323 Y
297.501/HUS.M

